

M U H İ T

Yeni

MÜNİF
FEHİM

Arkadaşlarımızın Hakkımızda Yazdıkları

“Milliyet,, :

“Ayda bir defa çıkmak üzere teğsis edilen “Muhit,, mecmuası ilk nushasından bundan evvel bahsetmiştik. Gayretli tabiglerimizden İbrahim Hilmi Beyin mesaisile basılan ve muktadir muharrirlerimizden Ahmet Cevat Bey tarafından tahrir ve idaresi deruhte edilmiş olan bu seçme mecmua-nın ikinci nushası da pek mükemmel ve nefis bir şekilde neşredilmiştir. Müteaddit hikâyeleri, muhtelif malûmatı, bir çok resimleri ve bilhassa Büyük Gazi Hz.nin sanat ve şiir hakkındaki mutalaa-larına ait kıymetli intibagları havi olan bu nüsha cidden pek istifadelidir. Muhterem refikimize muvaffakiyet temenni ederiz.

“Babalık,, Konyalı:

Başmakale

İstanbulda ayda bir defa neşredilen bu zarif ve kıymetli aile mecmuasının üçüncü sayısı çok yüklü ve müfit yazılar ve millî şüuna ait bir hayli resimlerle müzeyyen olarak intişar etmiştir.

Şık ve renkli bir kapak içinde seksen sa-hifeden ibaret bu nusha münderecat itibarile de çok kıymetli yazıları ihtiva etmektedir.

Bilhassa (Büyük Gazi ve Millet) isimli yazı ile (İsmet Paşa) namındaki parça Türk inkılâbının iki muzaffer, âlî şahsiyeti hakkında kuvvetli intibaları tespit etmektedir.

Daha sonra mecmua-nın edebiyata ve bedîî sanatlara tahsis ettiği sahifeler de çok mühim ve şayanı istifadedir.

Bundan mada iktisadî yazılar, ilmi ve fennî makaleler, bilhassa Nusret Kemal beyin Türk-çede şimdiye kadar kullanılan yazı şekilleri hakkındaki kıymetli, tetkiki makalesi çok âlâka uyan-dıran bir yazıdır.

Bunlardan başka mecmuada tatlı tatlı oku-nacak, meşhur, genç ediplerimizin bir çok hi-kâyeleri ve güzide şairlerimizin güzel şiirleri de vardır.

Bu zarif ve yüksek mecmuayı her münev-ver vatandaşa ehemmiyet ve hâretille tavsiye ederiz.

“Vakit,, :

..... Mecmua büyük kit’ada 80 sahifeden müteşekkildir. Resim, renk, zenginlik hususunda hemen hiç bir şey ihmal edilmemiştir. “Muhit,, in gösterdiği muvaffakiyetlerden biri de münderica-tında teğmin ettiği tenevvüdür. Gazete yedisinden yetmişine kadar her sınıf kariî alâkadar edecek her çeşit yazı ve resimle doludur.

“Akşam,, :

Dördüncü nushası da gayet nefis olarak çıkmıştır.

Reşat Nuri beyin “Bir Hayal İçin,, hikâyesi kadınlarımızın içtimai faaliyeti Fadimenin hikâyesi Kâmrân Şerif Beyin bir monoloğu, ilâvesi “Gümüş Kânatlar,, ve diğer mündericatı şayanı tavsiyedir.

Ali Sami Beyin entes üç renkli bir tablosu da vardır.

“İzmit,, :

Bu unvanla mükemmel aylık bir mecmua dostumuz muallim A. Cevat Beyin nezareti fikriye ve ilmiyesi altında intişare başlamıştır. Mecmua-nın içi ve dışı Amerikanın ve İngilterenin “Magazin,,lerine nazîredir. Reisi Cumhuriyetimiz Mustafa Kemal P. HZ. lerile mulakat çok güzeldir. Yeni arkadaşımızı tebrik ederiz.

“Milliyet,, :

• Ahmet Cevat B. arkadaşımız tarafından neşredilmekte olan resimli «Muhit» mecmuası her nushasında yeni bir terakki adımı atmaktadır. Ayda bir defa çıkan bu nefis mecmua-nın mündericatı cidden vahdet içinde bir tenevvü göstermektedir. Hikâye, tiyatro, şiir, hîrât, kadınlara, ev hayatına ait malûmat, ilmi bahisler ihtivaeden bu güzel ve itinalı mecmuaya herkes için ihtiyaca uyan bir nefise namı verilebilir. Büyük bir gayret ve fedakârlıkla neşredilen bu güzel mecmuayı tebrik, muvaffakiyetinin devamını temenni ederiz. •

“Halk Dili,, (Aynalı):

Üç gün evvel “Muhit,, altı aylık bir mecmua gördüm üzerindeki tablodan başlayarak mündericatına bir göz gezdirdim o kadar güzel buldum ki ihtiyarsız yazıları okumağa mecbur oldum.

Afif bir tablo, ahlaki hikâyeler, samimi ve cesaret veren mektuplar ailenin en küçüğünden başlayarak en büyüğüne kadar seve seve okunacak güzel yazılar var. Diyebilirim ki şimdiye kadar böyle güzel bir mecmua neşredilmemiştir. Kariğlerime bu mecmuadan birer tağne edinmelerini cilden tavsiye ederim.

“Hayat,, :

Bir kaç kere bahsettiğimiz Türk çocuğu haf-tasına, şimdiye kadar çıkan nüshalarındaki ciddiyet ve nezaketi taktir ettiğimiz (Muhit) mecmuası da son nüshasını tahsis etmiş. Çocukluğu bir an evvel içinden çıkılması icap eden tatsız, haksız ve şerefsiz bir devre sayan eski zihniyetin illâsını, bu nüshanın münderecatından da görüp sevinebiliriz. 23 nisanda başlayacak olan çocuk haftasının yakınlaşması, bu sütunlarda bizi aynı mevzua tabii gene sevkedecektir. Çocuklardan bahiste bu ay Muhit in gösterdiği itina ve muvaffakiyeti, öteki arkadaşlarımızın da göstermelerini bekliyoruz.

Muhterem arkadaşlarımıza arzı teşekkür eyleriz .

MUHİT

Resimli Aylık Aile Mecmuası

Sene 1

Mayıs, 1929

№ 7

“Milletler Harp İstemiyor; Devletlerini Konferansa Gitmeğe Mecbur Ediyorlar,,

Cenevreye giderken Hariciye Vekilimiz Tevfik Rüştü Beyefendinin söylediği bu kısa söz tahdiditeslihat etrafındaki bütün siyasî faaliyetlerin mahiyetini meydana koyabilmektedir. Onbeş sene evel başlayıp, dört sene devam ettikten sonra Avrupayı baştan başa kanlar, kemik yığınları, yangınlar, harabeler içinde bırakan vahşî harpten çıkan milletler henüz kalplere sinen dehşeti içlerinden atmamışlardır. Milyonlarla kurban veren, milyonlarla topal, çolak, sakat, ağma fertlerle alil bir cemiyet haline giren beşeriyet için en büyük ihtiyaç: derin yaralarını sarmak, felâketlerine çareler aramak, yavaş yavaş refah ve saadet vasıtalarını hazırlamaktır. Harpten muhtarip milletler hissediyorlar ki fabrikalarında işgal olunan her tüfek, her top; tersanelerde, doklarda hazırlanan her zırhlı, kimya laboratuvarlarında tecrübe edilen her boğucu gaz henüz istifade etmeğe başladığı kısa sulh devri için büyük bir tehlikedir; ve bunun önünde kalplerinin korkusunu göstermekten, harp kâbusunu uzak-

laştırmak için feryat ve vaveyla koparmaktan aslâ geri kalmıyorlar. Fakat müraî emperyalist hükûmetler ızdırab çeken kitleleri aldatmakta dakika bile kabyetmiyorlar. Muhtarip ve harpten mütedehhiş milletlerin arzuları hilâfında gene silahlanmağa, gene zırhlı müsabakasında birbirini geçmeğe, gene boğucu gaz mücadelesinde biri birinden üstün olmağa imkân buluyorlar. Evet, Tevfik Rüştü Beyefendinin söyledikleri gibi milletlerinin icbarile sulhu idame etmek vağdile tahdiditeslihat konferanslarına gidiyorlar. Harp istemediklerini riya yaşları dökerek iğlân ediyorlar, fakat dimağlarında besledikleri niyetlerin ne kadar korkunç ve karanlık olduğuna kanaat getirmek için kâhin veya peygamber olmağa hiç lüzum yoktur. Temenni ederiz ki milletlerin hakikî ve samimî arzu ve iradeleri hakim olsun. Muharebeden en derin ızdıraplarla çıkan, yaraları her milletinkilerden daha tehlikeli olan Türk Milleti bu duaya, tutulacağından emin olmasa da, huşuğ ile “Amin,, der.

Himayei Etafale Yardım Ediniz.
Bu günün Çocukları Yarının Büyükleridir.

Büyük Türk İnkılâbına Dair

Muharriri : AHMET CEVAT

"Ben Millet'in vücudunda ihtisas ettiğim büyük tekamül istikdadını bir millî sır gibi, vücudumda taşıyarak peyderpey bütün heyet-i içtimaiyemize tatbik ettirmek mecburiyetinde idim."

GAZİ ("Nutuk",tan)

CİHAN muharebesini, birkaç yüz milyon insanın senelerden beri birikmiş emeklerini ve koca bir buhar ve elektrik medeniyetinin bütün teknik kudretlerini, uzun bir hazırlık devresinden sonra çarpıştırmağı göze alarak vukua getiren satvetli devletler ittifaklarının başlıca hedeflerinden biri: "Osmanlı İmparatorluğu," denilen siyasi teşekküle nihayet vermek ve onun yerine kendi iktisadî ve siyasi maksatlarına hâlel verebilecek her hangi diğer bir siyasi teşekkülün vücut bulmasına maniğ olmaktır.

1918 de satvetli devletler ittifaklarından meşrut saltanat hükümetinin de iştirak ettiği birinin ka'fi mağlubiyetle nihayet bulan bu büyük muharebe gerçi Osmanlı İmparatorluğuna hatime çekmişti, fakat **Boğazlara, Kara ve Ak Denizlerin, Fırat ve Dicle Nehirlerinin açtığı iktisadî yollara hakim, eskisinden daha satvetli, inkişafa daha müstait, tamamiyle millî istiklâl şuuruna malik genç ve gürbüz bir Türkiye Cumhuriyetinin muzaffer surette teessüs etmesine maniğ olamamıştır.**

Büyük Türk İnkılâbı, bir kaç yüz milyon insanı ve yirminci asır medeniyetini temsil eden muzaffer Satvetli Devletler İttifakının en büyük muzafferiyet semeresini ellerinden düşürebilmiş, en mühim iktisadî ve siyasi gayelerinin birinden onları mahrum bırakabilmiştir.

Başka sözlerle:

Muzaffer Devletler "Sèvres Muahedesi," denilen galibane kararnamelerile Türkleri can düşmanı bir Yunan ve bir Ermeni Devleti arasında, ve demirden daha sert bir imperialist halkası içinde, kolu kanadı kesilmiş, istiklâlden ve inkişaf vasıtalarından mahrum bir esirler kitlesi derekesine indirmek iddiasında iken Büyük Türk İnkılâbı o kararnâmeyi yırtmış, aynı muzaffer ve Satvetli Devletler zümresine mustakil, yaşamak ve inkişaf bulmak hakkını Lauzanne muahedesile tasdik ve kabul ettirebilmiştir. Bundan sonra da hür Türk Milletine saltanatı yıkmak, millî idareyi hakim kılmak, orta çağın bütün müesseselerini lağvetmek, eski şark medeniyetinin timsali olan arap harflerini terkederek garp medeniyetinin en mühim hars amillerinden olan latin yazısını kabul etmek gibi harsî ve medenî bir inkılap yaratmak, geniştir bir inkişaf yoluna girmek imkânını vermiştir.

Büyük Türk İnkılâbı böyle bir tarih harikasıdır.

..

Büyük Türk İnkılâbı şüphesiz Büyük Türk Milletinin eseridir, ve tastamam ihtiyacına ve dileğine muvafık olarak vücade getirilmiştir; fakat milyonlardan teşekkül eden bir millet tam ihtiyacına ve dileğine muvafık bir inkılâbı nasıl başa çıkarabilir? —İşte bu: tarihin, tarih felsefesinin, içtimaiyatın en büyük meselelerinden biridir. Bu büyük meselenin hallini —pek parlak bir misal ile— en ince teferruatına kadar bize göstermeğe, bütün insanlara, insanlığın tarihçilerine ve içtimaiyat filozoflarına öğretmeğe kâfi delilleri havi bir kitap vardır, o da Gazinin Nutkudur.

Türk İnkılâbında gerek kitleler ve sınıflar, zümreler, cemiyetler, teşekküller, ve gerek kahramanlar ve şahıslar ve nihayet her noktada Nazımlık ve Müdebbirlik vazifesini gören Büyük Rehber en canlı, en samimî ve en şiddetli surette vazifelerini görmüşlerdir. Türk tarihçileri, içtimaiyatçıları, alimleri, muallim ve mürebbileri henüz Türk milletinin en büyük tarihi zaferi demek olan, ve Dirilme devrini açan Büyük İnkılâbı ilmi surette tetkik etmiş değillerdir. Biz burada ilk bir tecrübeye giriyoruz. Tamamile mütevazığ ve iddiasız, fakat dikkatli bir çalışma ile çalışacağız. İstinat edeceğimiz vakgalar ise hemen kâmil yegâne sahih bir ispatlar ve vesikalar menbağı olan Büyük Nutuktan alınacak, bazan da kendi müşahede ve malûmatımıza ve ya iğtimada şayan diğer müşahede ve malûmatlara müracaat olunacaktır.

..

Türk Milletinin Mukavemet ve Mudafaa Kudretinin ilk Tezahurları

Devletin hemen her noktası muzaffer düşmanların işgali altında bulunduğu, dahilde Rumların ve Ermenilerin millî kurtuluş emellerinin coşkun ve adeta imperialist şekiller aldığı bir sırada, Türk milleti pürhaya bir uyanıklık göstermeğe başlamıştı (Mayıs 1345—1919):

Trakya - Paşaeli Cemiyeti, Vilâyatı - Şarkıye Mudafaai-Hukukumillîye Cemiyeti, Trabzonda Muhafazai-Hukuk Cemiyeti, merkezi İstanbulda "Trabzon Ademi-Merkeziyet Cemiyeti", nihayet Yunan işgali tehlikesi karşısında İzmirde: "Reddi-likak," prensipini ileriye süren diğer bir cemiyet, ve merkezi İstanbulda olan bir de Kürt Taali Cemiyeti, Konya havalisinde de gene merkezi İstanbulda bir Taali—İslam Cemiyeti teşekkül edebilmiştir.

**Adı Mustafa Kemal, Büyük Gazi
Odur canlandıran Milletimizi .**

Bu teşekküllerin ve buna mümasil olanların az bir zaman zarfında zuhur edebilmesi milletin düşman işgalinden, mütareke ahkâmına düşmanlar tarafından edilen tecavüzlerden, bilhassa istiklâl ve hürriyet haklarının gaspolunmasından derin bir infial ile müteessir olduğunu en tehlikeli noktalarda her fedakârlığı göze alarak mukavemet edebileceğine delâlet ediyordu. Şu kadar ki bütün bu teşekküllerin müşterek bir vasfı vardı, o da *ayrılmacılık* tır: Her birinin muayyen bir mıntaka dahilinde kendi kendine yaşayabilir bir küçük Cumhuriyet kurmak hülyasını beslediği anlaşıyor:

Trakya-Paşaeli Cemiyeti bir müstakil Trakya Cumhuriyetini, Trabzon Ademimerkeziyet Cemiyeti merkezden ayrılmış bir Trabzon Cumhuriyetini, VilayâtıŞarkiye Mudafaa-Hukuku-Millîye Cemiyeti de "derhal ilmi, iktisadî, dinî teşkilat ile taazzi etmiş, bir memleket haline girmesini, Reddülhakçılar da her halde Yunanistan ilhak olunmamış bir İzmir hükümetini istihdaf ediyorlar. Kürt Taali Cemiyeti de ecnebî himayesi altında bir Kürt hükümetinin yaratılmasını esaslı gaye olarak alıyordu. İhtimal Konyanın Taalii-İslâm Cemiyeti de her hangi bir işgal veya ilhak felâketi altında mahalli cemaat teşkilatlarıyla -müstemlikelerde benzerlerine tesadüf olunan -bir kavmi teşekkül haline girmek hazırlığını görmek istiyordu.

Fakat bunlardan başka, bizim de yakından gördüğümüz ve Darülfünun Edebiyat Fakültesi murahhası sıfatile iştirak ettiğimiz bir teşekkül daha vardı, o da: İstanbulda bütün bu Cemiyetlerin ve diğer her neviğ teşekküllerin mümessillerini içinde toplamak ve cümlesini bir gaye altında birleştirmek isteyen *Millî Kongra* idi. İstanbul Millî Kongrasının vasfı, aşikâr bir surette *birleştirici* idi. Fakat işgal altında bulunan İstanbulda toplanan bir Millî Kongranın bütün memleketi birkaç düşman ordu ve donanmasının işgalı altından kurtaracak müsellâh mukavemeti yaratamayacağı ve öyle bir hareketi idare edemeyeceği belli idi. Bununla beraber İstanbul Millî Kongrasının da büyük bir mağnası vardı.

Ancak müstakil ve tek bir Türkiye Türk milletinin millî ihtiyaçlarını tatmin edebilirdi. Böyle bir siyasî birlik Türk milletinin hakkı idi. Türk milleti millet olarak yaşayabilmek için bu siyasî ve müstakil birliğe şiddetle mühtaç idi. İşte bu büyük millî ihtiyacı, ve millî dileği, en evel İstanbul Millî Kongrası matbuat ve beyannameler vasıtasile, işgalcı imperialistlere ve onların himayesi altına sığınarak en geniş mikyasta faaliyetlerini ileriye götürebilen unsurlara, bilâ perva ilân edebilmiş; birkaç miting ile millî ihtiyaca ve millî dileği izhara çalışmış; yabancı mak-

satlara, düşmanların emellerine alet olmaktan çekinmi ve hainlere veya gafillere milletin iştirak etmediğini âleme bildirmeğe gayret etmiştir. Bir İstanbul Millî Kongrasının yapabileceği bundan ibaretti; bu Kongranın nümayişleri düşmanların irişemeyeceği ve kolay kolay imha edemeyeceği müteşekkil ve müsellâh bir millî kuvvetle teğyit olunmadıkça ondan müspet ve muzaffer neticeler beklenemezdi. Fakat mahallî ve ayrılmalı vasıflı müteaddit teşekküllerden başka bir de birleştirici gayeli, faal bir teşekkülün işgal altındaki eski paytahta zuhur edebilmesi büyük bir millî istiğdat ve kudret alâmeti idi.

Her tarafta fevri olarak zuhur eden bu ilk mukavemet ve mudafaa tezahurları bir milletin kurtuluşu için çok kıymettardır; Türkün düşman tazyıkına karşı çok hassas olduğunu, ecnebî boyunduruğuna tahammül edemediğini gösteriyordu. Dört senelik muharebe ve muhasara Türkleri fena halde yormuş yıpratmıştı; memleketi fakir düşürmüştü. Zengin müzafferler ise, müstemleke haline koymağa hazırlandıkları bu ölkenin her tarafında birden bir çok istismar teşebbüslerine girişerek bol para dökebilirler, geniş bir inkişaf ve zahiri umran devresine açabilirlerdi.

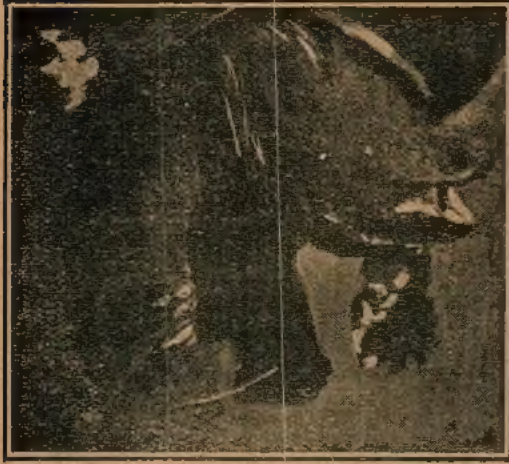
Saydığımız mukavemet teşekküllerini teğsis ve idare edenler şahsî menfaatlarını muzafferlerle uzlaşmada aramış olsalar bulabilirlerdi. Nitekim ileride göreceğimiz üzere bu yolu tutanlar da olmuştur. Yalnız akıl ve Millî seciye sahibi olanlar derhal hissetmişlerdi ki, düşmanlarla uzlaşmak için "şeref"ten fedakârlıkta bulunmak lâzım gelirdi; köleliğe lâyık bir vaziyete katlanılmalı idi. İşte buna Türk milletinin kitleleri ve güzidetlerinin çoğu katlanmadı. Daha başta, henüz Sèvres kararnamesi tebliğ edilmeden çok evel, millî ve umumî dilek, heyecan ve infial ile, kendisini türlü türlü tezahurlarla açığa vurmuştu.

Yalnız bu binbir millî teşekkülü birleştirecek, büyük müsellâh mukavemeti organize edecek, milleti kurtuluş zaferine götürececek Büyük Rehper, Tarihi kahraman, Millî kurtarıcı bekleniyordu. Mustafa Kemal paşa üçüncü ordu müfettişi olarak Samsona çıktığı gün (19 Mayıs 1335-1919) vaziyet bu halde idi.

Büyük Rehper tarihi misyonunu vicdanında duyarak hazırladığı yoldan, Türk İnkılâbını safha safha açmağa gidiyordu.

Yerli Mal Kullanınız

Memleketimizin iktisadî istiklâli buna bağlıdır.

*İlâcın istihsaline hizmet eden
kaplumbağa*

Veremin bütün dünyada ve bilhassa medeniyetin faydalarından ziyade mazarratlarına malik olan memleketlerde yaptığı tahribat akla hayret verecek bir derecededir. Umumî harbin tahmil ettiği sefaletler memleketimizde verem tahribatını müthiş surette artırmakta bulunmuştur. Avrupanın daha ziyade kalabalık şehirlerinde yayılı bir şekilde bulunan verem bizim havası en güzel köylerimize kadar nüfuz etmektedir.

Beşeriyetin kendi icatgerdesi olan tahrip vasıtalarından sonra en büyük düşmanı olan bu afete karşı basilleri, keşfedildiği günden beri bir deva aranmaktadır. Bu yolda ilk tecrübeyi verem mikroplarından istihsal ettiği *tüberkülin* ismindeki maddeyi hastaya şırınga etmek suretile bizzat "Koch," yapmışsa da bunun bir deva olamayacağı anlaşılmıştır. Müteaddit teşebbüsler arasında ilk semereli neticeyi Berlinli Dr. "Friedrich Franz Friedmann,"ın tecrübesi vermiştir. O zaman henüz pek genç olan Dr. Friedmann büyük kaplumbağalara aşıladığı verem mikroplarını bu hayvanın vücudunda bir müddet kaldıktan sonra alıp ilaç olarak kullanmağı düşünmüştü. Tecrübesi muvaffakiyetli netice verdi. Bulunan ilâcın en büyük iyiliklerinden biri de temamilen tehlikesiz ve zararsız olması idi.

Bu maddenin vereme karşı fevkalâde istigdadı olan denizaygırlarında bile, değil verem, hattâ vereme benzer bir tagayyür de husule getirmediği ispat olunmuştur. Bu noktayı Salvarsan kâ-

VEREMDEN KURTULUYORUZ

Dr. Konrad Küster'den nakleden:

NUSRET KEMAL

şifi "Ehrlich,"de tecrübelerile teyit etmiştir. Bunun insanlar için de muzur bir şey olmadığını anlıyan Friedmann 1909 da istihzar ettiği serumu veremlilere şırınga etmiştir. Hastalar bu şırıngadan büyük layda görmüşler, hattâ afiyet kespetmişlerdir. Ekseriya bir tek enjeksiyon hasta uzvun hangi taraf olduğu tanınmıyacak derecede iyileşmesini teğmine kifayet etmiştir. Bir çok vakaları böyle muvaffakiyetle tedavi ve enjeksiyonu veremli anababadan doğmuş olan çocuklara da

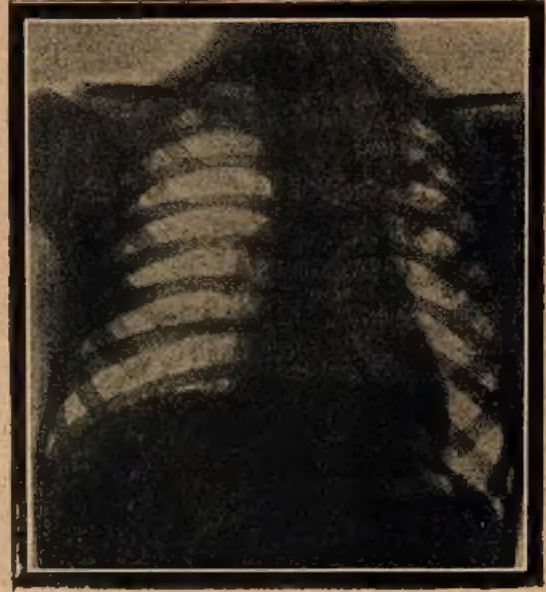

*Dr. Friedmann enjeksiyon
yaparken*

*Solda :
Veremli ciğer
tedaviden evel,*

*Sağda :
tedaviden son-
ra,*

vakiğ (vikaye edici) olarak tatbikte de aynı muvaffakiyeti elde ettikten sonra, 1912 tarihinde, Dr. Friedmann bulmuş olduğu devayı bir raporla Berlin Tıp Cemiyetine arzemiş ve hastalarını da göstermiştir. Hastalığın muayyen bir dereceyi geçmemiş olması şartile Dr. Friedmann herhangi bir veremliyi şifayap edebiliyordu. Fakat, yeni keşfin asıl büyük ehemmiyetli şaîğ (şifa verici) olmasından ziyade vakiğ olmamasında idi. Çünkü bu sayede vereme müstait olanları veremden vikaye etmek suretile bu muthiş hastalığı yeryüzünden büsbütün kaldırmak kabil olacaktı.

Hiç şüphe yok ki o zaman henüz yaşı pek

genç olmakla beraber bu Alman doktorunun keşfi pek büyük bir ehemmiyeti haizdi. Fakat yaşlı büyük Alman profesörleri bidayette bu genci kendilerine akran tutmadıkları için raporuna ehemmiyet vermediler, sonra da kıskanarak şöhret kazanmaması için ellerinden geleni yaptılar. İşte bu sebeptendir ki zavallı doktorun faaliyeti pek mahdud bir sahada kaldı, ve beşeriyet bu mühim keşiten layikile istifade edemedi. Mamafih Prusya hükümeti Friedman'ın keşfinin kıymet ve ehemmiyetini taktir etti ve doktoru Berlin Darülfünunu veremle mücadele muallimliğine tayin etti.

Akciğer hastalıkları mütahassısı V. Boch „Friedmann Usulü“ ismindeki tetkik eserinde bunun leh ve aleyhinde yazılmış olan 400 ü mütecaviz eseri tetkikten sonra şu neticeye varıyor: Friedmann usulü verem tedavisi için malik olduğumuz usullerin en iyisidir. Bu esere yazmış olduğu mukaddemede Davos'lu Prof. Jessen aynı fikri teyit ediyor.

Bütün bunlara rağmen Almanyada hâlâ Friedmann tedavi usulüne ehemmiyet verilmiyor. Fakat İtalya ve Macaristan son senelerde bu tedavi usulünü kabul etmiş ve muvaffakiyetle de tatpik

Tedaviden evel,

Sonra

Tedaviden evvel

sonra

etmekte bulunuyorlar. İtalyalı Dr. Nicollussi bunun hakkında yazmış olduğu bir eserde bilhassa şayanıdikkat bir vakıa zikrediyor: üç çocuğu da yaşlarını doldurmadan beyin vereminden vefat etmiş olan bir ail enindördüncü çocuğuna Friedmann'ın vakiğ enjeksiyonunun yapılmasile çocuk hastalanmıyor ve bugün üç yaşında bulunduğu halde sıhhatle yaşıyor. Macaristanın en fakir bir şehrinde tatpik edilen bu usul altı sene zarfında verem vak'alarını 1000 de 35 ten 19 a indirmiştir.

Bu usulün hayvanlar üzerindeki şifavericil teğsiri de şayanıhayrettir. İnsanlar gibi vereme müstait olan maymunlar da aynı suretle tedavi edilmişler-

dir. Tedavi dört ayaklı hayvanlarda olduğu gibi kuşlarda da muvaffakiyyetli neticeler vermiştir.

Friedman'ın tedavisinin en büyük iyilik ve kolaylıklarından biri de hastanın işinden ve ailesinden ayrılmaya mecbur bulunmamasıdır. Bulunduğu yerde bir tek şırınga yapılması ekseriya tedaviye kâfi geliyor.

Almanyanın bir şehrinde yüzlerce veremli mektep talebesi üzerinde yapılan tecrübelerde

Veremli bir maymunun tedavisi

Dr Friedmann veremli bir ayağa enjeksiyon yapıyor

hasta çocukların süratle iyileştikleri ve vasati bir hesaplâ vezinlerinde % 50 kadar bir fazlalık kazandıkları görülmüştür.

Muhterem doktorlarımızın Friedmann tedavi usulünü tetkik ederek verem tahribatına çok mağruz bulunan memleketimizde tatbik etmeleri temenni olunur.

Muharriri : MAHMUT YESARİ

Güneş, yumuşak yumuşak, tatlı tatlı, ılık ılık göz kırpmıyor. Kışın, dargın bakan, soğuk duran, tatsız, kayıtsız güneş sanki o değil!

Gözlerini, sabahları öyle gerine gerine, edalı edalı, baygın baygın açıyor, akşamları öyle süzgün süzgün, nazlı nazlı yumuyor ki!

Acaba nazı, edası, süzülüşü, göz kırpması kime?

Onun, insanı altın harelî bir ipek gibi saran ateşi, ışığı, bir iksir halinde ruha akıyor...

Yalnız insanlar mı? Her canlı mahlûk gönlünü, göğsünü ona açmış, kışın zehirli tırnak izlerini kapatmak, taze yaraları sarmak istiyor...

Yağmur müjdecisi kargalar, başlarını kara karnatları altına almışlar, düşünüyorlar! Fakat serçeler ne şen, ne neş'elî cıvıldaşıyorlar...

Her bahar, hayatımdan bir yılın daha geri gelmemek üzre gittiğini görmek, bilmekle berar, bir yıl kazanmışım, bir yaş gençleşmiş gibi sevinirim!...

Bahar gelince, şairleri de hatırlarım. Baharın onlar gibi meddahi var mıdır? Velel tamamilen candan yürekten olmasın, san'at kaygusu ile olsun, baharı az mı metetmişler, az methiyeler mi yazmamışlardır?

Kuzu, çimen, lâle, gül, sünbül, mine, menekşe, bülbül, leylek, kırlangıç...

Her devir, gözdesi olan çiçeği, kuşu, ağacı, toprağı diline dolamış, yükselere çıkarmıştır...

Acaba hakikaten öyle mi? Şairlerin dedikleri doğru mu?

«Şair sözü elbette yalandır!» diyen gene kendileri değil mi?

Lâkin, yalan da olsa, hak verelim; yanlış da olsa yerindedir...

Şu, bütün kış rüzgârın dikenli pençesile, kuru bir yaprak gibi daldan dala savrulan, bir tek darı, canlı böcek bulmak için, donmuş karları minicik gasile didikliyen serçecik, sevincinde haksız mı?

Şu, yağmur, kar altında, soğuktan kızarmış burnunu boyun atkısına sokan, morarmış, çatlak ellerini, havı dökülmüş yırtık paltosunun ceplerinde ısıtmağa çabalayan dünkü hırçın, somurtkan çocuğun, bugünkü taşkın şakrak kahkahaları, koşup sıçrayışları, şair olmayanlara bir şey söylemez mi?

Eyüp Sırtlarında

Köprüden, çatana azmanı bodur halîç vapurlarından birine atladım. Üst kamara oldukça tenha idi. Pencereye alnımı dayadım, bulanık sulara gözlerim daldı.

Siz de benim gibi misiniz? bilmem! Ne zaman yolum bu taraflara düşse garip, sebepsiz, meçhul bir eza ile kalbim ağrır, omuzlarım kasvetle çöker.

Her defasında ya bir cenazeyi teşyile ve yahut bir mezarı ziyarete gidiyorum vehmile gönlüm kararır, gözlerim bulutlanır!

Bir bahar sabahında, güneş coşkun bir neş'e ile denizin üstünde hâlâ buğusu dalgalanan bürümcük sisleri dağta dağta yükselirken, ölüm, mezar, hatıra gelir mi?

Fakat ah! bu Haliç sahilleri! En tatlı meltemlerinde bile sık, siyah selvilerinin kokusu vardır...

Foto: Sebah ve Joalye

Eyüp iskelesinde etrafıma bakındım. Sokaklarda durgun durgun bir kımıldamış, yorgun bir kalabalık göze çarpıyordu. Eski, yanpürü, saçakları düşük kara damlara bahar güneşinin hediye ettiği altın harmanilerin sırma püskülleri süzülüp kayarak bozuk kaldırımların diplerindeki çamur tortularını, su birikintilerini yaldızlıyor...

Caddeden yürürsen belki neş'em kaçır diye korktum; hayatın bir gonca gibi açıldığı bu bahar sabahında bir ahret yolcusuna tesadüf etmek, bütün şevkimi kaçıracaktı...

Kazıklıbağa çıkan yokuşu ağır ağır tırmanıyordum. Kâh çift, ekserisi tek katlı, teneke, boyalı enkaz tahtası kaplamalı evlerin ne bahçeyi andıran, ne sokağa benzeyen ön arsalarında, saz benizli, kolları, bacakları değnek gibi çocuklar, çığlık çığlığa koşuyorlardı... Sıska ağaçlara gerilmiş iplerde renk renk yamalı çamaşırlar, rüzgârla şişerek, acayip şekiller alarak sallanıyor...

Biraz yakınından geçtiğim bir evin yarı açılan kapısından süzük yüzlü bir kadın başı uzandı, alışkın nazarlarla sağa sola bakındı:

— Huu... Naile... Naile...

Karşı bostanın çitini siper alarak saklambaç oynayan çocuklardan biri doğrulmuştu; incecik sesile cevap verdi:

— Ne var anne?

— Oh, benim kızım... azıcık gel... çamaşırları çivide batıracağım, çivit kalmamış... Haydi yavrum, bekliyorum...

Çocuk, oyunu yarıda bıraktığına küskün, asık suratla geliyordu...

Fakat dikkat ettim, halinde fazla bir şikâyet, hırçnılık yoktu; alışkan, hatta çok çalışkan gibiydi. Anlıyordum ki çocuk, vaktinden, zamanından evel hayata karışmış!.. Yaşamağı hak etmek için, en tabii hakkı olan oyunu fedaya mecburdu!.. Zavallı küçük Naile; şu pembe çiçekli şeftali fidanının üst dalında şakıyan geveze yavru kuş kadar da mı bahardan nasibini alamıyorsun?

Hayat, sana, küçücük yaşında ne acı dersler vermiş olmalı ki, bugün şımaramıyorsun!

Bu ılık, müşfik güneş, muvakkat bir teselli... bahar da geçici ve boş bir ümit yolu...

Kuru teselliye, boş ümi-

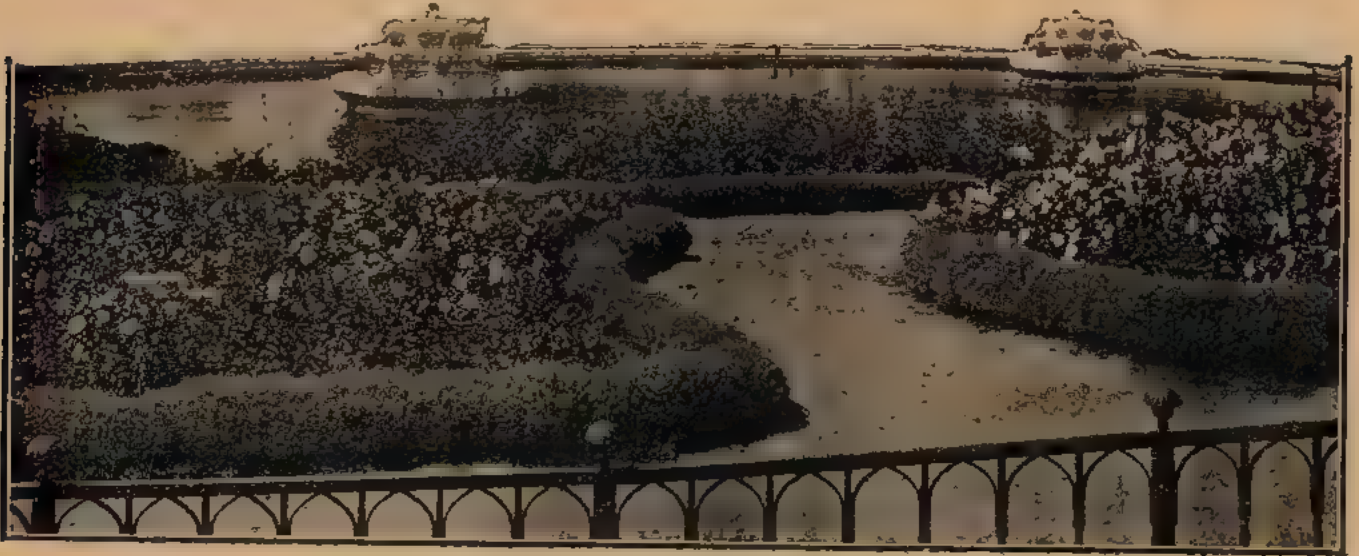

de bel bağlamak neye yarar?

Naile, biraz evvel beraber oynadığı arkadaşlarına dönüp bakmadan, yumuk avucunda annesinin verdiği parayı sıkı sıkı tutarak aşağı çarşıya doğru koştu gitti!..

Tepeye çıktıkça rüzgâr serinleşiyor... Kızgın A-

ğustos güneşi altında yanan yabani kekik tarlaları, daha ıslak, yemyeşil çavırlar halinde... Yaz sıcaklığında esrarlı bir buhurdan gibi bütün kurları, yamaçları gezip dolaşan kızgın kekik kokusu yok... fakat çimenler öyle taze yeşil, parlak, kadife yeşil ki!..

Yazın bir mesire olan Kazıklıbağda ne insan, ne ses seda var... Münzeviler tarafından bir bostan-dolabının kasvetli, matemî gıcirtısı, bozuk bir keman kırıışı gibi kulağı tırmalıyor...

Sahildeki fabrikaların, imalâthanelerin, kalafat mahallerinin, tütün depolarının öğle paydosu düdükları, kampanaları, vapur, çatana düdüklüklerine karışmağa başladı!..

Eyüp sırtlarında bahar, doğmuyor değil, fakat ben zevkini tadamadım... Selviler... Yıkık, yosunlu, kırık taşlı mezarların... uçsuz, bucaksız mezarların bekçileri selviler... Onlara bakmadığım halde, kokuları genzimi gıcıkıyor; hayalleri, gözbebeklerimin ta içime girmiş, bir an beni terketmiyorlar...

Bahar, ne olsa, nerede olsa, gene bahardır, öyle değil mi? "

Sorarım size, bir mezar üzerinden kopardığınız bir çiçeği, yakanzıa takar da düğüne gidebilir misiniz?

Adalarda ...

Dağa iskelede yolumu çeviren tellâların elinden yakamı güç sıyırmıştım :

— Ev filan tutacak değilim! Gezmeğe geldim...

İskele meydanında çuha, kadife semerleri yeni tağmir görmüş, itinalı tımar edilmiş merkep sürüleri dizi dizi duruyor; boyalarının tazeliği ve parlaklığından yeni koşulduğu anlaşılan paytonlar da, kamçı saklatarak, ileri geri sürerek at oynatıyorlar!..

Sağa, sola kıvrılan, yukarı tepelere tırmanan yolların, tekmi kış emdiği suları ilk bahar güneşinin hâlâ kurutamadığı, koyu balçık renginden belli... Ne yazın insanın cildini, savrulmuş fırın külü gibi

batarak yakan toz kasırgaları,
var, ne her adımda topuk
sürçtüren kuru çam
döküntüleri...

Ara sokak-
lar تنها...
fakat rahat...
Rahat mı?

Hayır !..
Bir işken-
ce... bir
ıztırap...

Ara so-
kakların
böyle ev
avlusı gibi
tertemiz oluşu-
nu tesadüfe mi
hamlediyorsunuz?

Evlerin, en büyü-
ğünden en küçüğüne kadar,
hepsinin göz alan temizliğini, basit, alelade bir hal
mi zannediyorsunuz? Örne atkılarını omuzlarına
atarak kapı önlerinde kâh
oturan, kâh gezinen temiz
kıyafetli genç, ih-
tiyar kadınların,
kızların dudak-
larındaki
mültefit te-
bessümü,
kendi fit-
ratları, ne-
zakatları mı
samiyorsu-
nuz?

Pencere
arkalarında
oturup çorap
örer, dikiş diker-
ken, sizin ayağım-
zın sesini duyar
duymaz helecanla
başını kaldırıp sokağa bakan
ihtiyarı birini bekliyor diye mi tasavvur ediyorsunuz?
Pencerelerde gördüğümüz sakız gibi bembeyaz,

ütülü perdeler, parlaklığı
gider diye tutmağa kıya-
mayacağınız cilâlı ka-
pu tokmakla-
rı, genç. ih-
tiyar kadınla-
rın mütte-
fik tebes-
sümleri he-
lecanlı kal-
kırları, so-
kağın bir
mermer av-
lu gibi par-
layışı, se-
kiz aylık
nafakasını

temin edecek dört
aylık kiracıyı istikbal

içindir !..

İşte şu bütün kış öksüren çocuk, şu gözü ağ-
rıklı, belü bükük ihtiyar, kiracının geldiği mes'ut gün,
evin yanındaki basık yer
odasına, daha doğrusu ahır-
dan bozma ine
girecekler !..

Azâbı, işken-
ceyi, ızır a bı
şimdi anladınız

ya.. Ayak-
larınızın se-
si yaklaşıp-
ken uyanan
ümitler ay-
nı ses uzak-
laşıpken sö-
necek, kırıl-
acak...

Ve siz se-
bebini lâyı-
kile bilme-

den, hissetmeden yüré-

ğinize çöken bir mücrim melâlile ara sokaklarda
şaşkıma döneceksiniz !..

Genişçe bir sokağa sapsam, çok ilerlemeden, arkamdan seslenildiğini duydum, döndüm.

Aşağı yolun köşe başında eli çantalı bir adam duruyordu :

— Efendi, şu kâğıdı okur musun ?

Uzattığı kâğıdı aldım, baktım, civar evlerden birinin adresine benziyordu :

— Verilerden birine sorsan daha iyi olur ! dedim.

Tavsiyem, adamcağazı ferahlandırmamış, bütün sinirlendirmişti. Derin bir : Oh ! çekti, elindeki çantayı yerden bıraktı, uzun uzun göğüs geçirdi :

— Geldiğim gittiğim yer değil... Verdiler elim bu adresi, gidiver, dediler ! Eh, bir birimize ahrette şefaate edecek değiliz ya... Kalktık geldik... Vallahi sabah-tanberi arıyorum, ayaklarım kara-sular indi, köşkü bulabilirsen bul... Evi tutulmuş, evi tutulana düşman... Doğru yol iz gösteren yok

ki... Hasta kız olmasa dönüp gideceğim... Efendim, süt hemşirenin bir kızı var... Allah cümlelerini bağışlasın, daha onsekizinde var yok... Lâkin ne oldu, nedendir bilemiyoruz, iki senedir hasta... Öyle fazla öksürdüğü filan da yok... Yalnız akşamları bir hararet basıyor, bir nöbet geliyor... arkasından da bir ter... bir ter... İşte kızcağzı halden düşüren bu nöbet... gün geçtikçe sararıp soluyor... bir deri bir kemik kaldı biçare... yürümeğe mecali, takatı yok... Efendim o kadar tere can mı dayanır, takat mı ka-

lır ? Her çareye baş vurduk, hekim hekim dolaştık... İlaçsa ilaç, hekimse hekim... Nihayet hava tebdili lâzımdır ! dediler... Süt hemşire de ne yapsın ? İrat, akar sahibi değil ki... Fakat evlât... Bir dükkân hissesi vardı sattı, yazlığına burada bir ev tuttu... Bana da : Ağabey, sen git, öte beri götür, yarın da biz geliriz, dedi. Evi bulan tellal bugün İstanbul'a inmiş ; görüyor musunuz belâyı, kaldık mı biz şimdi sokaklarda... Hemşirenin hatırı bir yandan, Şadiyenin yürekler acısı hali bir yandan... Bugünden evi hazırlatmayım... Geç vakitlere kalırsam kimi bulur, ne iş görürüm ? Şadıyeyi yarın sabah sedye ile getirecekler !..

KAFES

AVNİ BAŞIMAMA

**Bir kuş, en içli bir kuş, kısmış kanatlarını
İnce parmaklarından örülmüş bir kafeste...
Bulutlar ondan önce görmek için yarını
Karlı dağlar başından aşıyor destedeste.**

**Benim ancak uçarken seyrettiğim bu kuştur,
Ki bugün dört duvardır dört ufkü avucunda;
Bakışı enginlere yolalan bir uçuştur,
Kalbi bir damla yemdir gagasının ucunda.**

**Görünüyor kafesin ince parmaklığından
Bulutlar parça parça, ufuklar dilim dilim :
Bukadar kahretmedi hiç bir esire zindan,
Kahrolmayı bukadar özletmedi, sevgilim !**

**Ellerin bir gevşese, en gür, en hür sesile,
Yeryüzüne baharı bu içli kuş yayacak;
Zincirini koparmış bir esir neşesile
Dağdan dağa, ova dan ovaya atılayacak...**

**Bulutlar ondan önce görmek için yarını
Karlı dağlar başından aşarken destedeste,
Bir kuş, en içli bir kuş, kısmış kanatlarını
İnce parmaklarından örülmüş bir kafeste.**

Faruk Nafiz

Dönerken yanında iki kişi konuşuyordu :

— Ben o köşkü beyenmedim.

— Evet, benim de gözüm tutmadı.

Şöyle adamakıllı yirmi otuz kişiye ziyafet verilebilecek bir salonu yok... Eşyalarda fena...

(Devamı 538 inci sahifede)

İzmir -- Karantina Türk Kadınları Bıçkı Yürdü

Türk Kadınlarının İctimai Faaliyeti

Kadın Birliği

Muharriri : EFZAIŞ SUAT

HERKESİN bildiği gibi, uzun asırların ataletinden sonra, kadınlarımız yeni medenî hayatımıza iştîyak ve tahassürle sarıldılar. Fakat bu sarılış her zaman vakıfane ve şuurlu olarak değil, bir çok kereler de sadece yeniliğin cazibesine kapılarak vukua geldi. İçimizde fert itibarile, bir kaç kişinin ismi işidildi; henüz pek genç olan bir çoklarımızın da, istikbalde parlak bir mevkie namzet olacaklarını memnuniyetle görüyoruz. Fakat bu ferdi temayüzden mada, maalesef henüz cemiyet faaliyetini ne anlamışız, ne de o kollektif kuvvetin göstereceği müsbet ve sürekli tesiri takdir edebilmişiz. On onbeş senedenberi, bir çok kadın cemiyetlerinin parlak ve zengin programlarla içtimai hayatımıza atıldıklarını, fakat soluk bir devre yaşadktan sonra, arkalarında hiç bir iz bırakmıyarak sönüp gittiklerini hepimiz görmüşüzdür. İşte bütün bu maziden

dolayı cemiyet hayatımız henüz iptidai denilecek bir şekildedir.

Hali hazırda, memleketimizde tek tük bir kaç kadın cemiyeti vardır. Bunların içinde gaye ve kadınlık faaliyeti itibarile en başa gelmesi lâzım gelen şüphesiz «Kadın Birliğidir». Bu tefevvüka sebep, bütün kadınlığın amalinin «Kadın Birliği» mefhumu altında birleştirilmiş olmasıdır. Şayet birlik kendinden beklenen varlığı hakkile gösteremedi ise, bunda kabahat azaların değildir. Onlar kuvvetleri yettiği kadar çizdikleri program vechile hareket etmeğe gayret ediyorlar. Fakat tecrübe ile görülüyor ki, yalnız hüsnüniyet ve birkaç kişinin bir araya gelerek çalışması kâfi değil; yüksek makamlardan müzaharet ve dolgun bir sermaye olmadıkça, hüsnüniyet ve çalışma ancak mevziî olarak bir netice veriyor. Mamafî, yazın vuku bulan kongresında, bir-

İzmir Bıçkı Yurdu Sergisi

lik bu senenin programını dört esaslı noktaya istinat ederek taksim etmiş ve o istikamet üzere yürümeğe başlamıştır.

O dört esas şunlardır:

I. Fikrî sahada: a— gazete çıkarmak, b— bir kıraat salonu açmak, c— yeni harfleri kadınlarımızı öğretmek, ç— Fransızca kurları açmak, d— ayda bir kere birliğin gayesini anlatacak mahiyette konferanslar vermek, e— ecnebî kadın cemiyetleriyle temasta bulunmak.

II. İctimatî sahada: a— ayda bir kere bütün azalarla temasa gelmek, b— yeniden aza bulmak için teşebbüsata girişmek, c— senede iki kere müsâmere vermek, ç— yerli mamulâtın himayesi için bir sergi açmak.

III. Medenî hukuk sahasında: a— kanunumedeniyi ve onun kadınlara müteallik maddelerini öğrenmek, b— belediyecciliğe ve intihap mes'elerine vukuf peyda etmek.

III. Muavenet sahasında: a— maddî yardım,

b— mağnen muavenette bulunmak, yani öğreterek himaye edilenlere bir meslek bulmak, c— dispenser açmak.

Evvelâ fikrî saheyi alırsak göreceğiz ki, birlik bu hususta layık olduğu surette gayret sarfetmiştir. Henüz gazete çıkmamıştır. Fakat bunun için mühim birkaç içtima akdedilmiştir. Yazı yazan bütün hanımlar bu içtimalara davet olunmuşlar ve onların gazeteye ne suretle yardım edecekleri tesbit edilmiştir. Yalnız imtiyaz mes'elesi kalmıştır. Fakat imtiyaz alınır alınmaz, birliğin naşiriefkârı olacak bu gazete hemen çıkabilecek mi? İşte birlik azasını ciddi bir surette düşündüren bir nokta. Çünkü iş paraya bağlıdır.

Kıraat salonu açılmıştır. Azaların her biri birkaç kitap getirmiştir. Bunların içinde türkçeden mada Fransızca ve İngilizce olanlar da vardır. Yevmî, haftalık, aylık Türk ve ecnebî gazeteleri de mevcuttur. Vakıa kıraat salonun noksanı henüz çoktur; fakat şimdiki halinde, mektep haricinde kitap

okumak isteyen mekteplilerin, el işi, ev tanzimi ve ecnebi lisanlarını ilerletmek isteyen genç hanımların ihtiyaçlarına pek alâ elverişlidir. Her gün öğleden sonra, salona meğmur bir kâtip hanım bulunduruluyor ve arzu edenlere izahat veriyor.

Yeni harfler iki kur olarak cemiyet binasında iki aza hanım tarafından verilmektedir. Bundan mağda, bir de Bakırköy kız mektebinde bir şuşbe daha açılmıştır ki, burası tahminden fazla rağbet görmüştür. Mecanen olacak Fransızca kurlar başlamak üzere dir ancak Maarif Vekâletinden gelecek emir beklenmektedir.

Konfranslara gelince, her ay verilmesi maalesef mümkün olamadı. Çünkü kadınlarımız, büyük bir samiin zümresi arasında henüz konuşmağa alışık değiller. Bu büyük bir noksan olmakla beraber maziye aittir.

Fakat, madem ki, resmî bir salon dahilinde kürsüye çıkarak hitapta bulunmak tecrübeye ve vukufa bağlıdır, o halde Birlik hanımları İstanbulun şehir harici mahallelerine giderek, ufak ufak guruplar arasında, samimi olarak görüşmeği muvafık buldular.

Bir de beynelmîl kadın cemiyetleriyle de Birlik temasta bulunmaktadır. Arada sırada gelen gazeteler ve sirkülerler, kadınlarımızı Avrupa kadın harekâtından haberdar ediyor. Bu haziranda in'ikat edecek Beynelmîl Kadın Cemiyetleri Kongrasına Birlikten de bir mürahas istiyorlar.

Sonra Mısır Kadın Cemiyetinden de Birlik pek nazik bir mektup almıştır, Mısır kadınlarının çıkardıkları (l'Egipienne) namındaki gazetelerini birlik gazetesile mübadele etmek istiyorlar.

Fikrî sahada yapılan şeyler, daha çok mahtut bir heyetin arasında olduğu için az çok kolaylıkla mevkii file konulmuştur. Fakat içtimai sahada kaleme alınan maddeler, daha çok harîtle temas etmek demek olduğu için bu hususta henüz müsbet bir şey elde edilememiştir. Valnız «Giyim Yurdu» namındaki cemiyet dağıldığı zaman, teknil hukuk ve salahiyetini Kadın Birliğine devretmişti. Bunun üzerine, Birlikte, memleketimizin birkaç valisine müracaat ederek, idare ettikleri vilayetlerin yerli kumaş nûmunelerini yollamasını rica etmişti. İşlerinden Bursa valisi B. E. pek kıymetli ve muntazam bir nûmune defteri yollamışlar. Tabii yalnız

bununla bir sergi açılmaz; fakat yapacakları harekette sözlerinin müesir olabilmesi için, Birlik azaları yerli kumaş giyimini evvela kendi üzerlerinde tatbik etmeyi muvafık buluyorlar.

Kadın Birliği Kıraat Salonu

Medenî hu-

kuk sahesinde şimdiki halde yapılacak şey bilir bilmez ortaya atılmamaktır. Birlik azaları, evvela vatandaş hukukunu öğrenmeğe, bilahere filiyata geçmek muvafık olduğuna müteffikan karar vermişlerdir.

Kadın Birliği aynı zamanda hayırperver bir cemiyettir. Müsamere hasılatının mühim bir kısmını fıkalarına tahsis eder. Bu sene kırktan fazla çocuk giydirmiştir. Çocukların mektep parasını, yol masrafını, kitap ücretini vermeyi de deruhte ediyor.

Dispanser kısmında Birliğin fakir hastaları, haftanın muayyen bir gününde, cemiyet binasında, lûtfukâr doktorlar tarafından meccanen muayene ediliyorlar ve ilâç ücretini cemiyet deruhte ediyor.

İşte «Kadın Birliği» elinden geldiği kadar ga-

yesine ve çizdiği programa sadık kalıyor. Yalnız etraftan lâkaydı yerine biraz alâka bekliyor. Bir avuç kadının mesaisine bütün Türk kadınlarının yardımını talep ediyor.

Türk Kadınları Biçki Yurdu

Her zaman önünden tramvayla geçer, sokağa nazır cephesini baştan başa kaplıyan siyah levha üzerindeki beyaz yazıları okurdum, fakat hiç bir ke-re o müessiseyi ziyaret etmek nasip olmazdı. Geçenlerde, Muhit'e yazmak münasebetile, uzaktan methini işittiğim şeyleri gözümle görmek icap etti ve bu fırsattan memnun olarak, yurt binasına dahil oldum.

Hayat orada bir bahar zindeliği ile işliyordu. Daha ilk nazarda, bölme camekânlar arkasından, beyaz kâğıttan şekil şekil esvap giymiş hanım kızlar, masaların üzerinde o kâğıtlardan kalıp kesen diğerleri, birbirleri üstünde ölçü alanlar, bana müteharrik, faal beyaz kelebekler hissini vermişti. Burası tam kadınlığın fitri mucit hassasını tahrik edecek, kendi elile kendini süslemeğe alıştıran ve sevdiren sıcak bir muhitti. Kâğıtlara, kumaşlara şekil ve ruh vermek için, memleketin düzinelerle genç kızları, burada kesip biçiyor, dikip ölçüyordu.

Kendi giydiğini elile hazırlamak insana ne kuvvet, nefsi hakkında ve kanaat verici bir san'attır, diye düşünüyor ne memleketin bu çalışan kızları arasında, gözlerimle Behire Hakkı H. Ef. yi, yurdun bu müteşebbis ve sebatkâr müessisini arayordum.

O rahatsızdı, fakat zevci bana rica ettiğim iza-hatı verdi. Zevcesinin bu on altı senelik faaliyetinden bahsederken, sesinde ekseriyetle erkeklerin ka-

dınlara karşı gösterdikleri himayekâr tarzı değil bir iftihar duygusunu hissetmişim ve bu his bana dercesiz bir hürmet telkin etmişti.

On altı sene evvel, Balkan harbinin en acı bir zamanında, kadınlarımız hayat ictimaiyenin henüz penceresinden bakarken, içlerinde cesaretimedeniye sahibi bir kadında, Türk hemşirelerini memleketteki düşmanlara, daha doğrusu Rum terzilerine mühtaç etmemek fikri doğmuş. O zamanki bütün dedi koddulara, ictimai mevkünün ortaya koyduğu bütün manilere rağmen, bu kadın fikrini kuvveden file köymüş, ve etrafına bir çok talebe tophıyarak bir dikiş

mektebi açmış. Millî bir duygu ve haysiyet hissile kurulan bu müessese, az zaman zarfında, Türk dikişçilik san'atının mevcut olduğunu her gören göze isbat etmiş. O zamandan beri her sene adedi artan mezunlar, yalnız İstanbul değil Anadolunun her köşesine yayılarak, ana müessesenin modeli üzerine yurtlar, atölyeler, terzihaneler açmışlardır. İstanbul'un bir çok semtinde ismi işidilen Türk ter-

Ameli Hayat Mektebi
Daktilo Sınıfı

zihane sahiplerinin hemen hemen hepsi bu biçki yurdunun talebeleridir.

Türk Kadın cemiyetleri arasında, Biçki Yurdu kadar uzun zaman payidar olan yoktur. Millî duygunun yarattığı bu sebat ve gayret eseri yalnız memleketimizde değil, Avrupada da takdir edilmiştir. Türk kadınları arasında ilk defa olarak, Behire H. Ef. Paris ve Laypzig san'at enstitüleri tarafından altın madalya ile taltif edilmiştir.

İsterdim ki bütün Türk kadınları işe başlamazdan evel bu zarif, duygulu kadının hayatını gözden geçirsin ve onun gayretile mülhem olsun.

Sıhatlarının muhafazası için istirahat ettirilen nebatat

Bizim gibi gören, duyan, işiten nebatlar

Nu York'a esaslı surette nebatat tetkikat ve keşfiyatı ile işigal eden bir müessese vardır ki şöhreti cihanşümuldür. Burada Amerikanın tanınmış nebatatçıları mütemadiyen bu sahada yeni şeyler keşfine çalışırlar. Buranın müteaddit salonlarında muhtelif iklimler hüküm sürer, yağni elektrik fırınları vasıtası ile her salon ayrı bir arz muntakası haline konmuştur. Ve bu suretle bu binada dahilinde aradığımız her hangi bir nebatı, en basit hüceyreliden en mürekkebine kadar hepsi bulunur. Her gün sayısız tecrübeler yapılır, nebatat niçin, nasıl büyür, en eyi çoğaltma usulleri nelerdir, gibi suallere cevaplar aranır ve bulunur. Nebatata verilen gıda mangal kömürünün gazı yağni hamızı karbon dur. Bu tecrübelerin neticesi olarak anlaşılmıştır ki nebatat hayvanatın tamamen aksine olarak hamızı karbonla taayüş eder, ve ultraviolet şuaatına malik olmaksızın da pek alâ yaşayabilir. Şurasını bilhassa zikretmek lâzımdır ki bu hususi muessisenin her sene tetkikat için sarf ettiği meblâğ milyonlarca dolara bağli olmaktadır.

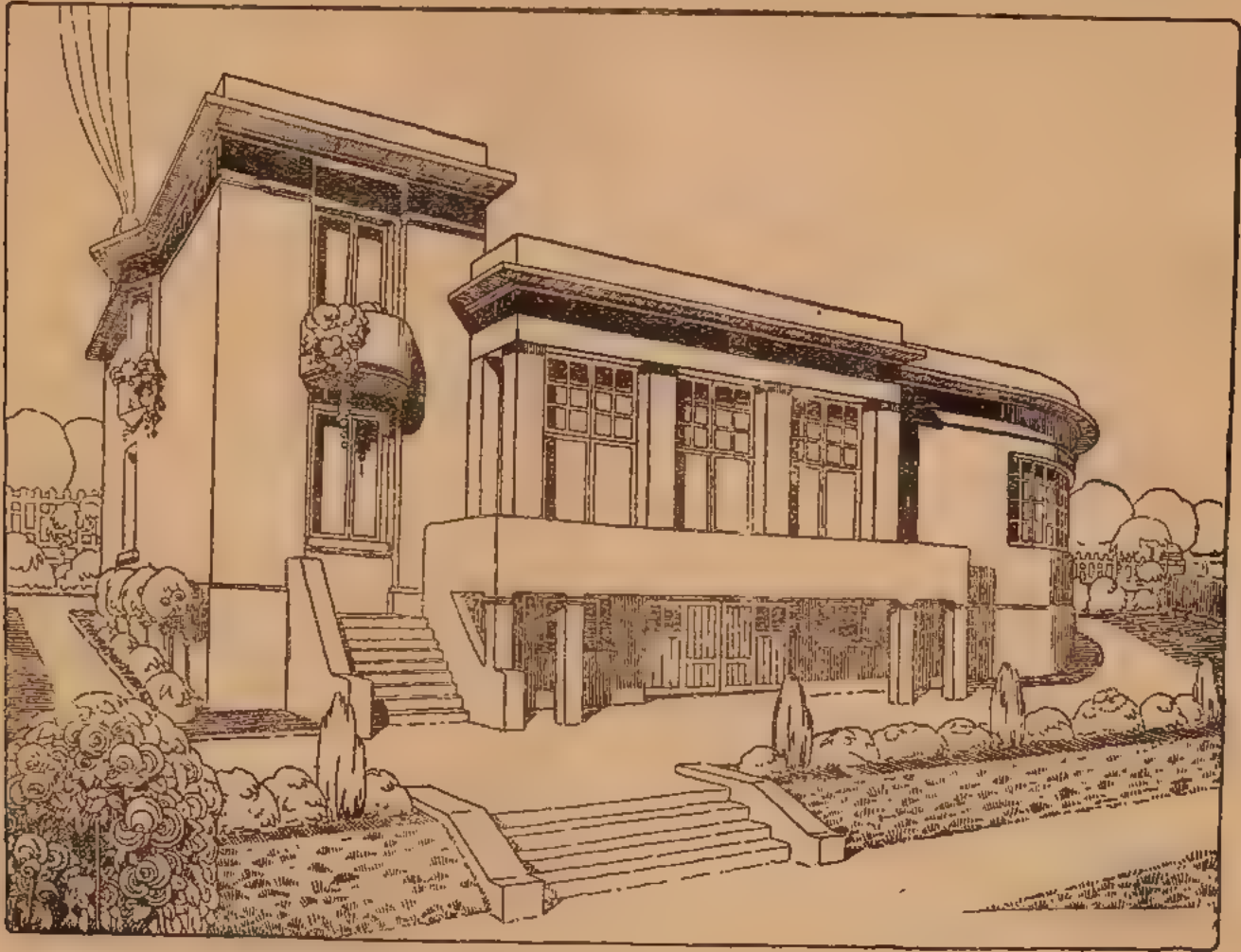
Bu binada dünyada bir misli olmayan daima ziyadar bir o da vardır. Bu salonda nebatatın ziya ile olan münasebetleri tetkik edilmektedir. Yine bu müessisede ispat edilmiştir ki nebatat da tıpkı insan ve hayvanlar gibi istirahata muhtaç olup bazıları bizim gibi 8 saat uyumalıdırlar. İşte yukarda bahs edilen odada -ki 25 tane 1000 voltluk lamba ile tenvir edilmiştir-bulunan saksıların üzerlerinde içerlerindeki nebatatın kaçır saat uykuya ihtiyaçları olduğunu gösteren etiketler vardır. Bu nebatat burada hiç bir zaman güneş ziyası görmezler. Muayyen vakıtlarda bitişikdeki karanlık odada yatağa yatırılırlar. Aksi takdirde, meselâ domates fidanları 19—20 saatlik bir uykusuzluktan o kadar müteessir oluyorlar ki derhal zaif ve porsuk bir şekil alıyorlar. Tütün fidanı filizlenmek için uzun bir istirahata muhtaçtır. Nebatatın neşvünemasında ziyanın oynadığı rol pek büyük ve mühimdir. Meselâ mavi ziya ile

büyütülen nebatat adeta küçülmüş gibi görünüyorlar, sarı ziyadakilerse tamamen zinde ve gürbüz doruyorlar, turuncu aydınlıkta kilerse çok uzun fakat dağınıktırlar. Bütün bu tecrübeler göstermiştir ki mavi ve menekşe ziyalar nebatat için en lüzumlu olanlardır. Yine bu tecrübelerin bir ameli neticesi olarak biltarz patates en müsait şeraiti fenniye dahilinde 2—3 ayda büyürken şimdi 2—3 haftada kemale gelebilmektedir. Bu keşfiyatın ziraat ve senayideki tatbikatı ise şimdiden azim faideler teğmin etmiştir. Son zamanlarda bu mühim keşfin tatbikatından olarak şeker kamışı üzerinde tecrübeler yapılmış ve büyük kârlar elde edilmiştir.

Bu senenin en calibi dikkat ilmi vak'ası denir bilir ki meşhur Hint alimi Cagadis Bozun nebatat hakkındaki akılalmıyan keşfiyatıdır. Bu zat dünyanın nadir yetiştirdiği ilim adamlarından olup bilhassa nebatat ve hikmeti tabiiyye de mütebehhirdir. İngiltere imperatorluğunun bir çok ilmi cemiyetleri azasından ve müteaddit yüksek nişanları haizdir. O kadar ki Hindistanın dünya ilim haritasında bir mevki edinmesine sebep olmuştur. Bir çok keşfiyatını sırf insaniyete hizmet için imtiyazlarını almadan hakkını başkalarına terketmiş ve bu suretle paraya ehemmiyet vermeyen bir ilim adamı olduğunu göstermiştir. En son ve en mühim keşfi, kendisine Nebatatın Darwin'i dedirtendir: nebatatın tıpkı bizim gibi olduklarını iddia etmesi ve bunu kendi ihtiragerdesi olan bir takım hayretbhas elektrik aletleriyle ispat etmesidir. Tabii bu müspet iddia karşısında bütün itiraz ve hücum dalgaları suya düşmüş, buna mukabil şöhreti cihanı tutmuştur. Hindistanda Tagor ve Gandhi ile bir tutulan bu zat, nebatatın tıpkı insanlar gibi görmeğe, hisetmeğe, ve düşünmeğe muktedir olduklarını, gene tıpkı kalp, adele vs. gibi uzuvlara muadil azaya malik olduklarını ispat ederek dünyayı hayretler içinde bırakmıştır.

Şuhalde patates amcazademiz, lâhana yeğenimiz mi oluyor dersiniz?

Hikmet Hayri

Güzel, Ucuz, Sıhhatli -EV-

Muharriri: Miğmar SAMİH SAİM

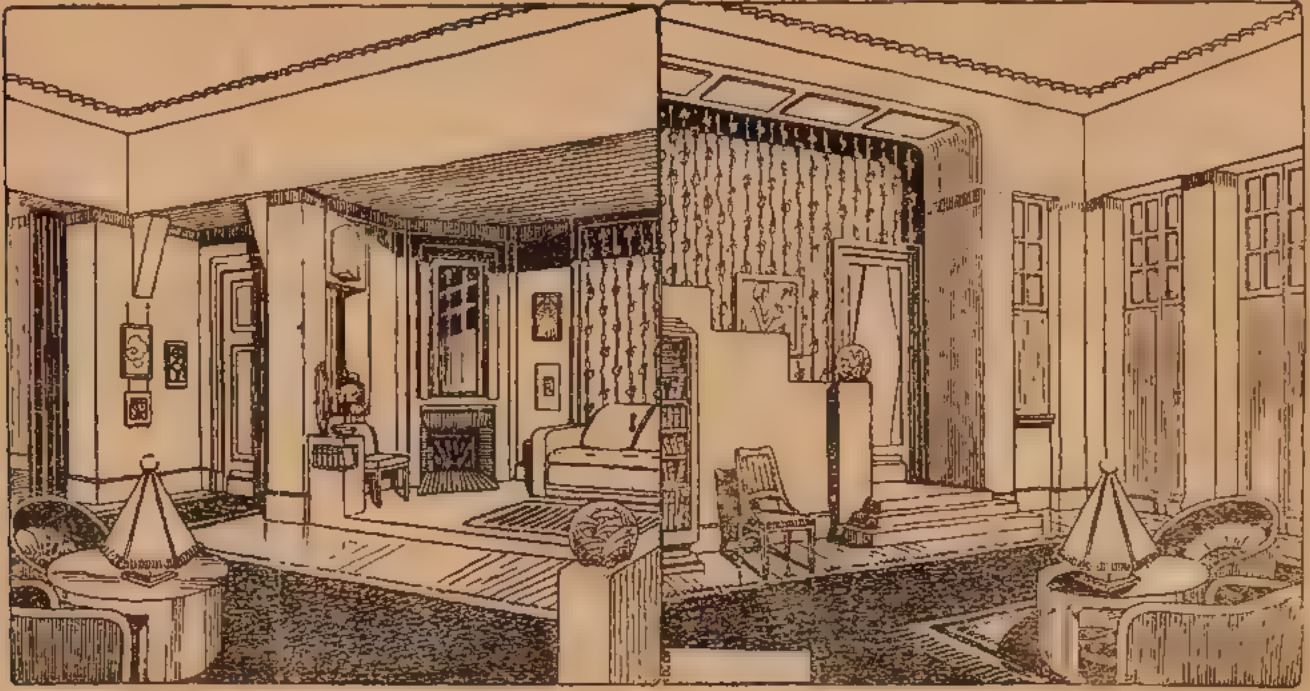
"Ev bir aile mecmuasının meşgul olabileceği mühim mevzulardan biridir. Ve aynı zamanda ev bugün asrın mesalesidir. Aile reislerinin büyük arzularla hayallerinde yazatlıkları, fakat... paralarının mevcudiyetine rağmen bir türlü tebakku otiremedikleri o yuvanın nasıl vücuda getirileceği hakkındaki teknik, estetik malûmattan habersizdirler. Mecmuamız bir yuva yapmak fikrinde bulunan aile reislerini yeni teğels ettirmiş bu sahifede her ay mimari beraber bulunduracaktır. Bu sayede onlar, paralarının miktarına göre güzel, kullanışlı; sıhhatli ve ekonomik bir eve nasıl malik olunabileceğini öğreneceklerdir.

Küçük bir mukaddeme

Yaz geliyor.. Şehirde oturanlar senenin bu üçayını şehrin sıhatsız ve gürültülü muhitinden uzakta geçireceklerdir. Fakat tabiatın güzelliklerine kavuşmak için şehirden kaçan şehirliyi nevmüt eden mesele: yazlık hayatını icap ettirdiği bütün eğlencelere müsait, her türlü istirahat sebeplerini ihzar eden bir meskene sahip olamama meselesidir. Bu yazlıkçının bütün neşesini kaçıran ve hayallerini sukut ettiren feci bir sebeptir. Zengin ailelerin malik oldukları yazlık köşkler şehirde oturdukları evlerin dört tarafı açık birer mumunesidir. Hatta elektrik, su ve gaza malik olmamakla

konfor cihetinden onların çok dúnunde kalır. Mütevassıt aileler ekseriyetle yazlığı kirada geçirirler.. Bu evler de: ya daima orda oturanların kışlık evleridir, yahut da köşk namı verilen konak bozması binalardır. Bugün tam manasile asrî ihtiyaçlara muvafık bir villa, bir yazlık hane mevcut değildir.

Büyük teesürlerle söylenebilir ki: Bugün yeniden yazlık haneler vücuda getiren yapı sahipleri de vücuda getirdikleri binalarda; yazlık hayatın ihtiyaçlarına karşı tamamen cahil bulunuyorlar. Şüphesiz ki bu yapı sahibinden ziyade o yapıyı vücuda getiren kalfanın bilgisizliği, görgüsüzlüğüdür. Fakat yapı sahibi yaptığı

racığı binasının ne şekilde olacağını ve onun ne gibi ihtiyaçları doyurmağa yarayabileceğini evelden bilirse servetini cahl kalfanın elinden pek çabuk kurtarabilir.

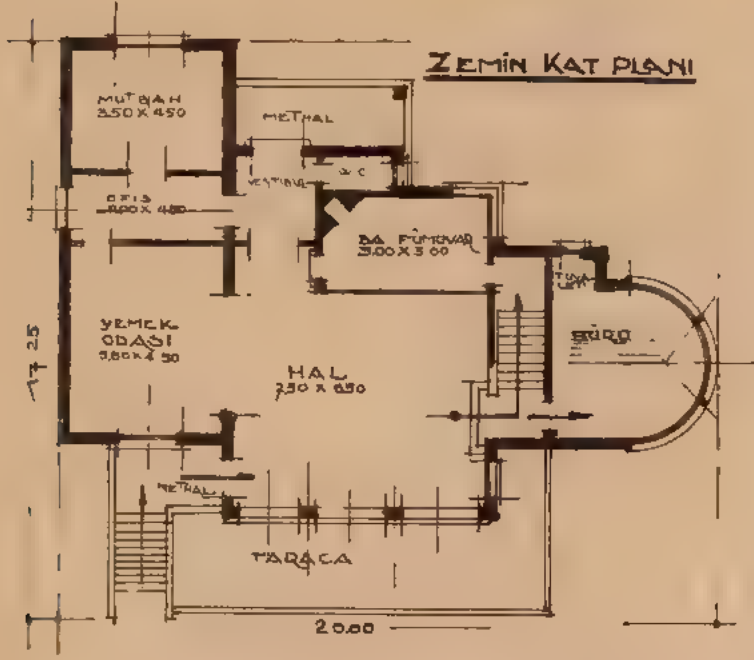
Bugün ev yapmak demek sağlam dört duvar yapıp üstünü örtmek demek değildir. Ev yapmak tayyare, otomobil ve vapur gibi işler bir makina vücade getirmektir. Kullanışlı olmıyan bir ev: motorsuz bir tayyaredir. Bu motorsuz tayyareye hariçten bakılırsa bir tayyaredir. Fakat uçmaz. Kullanışlı olmıyan ev vakıa evdir amma içinde rahat etmek mümkün değildir. Evi yapmaktaki asıl marifet, bir motoru düzmek gibi, dört duvarı arasındaki parçaları, yani, odaları, salonları, mutfak, hamamı yan yana getirip sıralamaktır. Sonra o binanın içinde ne yapılacaksa, o bina ne işe tahsis edilecekse o işleri kolaylıkla görebilecek parçaları ve teğisatı vücade getirmektir. Bu işi yapmağa fen ve ilim lisanında «plân tanzim etmek» diyorlar. Binaenaleyh her türlü esbabı istirahatı camiğ; yazlık hayatın bütün hususiyetlerini üstünde taşıyan bir «yazlık» vücade getirmek isteyen para sahibini, arzusuna ve parasına muvafık bir yapıya malik olmak için evvela bir «plân» tanzim ettirmek, binasını toprak üzerinde yapmadan evel, bütün teferrüatı beraber mimarın vücade getirdiği resimler üzerinde görmek mec-

buriyetindedir. Kabili taşlıh ve tadil olan bu plânda aile reisi binasının bütün incelikleri ile evelden alâkadar olur. Bütün arzularını ve hayallerini tahakkuk ettirebilmek için bu işin mütehasısı olan miğmarın malûmat ve rehberliğinden istifade eder.

İşte size çok eyi düşünülerek vücade getirilmiş bir yazlık projesi takdin ediyoruz. Resimleri ile beraber vereceğimiz izahattan sonra adeta bu evin içinde yaşıyacaksınız... Yapı yaptırmak arzusunda bulunan aile reisleri de kendilerine rehberlik edecek kıymetli malûmatla karşılaşacaktır.

Modern Bir Villa

Resmini ve plânlarını dercettiğimiz bu yazlık, dört tarafı açık ve manzarası bol bir sahaya nazaren tanzim edilmiştir. Tarziterkip ve tertibi itibarile her ne kadar gözlerimizin alışmadığı bir şekilde ise de iyi bir tetkik neticesinde onda yeni ve güzel bir çok incelikler bulmakta gecikmeyiz. Bu tip binalara bugün «Fransız moderni» diyorlar. Cihanda ev yapmak hususunda çalışan mimarlar o kadar muhtelif kanaatlara o kadar muhtelif prensiplere maliktirler ki hepsi muhtelif namlar altında muhtelif zümreler teşkil etmişlerdir. Biz mümkün mertebe bütün bunlardan birer misal vermeğe ve bir evin nasıl olması lâzım geldiği hakkındaki fikirlerini nakletmeğe çalışacağız.

Bina şekliharicisi itibarile basit ve sükunetbahıştır. Fakat dikkat edilecek olursa düzgün hatların ve satırların sertliği yer yer kullanılan küçük ornmanlar ve münhanî hatlarla yumşatılmıştır. Cephede mufrit kanaatlerin sert izlerine tesadüf olunmaz. Bu itibarile bu tip binların modası: 1928 ve 1929 zevkini taşımakla beraber 20 ile 30 sene için garanti edilebilir.

Bu villanın kurulduğu arazi meyilli bir arazidir. Arazinin mürtefi olan noktası ümumi methalin nazır olduğu sokak cihetidir. Münhat olan bahçe cihetini zemin katı döşemesile aynı seviyede bulunan taraçadan müteaddit basamakla vasıtasile inilir. Miğmar bu seviye farkından güzel bir şekilde istifade ederek binanın önüne bir taraça ilavesile plânı zenginleştirebilmiştir.

Plân tarzıtertip itibarile konforludur. Sokak kapısından içeri girdiğimiz zaman genişçe bir «Vestibül»de bulunuruz. «Vestibül» methal ile hol arasında gerek dışarının havasına manîg olan ve gerekse de hizmete yarıyan bir mahaldir. «Port manto», «lavabo» ve «w. c.» burda bulunur. Sokaktan ev dahiline giren bir adam sokak elbiselerini ve sokak havasını burda bırakarak, elini ve yüzünü yıkar, bütün ihtiyaçlarını kolaylıkla defettikten sonra tuvaletini tazeler ve müzeyyen bir kapıdan büyük

salona, yağıni hola girer. Evdeki hayatın merkezini teşkil eden hol plânındaki mevkii itibarile sayanı dikkattir. Bahçenin vasi manzarasına karşı açılan üç büyük kapı-pencere vasıtasile ziyalanır. İyi bir yaz havasında bu üç büyük pencere açılarak bahçe üzerine doğru uzanan taraçayı salona ilhak etmek mümkündür. Bu takdirde salonda bulunanlarla bahçenin havası ve manzarası arasında hiç bir hâl kalmıyacaktır. Yemekten çıkanların derhal salona toplanabilmeleri ve salonda oturanların kolaylıkla yemek salonuna geçebilmeleri için yemek odası holün yanına konmuştur. Yemek salonu ile Hol arasındaki kapı vazifesini gören mahal ağır bir per-

de ile örtülü geniş bir açıklıktır. Bu sayede perdeler iki kenara toplandığı zaman yemek salonunu hole ilhak ederek her türlü merasim ve eğlenceye müsait geniş bir saha elde edilebilmesi mümkün kılınmıştır.

Bu büyük açıklığı ihtiva eden duvara mukabil birinci kata çıkan merdiven vaz'olunmuştur. Merdiven binanın lüzümlü ve faideli bir kısmı olmakla beraber tezyinata en müsait yerlerinden biridir. Eyi bir miğmar bu plânda olduğu gibi merdiveni çok iyi bir ziynet vasıtası olarak kullanabilir. Merdivenin meyli ve yukarı çıkmak için yaptığı devir, gerek rahatlık ve gerekse güzelliği teğmin edebilecek vaziyettedir. Holün nihayetinde yağıni taraçaya açılan büyük pencerenin mukabilinde tıpkı yemek salonuna geçilen büyük açıklığa muşabih bir açıklıkla hole açılan ve «Fümuvar» denilen bir köşe mevcuttur. Bu köşe holün mahrem ve sakın bir köşesidir. Bir tarafında güzel bir şöminesi, diğer tarafında da tamamen modern bir tarzıtelakkinin mahsulü olan bir köşe penceresini ihtiva eder. Şömine ile pencere arasında büyük ve geniş bir divanın konulmasına mahsus müsait bir saha vardır.

Merdiven bir iki basamaktan sonra ilk sahanlığını vücade getirir. Bu sahanlığa «bü-

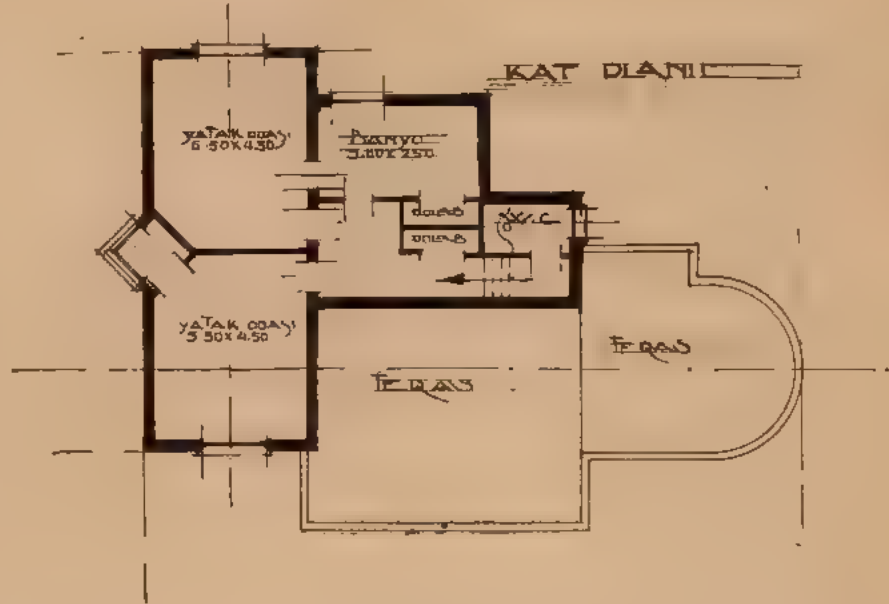
ro'nun kapısı açılmaktadır. Bu suretle bñronun kapısı ve zemin, holün zemininden bir kaç basamak mürtefiğ bir yerde bulunmakla evin kabul kısımlarını ihtiva eden parçalarından akılâne bir şekilde ayırttırılmıştır. Zira mesai odası sükûnete ve üzlete mühtaç olan bir yeri, ve münasibet itibarile de binanın hem kabul ve hem de iskâna aid olun kısımları ile beraber bulunan bir parçasıdır. Miğmar plânda mesai odasını zemin katı ile birinci kat arasına vazederek ve bir az da onu bina heyetiumumiyesi-

nin haricine çıkararak bu noktai nazarı tegminde eyi bir muvaffakiyet göstermiştir.

Mutfak, yemek odası ve ofis zemin katı plânında şayanı dikkat diğer bir kombinezonudur. Mutfakta ihzar olunan yemekler ofise sevkolunur; buradan kolaylıkla ve kemali intizamle yemek salonuna getirilmesi mümkündür.

Evin birinci katı ev sahiplerinin ikametine mahsus olan ve ancak onların duhulüne müsait bulunan mahrem kısımlarını yani yatak odaları ile banyoyu ihtiva eder. Yatak odalarında büyük ve çok pencereler açılmamıştır. Biri bahçeye diğeri de yola nazır olmak üzere her iki yatak odasında da birer pencere mevcuttur. Gardrop ve saire gibi tefrişatın vaz'ına müsait duvar kısımları nazarıdikkate alınmıştır. Miğmar bilhassa gerek zemin katında ve gerekse birinci katta bütün parçaları yağıni odaları, salonları ve yemek odalarını hazırlarken onların dahiline vazedilecek mobilyelere ait olan yerleri evelden düşünmüş, pencereleri yalnız lüzümlü yerlere açarak kâfi ziya ve hava tegmin ettikten sonra duvarların düzgünlüklerini ihlâl etmemiştir.

Bina beton arme, tuğla ve ya moloz taşından her hangi biri ile inşaya müsaittir. Binanın haricî idroteksli bir çimento sıva ile kaplanır. Bu sıvaya istenilen rengi vermek kabıl-

dir. Maddei setriyesi suyun ve rutubetin nufuzuna maniğ olacak surette gayet eyi ve fennî bir şekilde yapılmak mümkün olduğu takdirde düz çatılardan mümkün olduğu kadar uzaklaşmalıdır.

Odalar için en kullanışlı bir şekilde verilebilecek olan eb'at resim üzerinde gösterdiğimiz eb'attır. Bu eb'at her parça için ağzını derecede zengin addedilebilir. Bu eb'ada nazaren villa 345 metre murabbağı bir saha işgal ediyor. Evinin işgal ettiği sahaya nazaren her yapı sahibi aşağı yukarı kaç çıkabileceğini tahmin edebilir. Normal bir katın metre murabbağı üzerinden kaç çıkabileceğinin vasatı bir fiyatı vardır. Bu tip bir binanın tuğla ile yapıldığına nazaran bir katın metre murabbağı İstanbul piyasasına nazaren 35 liradan hesap edilir. Bu hesaba göre plânlarını dercettiğimiz bu yazlığın fiyatı 25,000 Türk lirasıdır. Plân üzerindeki eb'adı tenkis ederek bu miktarın tenzili mümkündür. Mamafih esaslı bir keşf yapmak arzusunda bulunan bir mülk sahibi evinin umum projelerini ve teferruat resimlerini bir mimara keşfettirmek zaruretindedir. Bu keşfte prensip binanın umum aksamı inşaiyesinin metre mükâplağını ve metre murabbağlarını hesap ederek piyasanın raic vabit fiyatlarıyla darbetmekten ibarettir. Gelecek nushalardan birinde bu sahede bina sahiplerine rehber olabilecek lüzümlü malûmatlar vermeğe çalışacağız.

RESAT INURİ.

Bir mektep doktoru anlattı:

Yirmi yaşlarında vardı. Fakat cılız ve çok ufak tefek bir genç olduğu için ilk bakışta ona on altıdan fazla verilemezdi. Muallim mektebinden o sene çıkmış, mektebimizin ilk sınıflarından birine hoca tağyin edilmişti. İlk geldiği gün, bir ders saati esnasında, onu bir koridorda dolaşırken görmüş:

— Gel buraya küçük... Sen sınıftan mı kaçtın?... diye çıkmıştım. Muallim olduğunu söyleyince kahkahalarla gülmüştük. Onunla dostluğumuz böyle başlamıştı.

İsmi Cemildi. Büyücek çocukların arasına karıştığı zaman talebeden fark edilmiyen bu küçük muallim iş başında hocalarımızın en ağır başlısı idi. Valnız kendi talebeleri değil, bütün mektep onu hem sever, hem sayardı, günde her muallimle en aşağı iki nöbet kavga eden müdürün ona bir kere bile çıkıştığını bilmiyordum.

Halbuki eski, daralmış elbiselerle zaruret ve açlık içinde yetişmiş çocuklara mahsus kansız, yıprak çehresile, mini mini cılız vucudile gayet himayesiz ve çok kolay hakaret edilebilir bir küçük insan hissini verirdi.

Fakat nasıl bazı insanların zekâları ve muvaffakiyetleri gibi onun bu kendini saydırmak hassası da halledilmez bir muamma idi.

Aramızdaki otuz yaş farka ragmen onunla gayet iyi iki dost olmuştuk. Bazı boş zamanlarımızda saatlarca konuşuyor, her şeyden bahsediyorduk. Valnız kendi hayatı müstesna...

... Onu benden saklıyordu. Niçin? Bu sebebi az çok tahmin ediyordum. Yirmi senelik kısa hayatında galiba sefalet ve mahrumiyetten başka anlatılacak bir hatırası yoktu.

Anasından açsa onun belki çamaşır yıkarken öldüğünü, babasından bahsetmek istese ihtimal bir yerde hademelik ve ya hammallık ettiğini iğtiraf etmek lâzım gelecek... Şimdiye kadar acaba «evimiz»

diyecek bir evi oldu mu? Aşıkâr ki bu memleketinin alimleri değilse bile okur yazar seçmeleri arasına girmiş, milletin çocuklarına ilim, fazilet, vekar vermek vazifesini üstüne almış küçük muallim çocukluğunun biçareliliklerinden, ailesinin yoksulluğundan utanmadan bahs edemezdi.

Ben de yine bunun içindi ki sözü buralara nakletmekten şiddetle kaçınırdım. Kim bilir belki de menfaatsız dostluğumuzun asıl sırrı bir çok şeyleri bilip anladığımız halde bir birimize söylemeyişimizde idi.

■ ■ ■

Bir Mayıs gününü çocuklarla bir kır gezintisine çıkmıştık. Cemil o gün bana arkadaşlık edemiyordu. Çünkü çocukların oyunlarını idare etmesi lâzımdı. Böyle olmasa da bu günlük bana hayrı olamazdı. Çünkü evvelâ oyunları dışardan idare ederken sonra yavaş yavaş çocukların arasına karışmış, ağır ruhu kısa bir zaman için vucudundan çıkarak yerine şeytan, yaramaz bir çocuk ruhu girmişti. Ayağının ucunda bir topla koşuyor, atlıyor, bağırıyor, çocuklarla itişiyordu.

Biz yaşlılar bir ağaç altında meraklı bir politika bahsine dalmış, onların gürültülerini iştirmeğe başlamıştık.

Bir aralık sesler birden bire kesildi. Tecrübeli mektep hocalarına anı sükûtlar büyük gürültülerden daha korkunç görünür. Bir felâket olduğunu anlıyarak yerimizden kalktık, yüksekçe bir set kenarına doğru çocuklar koşuyordu.

Müdür:

— Galiba bir kaza var... Aman doktor, dedi.

Şimdi birinci rol bana düşüyordu. Fazla olarak yerde oturmaktan karıncalanmış romatizmalı ayaklarımdan ne kadar sür'at beklenirse o kadar sür'atla yürümeğe başladım.

Hocaların alayla karşıdan geldiklerini gören çocuklardan bağzıları bize doğru koşmağa başladı.

Müdür uzaktan :

— Ne var... ne oldu? diye sordu.

Çocuklar:

— Efendim... muallim Cemil bey seddin kenarından yuvarlanıbı. Yatıyor...

Müdür geniş bir nefes alarak adınlarını ağır-lattı:

— Çocuklardan biri sandım da yüreğim ağzı-ma geldi... Bir tarihte kazaya uğrayan bir çocuk için aylarca mahkeme mahkeme dolaştım...

* *

Vak'a anlaşıldı.

Küçük muallim topu tutayım derken üç dört metrelik bir seddin kenarından yuvarlanmıştı. Bereket versin yer taşlık değildi. Maamafi çocuk talebelerin arasında yerde yatıyordu.

Yanına yere çömelerek vücudunun yukarı kıs-mını yavaşça kollarında kaldırdım:

— Ne oldun, oğlum? dedim.

Gözlerini açarak sersem sersem gül-lümsedi: küçük bir baygınlık geçirmişti. Alnında uzunca fakat ehemmiyetsiz bir çiz-gi vardı.

Bir kırık çıkık olup olmadığını anlamak için vücudunu yoklar-ken tekrar gözlerini kapıyor, gülümsiyerek bir şeyler mırıldanı-yordu.

Sağ ayağını kaldır-mak istediğim zaman birden bire korkunç bir feryat kopardı. Anladım ki yarası ve ya kırığı oradadır.

Cemil bu feryattan sonra kendini toplamıştı.

Karşılarında daima cesaret ve ciddiyetten bahs-etttiği talebelerin önünde çocuk gibi feryat etmek-ten utanmış gibi çehresini çatıyor, kendini zabtet-meğe çalışıyordu.

Bizden evvelâ çocukları dağıtmamızı rica etti. Dediğini yapmak mümkün olmadı. Meraklılardan beşini kovarsak yerlerine onu, on beşi geliyordu.

Bir insan, bhusus bir hoca kazaya uğramış... Belki bir yeri kırılmış... Acı çekiyor... Belki bağı-racak, ağlıyacak... çocuğun her hangi bir tehdit karşısında böyle bir manzarayı brakacağını zannet-mek çocukluktur...

Mamafi bir dereceye kadar etrafımızı tenhalaş-tırdık.

— Galiba bir az ayağın incinmiş, Cemil, de-dim, potinini çıkarayım da bakayım... Küçük mual-lim birdenbire yerinde doğruldu. Garip bir telâşla:

— Hayır, dedi, lüzumu yok...

— Korkma... acıtmamağa gayret ederim... O yarı uzandığı yerde, tereddütle, ayağına hücum ede-cekmişim gibi, müdafaa vaziyeti alarak:

— Hayır hayır, dedi, bir şey yok... hacet yok... rica ederim... hafif bir sancı vardı... geçti... katiyen geçti... göreceksiniz ki hemen yürüyeceğim bile... Bir elile bana, bir elile başka bir muallim arkadaşın boğazına asılarak ayağa kalktı. O vaziyette bir kaç adım atmağa çalıştı. Cıldırıcı bir iltirap içinde kıvrandığını, sırf bir irade muğcizesile ayakta durduğunu görüyor, bu inadın sebebini anlamıyorduk.

Küçük muallimi fikrinden döndüremedik. Val-nız mektep hademelerinden biri araba bulup geti-rinceye kadar bir ağaç kütüğüne oturup beklemeğe razı edebildik.

Bu esnada etrafı-
dakilere en olıyacak
şeylerden bahs edi-
yor, göya bizi alda-
tınağa çalışıyordu.

Nihayet yarım saat
sonra bir araba
gelebildi. Küçük mual-
limi bindirerek mek-
tebin hastahanesine
götürdüm. Fakat hay-
ret! O orada da yar-
dımımı istemiyor, gül-
lümsiyerek:

— Müsaade edi-niz... beni lütfen üç
beş dakika yalnız bra-kın... soyunayım...
yatağıma yatayım...

Ondan sonra rahat rahat muayene edersiniz... Merak etmeyin, canım... acım geçti, diyorum... göre-
ceksiniz ya, ehemmiyetsiz bir arıza... diyordu.

Sekiz on dakika sonra ehemmiyetsiz arızayı gör-Sdüm: ayağının iki yerinden iki kırık... mektepte yalnız olduğumuz için artık bağarmaktan, hattâ hiç-kırarak ağlamaktan da kendini menetmiyordu. Bu küçük muallimin gösterdiği kahramanca tahammül ve metanete gelince, onu biraz sonra karyolanın altında keşfettim: Bu, potininin kenarından sarkan tabanı yamalı, parmakları delik bir zavallı çoraptı...

Cemiyetin güzideler arasına soktuğu, memleket çocuklarına ilim, fazilet ve vekar telkin etmeğe me-mur ettiği bu küçük muallim, çoluk çocuk karşı-sında delik, yamalı çorabını çıkarmak istememişti!

Halk Dilile Hikâye

Cürmümeşhut

Muharriri: HASAN FEHMİ

Temiz türkçe yazmak için anadolu halkını söyletmek ve bu söylenenleri bir şeycik katmaksızın örnek yapmak doğru olduğuna inanırım. Bundan başka bir istanbulluyu dinlemenin bundan, aşağı kalmayacağını söyleyenleri de doğru bulurum. İşte aşağıya geçireceğim bir İstanbul çocuğunun naklettiği Anadolu hikâyelerinden biridir. Hiç bir söz katmaksızın, hiç bir söz eksiltmeksizin yazıyorum.

Kış pılıyı pırtıyı toplayıp gittikten dağlar, ovalar, dereler, tepeler yeşillere buründükten sonra her yıl Çiçek yaylasındaki Gelin

Pınarında, Sancak beyinden tut da Tapocu yamağına varınca bütün konak takımı bir kır eğlencesi yapardık. Halkın o günlerde lafı bile olmazdı, aza takımı ise bizden sayılabilirdi.

İşte bu anlatacağım yıl da, daha bir ay varken hepimiz yapacağımız, yaptıracağımız yemekleri aramızda üleşmiştik.

Bizimkilerin hamur işlerine elleri en çok yakıştığından suböreğini her yıl gibi bana ısmarladılar. Kuzu

çevirmesinden başkası hep evlerde yapılacaktı.

Beklenen gün geldi, daha tan yeri ağarırken atlılar önden at koşturarak, yayalar arkadan koşusarak, eğlenerek Çiçek Yaylasına yollandılar.

Ben de üveyikkırı tayımı artık bineğe alıştırıyordum. Doktorla bir kaç arkadaşı yaylıyı döşediler, doktor arabanın kışına yaslanmıştı

bile. Satış çavuşa bir daha seslendim, telgraf falan var mı dedim, elinde dürülü bir kâğıt getirdi. Açtım: Beş Tepe karakolundan geliyordu.

Bir göz gezdirdim, birden vurulmuş gibi oldum: korkunç bir ölüm vukuatı. Karakol rapor gönderiyor, Beş Tepe karakolunun iki buçuk saat berisinde Ak Alan köyünün doğusunda Kara Derenin Tilki Punarı çatığında Ak Alan bağ bekçisi Durmuşu, beş yerinde bıçak yarası ol-

FENER

Uzlet bir fener, ben se
İçinde yanan bir mum.
Onu billur bir kâse
Gibi doldurur nurum.

Hayattan bana neler
Getirir, pervaneler?
Pırıltılar, nağmeler,
Renklerle eriyorum.

NECİP FAZIL

duğu halde, ölü bulmuşlar, kanlıları, edenleri belli değilmiş! (Cürmümeşhut) sözleri ağzımdan çıkınca zavallı şişman doktor yaylının içinde öyle bir hoplayış hopladı ki az kaldı, başile yaylının tavaynını delecekti. Atlılarla giden (Müddei-umumi muavini) beye haber uçurduk. Ak Alan üç buçuk saat uzakta idi. İki saat kadar da işi sorup izlemek için geçer, batı çağlarında Gelin Pınarına yetişiriz, dedik.

Bir aydır lâfını yaptığımız kır eğlencesine, o güzel yemeklere ağzımızın suyu akararak yollandık. Artık eğlenceyi bir yana bırakmıştık.

Bu çirkin işin edenlerini, kanlılarını nasıl elde edeceğimizi düşünüyor, görüşüyorduk.

Arabacı Çopur Memet güzel mezeleri, bol içkileri düşünürken az kaldı arabayı yuvarlayacaktı. At devrildi, kayışı koptu, bir saat yolumuzdan kaldık.

Tilki Pınarını hep bildiğimiz için kese yollardan iriştik. Bakıyoruz, araştırıyoruz, hiç bir koku, hiç bir iz görmiyorduk. Burada kavgaya, gürültüye çalan hiç bir şey yoktu. Köye haber saldı, korucu şaşkın şaşkın geldi. Öyle bir şey duymamışlardı.

Karakol kumandan vekili geldi, o da bir

Yedi Kapı

*Sana yedi kapının verdim anahtarını,
Seni bir sultan gibi getirdim sarayına.
Düşen bunlardı, dedim, bir mirastan payıma,
Ve gönül bahsediyor işte bütün varını...*

*Gösterdim sarayımın mavun kapılarını:
Gözlerinin renginde, üstü çepcevre oyma.
Altısını aç, dedim, yedinciye dokunma;
Sana söylemek yeter, yeter bu kadarını...*

*Dişine çekti seni asıldığın bu kıyı,
Açtın sana açmayı menettiğim kapıyı,
Girdin hırsız gibi teredditle içeri...*

*Sözümü dinlemeden girdiğin günden beri
Dışarı aksetmiyor artık yalvaran sesin:
O kadar derindesin, o kadar derindesin.*

Bir mezar olacaktır korkuyorum mahpesin...

9-III-929

YAŞAR NABI

sen göndermedin mi?» diyecek oldum; güldü:

— Ha... Efendim, terfiim için bir cürmümeşhut raporu müsveddesi yazmamı emretmemiş midiniz? deyince hepimiz sendeledik, bu bize ilk duyduğumuz (cürmümeşhut) haberi kadar geldi: Gülmeğe, kızmağa gücümüz yetmedi, put gibi, duvar gibi kalmıştık.

Eğlencenin, yemeklerin acısına bir de araba kirasını katarak köyde ummaç çorbasile tereyağlı yumurtaya boyun eydik, Gelin Pınarı eğlencesinin düşleri içinde Akalanda konakladık.

Nebatat Âleminin

Şarlok Holms'ü Dr. R. True

Sigaralarda Küf Husule Getiren bir Nebatı Nasıl Keşfetti.

İNSANLARIN olduğu gibi nebatatın da hastalıkları ve muammaları vardır. Nebatat arasında insanları milyonlarla liralık zararlara sokan şerirler vardır. İşte Dr. True asıl Şerlok Holms'la boyölçüşecek ve bu şerirlerin hakkından gelecek kendi âlemine mahsus bir polis hafiyesidir.

Kendisile görüşen bir zata Dr. True anlatıyor.

«Ben darülfünunda talebe iken ihtiyar bir hocamız daima derdi ki: İyi bir fen adamı olmak için en iyi hazırlıklardan biri ustaca yazılmış detektif hikâyeleri okumaktır. Kurnaz bir polis hafiyesi olmadan iyi nebatatçı olamazsınız.» O zaman bu sözlere kıymet verme-

miştim, fakat mektepten çıkıp işe girdiğim zaman o sözlerin asıl manasını anladım. Ziraat Nezaretinde çalışıyordum; bir gün halledecek bir mes'ele getirdiler ve bir seneye yakın bir müddet bu muammanın düğümlerini çözmek için uğraştım. Yalnız kelepçe, rövolver ve parmakizi müstesna, bu iş için kullandığım vesait ve teçhizat polis hafiyelerinin kullandıklarına çok benziyordu.

«Bir gün daireye bir sigar fabrikatörü gelerek dedi ki: Sigarlara bir hal arız oldu; dururken üzerlerinde bir küf belirliyor. Bu hal. Bazan bizim depolarda iken, bazan sevkolunurken, bazan da dükkân camekânlarında iken ş-

garlar böyle küflenince, elimizden hiç bir şey gelmiyor; yalnız her paketi açıp, her sigarı teker teker ispirto ile siliyoruz. Tekrar küflenmemesi için de dua etmekten başka yapacak bir şey kalmıyor. Yalnız bizim fabrika bu küf yüzünden senede yirmi bin dolar zıvan ediyor. Daha büyük fabrikaların ziyarı daha da büyüktür. Hey'eti umumiyesi itibarile bu küf sigar fabrikalarına senede bir milyon dolardan fazla ziyan açıyor.»

Bu tel tel ve beyaz bir küftü. Tahlil ederek Aspergillus Candidus denilen cinsten olduğunu tespit ettim. Yaprak ve kıyılmış tütünde çıkmıyor, sigarlarda da ambalaj yapılmadan evvel tesadüf edilmiyor, hattâ ambalaj yapılmışların da bazısında bulunmıyordu. İlk adımda öğrendiğim şeyler bunlardı.

Sigar imalatı hakkında hiç bir malûmatım yoktu, hattâ tütünün hiç bir şeklini içmiş adam bile değildim. Sigar imalini adım adım takip ederek en küçük teferrüata kadar her safhasını tetkik ediyor ve daima tetik davranarak bir ip ucu bulmağa çalışıyordum.

«Günlerce uğraştığım halde, hiç bir neticeye vasil olmadım. Nihayet sigarların sarılmak safhasına geldim. Bu ameliyede gördüm ki sigar kâğıtları Türkiye ve İran ağaçlarından alınan bir cins tabii tutkalla «reçine ile» yapıştırılmış. Tutkal kavanozlarında muhtelif beş on cins küf vardı, ve hepsinin arasında da aradığım mürimi, «Aspergillus Candidus»u buldum. Esrar perdesi yavaş yavaş açılmağa başlıyordu: küfün menşe'i tutkalda idi. Sigarlar biraz ıslatılarak, sarıldıkları için bu rütubet, ve sonra depo ve dükkânlarda tesadüf ettikleri hararet ve diğer amiller tutkalda zaten mevcut olan küfün neşvünemasına hizmet ediyorlardı.

Şimdi mes'elenin ikinci safhası başlıyordu. Bu küfe mani olacak, hem de sigarlara yabancı ne bir koku ne bir lezzet vermiyecek bir ted-

bir lâzımdı. Yirmi cins tutkal tecrübe ettiğim halde hiç biri muvafık çıkmadı; onun için küf öldürüp tutkalı bozmıyacak bir madde bulmak icab ediyordu. Bu maddeyi aramak aylarla emek ve bir hayli de muvaffakiyetsizliklere mal oldu.

«Zaten fen aleminde muvaffakiyet, muvaffakiyetsizliklerin temel taşları üzerine bina edilir. Her muvaffakiyetsizlik bir ihtimal eksiltiği için insanı hakikata bir adım daha yaklaştırır. Polis hafiyeliğinde de öyledir.

«Nihayet, tutkalı su yerine kuvvetli bir asit borik mahlûlû ile karıştırınca küfün izale olduğunu keşfettim. Bu ameliye ne bir ecnebi lezzet ne de koku vücade getirmediği için, fabrika kabul etti. Bir de ne görelim! Asit borik sigarların üzerinde küfe benzer billürler yapmıyor mimiş! Bir müddet daha tecrübe ettikten sonra hem küf öldürecek hem de billürlemlenmiyecek kesafette bir asit borik mahlûlû elde edebildik. Sigar imalinde kullanılan usul şimdi budur».

Yalnız bu keşfi sayesinde Dr. True büyük bir servet sahibi olabildi; fakat kabul etmedi. O zaman senede yalnız bin sekiz yüz dolar maaş alan bir hükûmet memuru idi. Geçinmek için de bu maaşa mühtaçtı. Sigar fabrikatörü: Bu tutkal terkinin imtiyazını niçin almıyorsunuz, bu küf mes'elesile başa çıkabilen hiç bir fabrika yok, onun için sizin tutkalınız sayesinde ziyanları o kadar eksilecektir ki bu yüzden tasarruf ettikleri paranın yarısını memnuniyetle size verirler,» dedi.

Fakat Dr. True on para bile kabul etmiyip herkes istifade etsin diye, keşfettiği usulü neşretti. «Ben hükûmet memuru, yani milletin maaş verdiği bir millet hizmetkârıyım. Binaenaleyh keşfettiğim de milletin malıdır» dedi.

Dr. True halâ bir darülfünün müderrisi olarak millete de dünyaya da hizmet ediyor, fakat aldığı aylık için değil, hizmet, fen adamlarının borcu olduğu için.

Meskur adamları ve anneleri.

1.- Tayyareci Lind-
berg, 2.- Çarli Çap-
lin, 3.- Adolf Menju,
4.- Harold Loyd, 5.-
Cak Dempsey,
ve anneleri.

Beyaz Güller

Muharrir: KENAN HULÜSİ

Beyaz gülleriniz var mı? bana vermek için?... Ama Sarı olmasınlar. Kırmızı da hiç...

Beyaz, bembeyaz, olsunlar.

Eğer bahçenizde Beyaz gülleriniz varsa ilk açan beyaz güllerden ilk açtığı sabah bana bir demet yapınız ve açık pencere-remden içeriye atınız onları...

Eğer bahçenizde Beyaz gülleriniz varsa şafak vaktinde çıkınız... Göğüslerini henüz açtıkları zaman, taze ıtırılarını hiç koklamadan bana bir demet yapınız ve açık pencere-remden içeriye atınız... onları

Eğer bahçenizde Beyaz gülleriniz varsa, mevsimin en sonunda açan ve bahçenizde en son kalan beyaz, bembeyaz gülleri benim için koparınız ve açık pencere-remden içeriye atınız onları...

Eğer sizde Kırmızı gül, Sarı gül, istediğiniz renkte bir gül yoksa geliniz benim bahçeme... Benim bahçemin en nihayetine, metrük ve benden uzak yaşayan kısmına geliniz. Oradan Kırmızı güllerden, Sarı güllerden, sizde olmayan güllerden koparınız ve geçerken, getirdiğiniz beyaz gülleri açık pencere-remden içeriye atınız.

İsterseniz küçük yuvamı da seyredebilirsiniz. O yuva ki, ta... saçaklarınakadar beyaz güllerle sarılıdır. O, güller ki, ince belleri üstünde, ufak kırmızı gagalarını göğüsleri içine çekmiş, tüylerini kabartmış, lekesiz, beyaz güvercinlere benzerler...

Size bu maceranın başını söyleyecek değilim. Nasıl tanıştığımızı çok merak ediyorsanız, bu, okuduğunuz hikâyelerdeki tanışmalar gibi oldu. Ne fazla ne eksik...

Tuhaf ve yalnız kendisine mahsus bir tuvaletin daha ziyade güzelleştirdiği yüzünü ilk tanıştığımız gece bir «ay» çiçeğine benzetmiştim. Fakat, o, bir ay çiçeğine hiç de benzemezdi. O, nadide bir porselen vazo içinde açmış beyaz, bembeyaz bir güldü.

Yüzünde, bilhassa dudakları etrafında, eksilmeyen harikulâde ışıltı vardı ve güzel dişleri nar taneleri içindeki billurcuklar gibi kudretten cilâlı idi.

Kelimeler dudaklarında adeta narlaşırdı. Ko-

nuşurken, damların saçaklarından buz parçalarının kırılmış eller gibi aşağı doğru sarktığı bir kış zamanı, çini bir soba karşısında, buzlu suda dondurulmuş nar yiyor gibi leziz bir tatlılık duyardım.

Onu hayrete şayan garip bir zevkle ilk bakışta güzel bulmamış, hele hiç sevmemiştim.

Fakat sonra... Kim bilir nasıl oldu, birdenbire içimde buldum, ve daha garibi şaşmadım buna...

Bununla beraber, bu sevgiyi, O, hiç bilmezdi. Ve ben bir zerresini bile ihsas etmemek mecburiyetindeydim. Bunu yaptığım dakikada, güzel sevgili, beyaz, bembeyaz çiçeğim bir sam rüzgarına tutulmuş gibi ince sakı üstünde derhal kırılacak, belki de artık ebediyen görmemek lâzım gelecekti.

Dağvet ettiği evlerinde kaç günler en yakın bir temasta konuştuk. Kaç kış geceleri, bir çini soba karşısında dudaklarından kelimelerin tatlı, leziz âhenliğini buzlu suda dondurulmuş nar yiyor gibi duydum. Fakat onda öyle bir samimiyet, öyle bir arkadaşlık vardı ki, içimin derdini söyleyemezdim. Ve bu, en çok haz ettiğim, en tuhaf fakat en tatlı bir zevkindi benim.

Bir gün beyaz gülümün hastalığını haber aldım. Bo vakit içimden vurulmuşa döndüm; Damarlarımdaki kan bilmediğim bir yere aktı, döküldü.

Ziyaretine gittiğim zaman bir Japon porselenini andıran yatağı içinde, onu pembe bir gül gibi buldum. Gözleri donuk ve müphemdi. Beyaz yastıklar-daki başı, sakında kırılan bir gül gibi solgun bir renkle kırılıvermişti. Dağınık saçları halka halka, tel tel, karma karışık. Lâkin ne perişan bir güzelliği vardı onlarda.

Bu sıcak oda içinde kimbilir nasıl bir hisle, beline kadar inmiş yorganımı yavaş yavaş göğsüne doğru çektim. Ve gözlerimde biriken yaşları onun beyaz yorganına akıtmamak için yine gözlerimde dondurdum.

İkinci ziyaretim bir kış günü oldu. Dışarda, daha yağarken buz tutan sisli bir kar vardı! Oda, yarı inik perdelerile donuk bir kar beyazlığı içindeydi.

Annesi bir gül istediğini söyledi, bir Beyaz gül..

O zaman yanına gëldim, ne için istediğini sordum.

— Hiç.. dedi.

O kadar kat'î söyledi ki daha fazla ısrar edemezdim...

Bundan sonra gül bahçelerinde günlerce serseri dolaş-tım. Güzel sevgili, memleketin-den uzak düşmüş bir çiçek gibi günler geçtikçe katre katre so-larken, ilk açacak beyaz gülü bekledim. Ve, *bir* sabah, onu yine kendi bahçesinde, kimsenin oğramadığı bir duvar dibinde buldum. O vakit deli gibi koş-tum yanına... Mevsimin ilk açan beyaz, bembeyaz gülünü yastı-ğına iğnelemek istedim.

Fakat O, elimden aldı, içi-ne taze ve serin, kokusunu sa-niyelerçe çekerek derin derin kokladı.

Sonra:

— Size, dedi, bir hatıra olsun. Zaten bunun için istemiştim.

Beyaz gülüm, o gün, mevsimin ilk açan beyaz gülünü ilk kokladığı gün, ince narin sakı üstünde koparılmış gibi soldu. Ve dudaklarında:

— Beyazgülü ona veriniz; beyaz gül onun olsun, diyerek öldü.

Aradan tam dört sene geçti. Şimdi bahçem be-yaz güllerle doludur. Benim beyaz, bembeyaz gü-lüm için, küçük yuvamın etrafına, pencereleri önüne beyaz gül ağaçları diktim.. O beyaz güller ki, ince belleri üstünde, küçük, kırmızı gagalarını göğüsleri içine çekmiş, tüylerini kabartmış, lekesiz, beyaz gü-vercinlere benzerler. Ve ben, yalnız onların güzel kokuları içinde yaşıyorum şimdi...

Her sene, mevsimin bahçemde ilk açtığı beyaz güllenden onun için nadide bir çelenk yapıyorum. Ve bunu yollardan hiç kimsenin geçmediği bir şafak vakti mezarı üstüne bırakıyorum.

Hiç kimsenin geçmediği bir zamanda... Zira, onu sevdiğimi, eskiden nasıl kimse bilmiyorsa, isti-yorum ki şimdi de öyle olsun...

Sizin bahçenizde beyaz güller var mı?

Eğer bahçenizde beyaz güller varsa, ilk açan beyaz güllerden ilk açtığı sabah bana bir demet yapınız; ve açık pencereden içeriye atınız onları.. Zira, ona bir çelenk yapacağım.

Eğer bahçenizde beyaz güller varsa; bir şafak vaktinde çıkınız, göğüslerini henüz açtıkları zaman, taze ırtlarını hiç koklamadan bana bir demet yapı-nız ve açık pencereden içeriye atınız onları. Zira, ona bir çelenk yapacağım.

Eğer bahçenizde beyaz güller varsa, mevsimin en sonunda açan ve bahçenizde en son kalan beyaz bembeyaz gülleri benim için koparınız; ve açık pen-cereden içeriye atınız onları. Zira ona bir çelenk yapacağım...

Eğer sizde Kırmızı gül, Sarı gül, istediğiniz renkte bir gül yoksa, geliniz benim bahçeme.. Benim bahçemin en nihyetine, metruk ve benden uzak yaşı-yan kısmına geliniz. Oradan, Kırmızı güllerden, Sarı güllerden, sizde olmayan güllerden koparınız. Ve geçerken, getirdiğiniz beyaz gülleri açık pencere-m-den içeriye atınız. Zira, ona bir çelenk yapacağım...

Ama, unutmayınız sakın, olmaz mı? Mevsimin ilk açan ilk Beyaz güllerini ve bir de mevsimin en son açan, en son Beyaz güllerini istiyorum sizden.

Çiçekler

KÂMRAN ŞERİF

Simdi de, çiçeklerin tam bir hassasiyeti, bir cümleiasabiyesi, hattâ kabataslak gözleri var diyorlar. Bir kısım alimler onların damarlarında akan ninişeffaf kanın membağı, nazımı olan kalbi keşfe çalışıyorlar. Demek ki yakında göğsümüze dudacıklarımıza bastığımız, gözümüz gibi üstüne titrediğimiz nazlı çiçekleri adım başında — hakikî manasile — öldürmekten mütevellit bir eza, bir vicdan azabı duyacağız...

Artık sinema perdesi nebatın nasıl büyüdüğünü, çiçeğin nasıl açıldığını bize ayan beyan gösteriyor. Biliyoruz ki çiçeğin açılması, nebatın adeta şuurulu bir gayret sarfetmesine tevakkuf ediyor.

Hassas mimosa düşmanını aldatmak için hemen ince dal dirseklerini büküyor, yaprak-tan koltuklarını kısıyor, baygın bir ceset haline giriyor... Nebatların nefislerini tecavüzden korumak için arkasına gizlendikleri sihrimiz esrar perdesi yavaş yavaş kalkıyor, tuzaklar artık apaşıkâre kuruluyor, nebatların yırtıcı hayvan insiyaklarını meydana koyuyor: nebat var ki canlı şikârla, sinekle besleniyor; bu hayvancıklar, nebatın tatlı pembe renkli tüylerle süslü «krater»inin ölümlü kenarına yaklaşıncâ sarhoş gibi sendeliyorlar. Başka bir çiçek haşeratı sert tüylerinin kısıpıcı arasına sıkıştırıyor... Ne

zannediyorsunuz?... Onların içinde de fenalar var! Onların da, kendilerine göre zor memnun edilir müşkilpesent cinsiyetleri, yırtıcılıkları, vahşi hava ve hevesleri var!...

Sinema objektifinin büyüttüğü çiçek uzuvlarına bakınız... Bu hallerile çiçekler karşınıza bir canavar korkunçluğu ile dikiliyorlar. Sinema perdesi üstünde gördüğümüz şu dili kılı canavarın, o bizim bildiğimiz nazlı zambak olduğuna bin şahit ister! Uyandığı zaman gülün dudaklarında hasıl olan o korkunç sırıtış ne dir? Menekşenin başında zebani boynuzlarından vücade gelmiş müthiş bir serpuş var.

Tanılmıyacak derecede büyütülen çiçeğin fâşedilen bu esrarı karşısında adeta şaşalıyorum. Fakat tabii çiçek karşısında o esrarı kolaylıkla unutuyorum. Fazla kuvvetli vasitalardan mahrum olan kabasaba gözlerimiz önünde an'aneden örülmüş bir şiir gazesi, cahil ve dalâletkâr bir aşk perdesi var.

Herkes gibi bende de çiçek resimleri vardır. Hiç yanımdan ayırmadığım bu resimler arasında gül resminin mebzul olması sebepsiz

değildir. Vakti, gülü eskisinden fazla sevmiyorum; fakat eskisinden fazla arıyorum. Gülden, çiçekcilik san'atının bütün modalarını takip eden payansız, harikulâde bir istihale kabiliyeti vardır ki ona karşı olan alâkâmın sebebi de budur.

Bundan yirmi beş sene evel, bir ağaç meraklısının evinde tesadûf beni meyvalı gülle karşı karşıya getirdi. Bu meyvalar adi meyva gibi yenilebiliyordu. Ağacın rûzgârda hışırdayan, kumlar gibi, sert yaprakları vardı. Fidanın yabanî gülü, nar sorgucu gibi küçük tırtıllar taşıyan, elma şeklindeki acayip meyvası kadar dikkatimi celbetmedi. Bu meyva, yenildikten sonra ağızda, şekerlenmiş reçeli andıran hafif bir tat bırakıyordu. O ağaç ve çiçek meraklısı öldü, gülleri de kendisile beraber yok oldu. O zamandan beri kendi kendime: «Bana bir meyvalı gül daha kim gösterebilir?» diye belki bin defa sormuşumdur. Onu senelerden beri unutmamış, vakitsiz bir ölümün ayırdığı bir sevgili imiş gibi hatırasını hafızamda meğyusane yaşatmıştım.

Sonra bir gün «Versey» de zengin bir

Amerikalının bahçesinde gezerken bir de baktım ki, sık dalı, budanmış iki sıra meyvalı gül fidanları arasında yürüyorum... Amerikalı bana gül hakkında izahat vererek: «Bunlardan gayet iyi çit olur.» diyordu! Sonra beni asıl gül bahçesine doğru götürdü; orada en yeni çeşit güllerle temas ettim: şeftali kokulu, lâtin çiçeği renginde güller, ezilmiş karanca kokan garip bir renkte cılız güller, hiç kokusu olmayan turuncu güller, ve nihayet, çalı gibi, bir takım tüylü, sarımtırak, küçük çiçekler açan gül fidanları...

İnsan elinde, münkat ve mutiğ, büyüüp küçülen, bin türlü kılığa giren gül... Bu haline rağmen, bizde halâ mevcut olan aşk çılgınlığını teskin edebilecek gene sensin. Gül, eski aşıkların hayran nazarlarla etrafına toplandıkları son aşk ve hararet ocağı gene sen ol... Onların içinde senin ateşinle ısınamıyanlar varsa emin ol ki hâlâ eski aşk ve meftuniyetle sana bağlanacaklar, senin renginle kalplerini ısıtacaklar da bulunur...

Kolet (Colette) den muktebes

KÜÇÜK NURULLAH

Babasının Yerine Geçen bir Çocuğun Hikâyesi

Muharriri: NÂHİT SİRRİ

Babası Halil Efendi öldüğü zaman, Nurullah dokuz yaşında idi. Annesi, kendisinden başka, biri ondokuz ve biri uç aylık iki çocukla dul kalıyordu. Halil Efendi sağken, zevcesi de, Nurullah da hiç bir gün sıkıntı görmemişler, ve bundan dolayı fakir olup olmadıklarını düşünmemişlerdi. Lâkin aile reisi bir hastalığı müteakip vefat ediverince, erkeksiz eve müthiş bir sefaletin gelip yerleşeceği pek az zaman sonra anlaşıldı. Nurullahın annesi Sıdika Hanım zayıf, hastalıklı, okuyup yazması gayet cüz'î bir kadındı. Hizmetçilik etmeğe gücü yetmez, başka bir iş elinden gelmezdi. Zaten en küçüğü meme emen, daha büyüğü henüz düşe kalka yürüyen ve en büyüğü dokuzunu süren çocuklarını kime bırakıp işe gidebilirdi? Nurullah her akşam mektepten eve geldikçe, annesinin gözlerini yaşlı buluyor, ve :

— Ağlama, anne. Ben de senin gibi ağlıyordum ama, bak artık ağlamıyorum. Ölüler kendileri için çok ağlarsa toprakta rahatsız olurlarmış, diye onu teselliye çalışıyordu. Ne içli, ne metin ve yaşı için ne muhakemeli bir çocuktu!

Fakat Nurullah ne kadar akıllı olsa gene çocuktu. Bilmiyordu ki, kederleri ve ölümleri için ağlamağa fakirlerin vakitleri, kudretleri, hakları yoktur. İztıraplı hayatlarında, onlar ölenler için değil kalanlar için ağlarlar. Ve Sıdika Hanım, genç yaşında ölen sevgili koca-

sından ziyade yarın ekmeksiz kalacak zavallı çocukları için göz yaşı dökmekte idi. Aybaşı yaklaşıyor, bakakla, kasaba, ekmekciye borç birikiyordu. Cebinde ise bir kaç liradan başka parası kalmamıştı. Kırık dökük üç beş parça eşyalarını satabilirdi, fakat sonra?

Bu *sonra* kelimesi dımağında sanki canlanıyor, bütün beynini sıkan ve ezen bir pençe, kavurup yakan bir ateş oluyordu.

Bir ay kadar böyle geçti.

Simdi Nurullah küçük evlerinde eşya namına yavaş yavaş hiç bir şey kalmadığını görüyordu. Ayna ile konsol gitmiş, elbise dolabı gitmiş, babasının yattığı karyola gitmişti.

Sonra sandalyeler, masa, perdeler, bir iki halı da ortadan kaybolmuştu.

Bu eşyanın nereye gittiğini bir kaç kerre Nurullah annesinden sorunca, kadın her sefer kızarak :

— Komşuda gelin olacak bir fakir kız var. Biçarenin hiç eşyası yok. Eşyasız yeni gelin olur mu? Acıdım da verdim. Bir iki hafta sonra gene gönderecekler, demişti.

Fakat haftalar geçmiş, giden eşyanın hiç biri geri gelmemişti. Mahallede gelin olan bu fakir komşu kızı kimdi, ve kendilerinden başka hiç kimsenin onlara eşya göndermiyişi garip değil mi idi?

Muhit

Mabit

Nurullah annesinin her gün daha fazla sararıp solduğunu da farkediyordu. Çocuklarıyla beraber kadın sofraya hiç oturmıyor:

— Ben yedim.

Yahut:

— Ben sonra yerim.

Yahut da:

— Bugün canım hiç yemek istemiyor! diyordu.

Emzirdiği küçük bebek, Selâmi ise, her meme alıştırta avaz avaz ağlıyor, galiba artık emecek süt bulamıyordu.

Bir gün, gözleri dola dola annesi

Nurullah'a dedi ki:

— Nurullah, başka bir eve taşınacağız, yavrum. Buranın kirası bir az fazla geliyor da...

Yeni taşındıkları ev, harap bir kulübe idi. Eşyası olmayan fakir gelin daha hiç bir şeylerini iade etmediği için, ince döşeklerle bir iki bardak ve tabaktan başka buraya eşya namına da hiç bir şey götürülmemişti. Ve bu kulübeye taşındıklarından bir kaç gün sonra, Nurullah annesine:

— Ben artık mektebe gitmiyeceğim, dedi.

Sıdika Hanım şaşırılmıştı. Fakat oğlu o kadar uslu ve derslerine o kadar ciddiyetle çalışır bir çocuktuk ki, bu kararı tembelliğe ve haylazlığa atfedemezdi. Hiç bir şey anlıyamıyarak sordu:

— Niçin oğlum?

Cevap vermeden evel, Nurullah annesini küçük kollarıyla sardı, ve başını kadının kurumuş göğsüne bastırarak:

— Mektebe gitmiyeceğim, çünkü çalışmak lazım. Ben çalışmazsam kardeşlerime kim bakacak, anneciğim? dedi.

O kadar yavaş söylüyordu ki, sesi ilk bahar rüzgârları gibi tatlı bir fısıltı idi. Sıdika hanım, ağlıyarak çocuğunun küçük yüzünden, azim ve fedakârlık ateşleriyle yanan büyük siyah gözlerinden uzun uzun öptü.

O gece, buna dair başka hiç bir şey konuşmadılar. Zaten Nurullah ne yapacağına çoktan karar vermiş, her şeyi soruşturup öğrenmiş, hazırlanmıştı.

..

İstanbulda çıkan sabah ve akşam gazetelerini Babıali caddesile civarındaki matbaalarından alarak, Beyazıda, Fatihe, Aksaraya, Beyoğluna, Beşiktaş, Galataya ve Taksime kadar her tarafta koşarak, her tarafa yetişerek, hiç bir yerde beş dakika durup dinlenmeden satmakla mükellef yüzlerce küçük müvezzin, Nurullah en yorulmazı ve en ateşlisi olmuştu. Yazın en kızgın saatlerinde ve kışın en müthiş akşamlarında, gene o görülür, tatlı ince sesi duyulurdu. Koltuğuna aldığı gazeteleri satmadan eve avdeti vaki değildi. Acaba hiç hasta olmaz mı idi? Kim bilir, her halde olsa da söylemezdi.

Koltuğunun altında kocaman gazete yığınlarıyla tramvay beklenen yerlerden geçer, vapurlara girer, lokantaları dolaşır, mağazalara dalar, kendisini sokmamak ve kovmak isteyenleri nazik tebessümleri ve tatlı bakışlarıyla yumuşatıp mağlup ederek her tarafa sokulurdu. Onun kadar çok gazete satan hiç bir müvezzi yoktu. Bütün gazete idarehaneleri bunu bilirler, ve idare müdürleri matbaalarda kendisine rasgelirlerse arkasını sıvarlardı.

Babası öleli artık üç sene olmuş, iki kardeşinden büyüğü altı ve küçüğü üç buçuk yaşına gelmişlerdi.

Müvezziliğe başlayalı, üç senedir, evlerinde hiç bir gün annesile kardeşlerini sıcak yemekten mahrum bırakmamış, annesini yamalı entari, kardeşlerini yırtık kundura ile gezdirmemişti. Sıdika Hanım ona evlât değil, aile reisi muamelesi eder, yapacağı her işi kendisine danıştı...

..

Ertesi gün bayramdı. Küçük kardeşlerinin bayramlıklarını bir kaç gün evvelden hazırlamış olan Nurullah, kendilerine birer oyuncak da almak istedi. Bazı büyük mağazaların camekânlarında bir kaç gündür ne güzel şeyler görüyor, uzun uzun, yüreğinde bir şey tutuşarak bakıyordu. Dokuz yaşında müvezziliğe başlamış, o zamandan beri hiç oyuncakla oynamamıştı. Ve camekânlara öyle uzun uzun bakarken, bu oyuncaklarla oynamayı çok istediğini farkedemiyordu. Sıf kardeşlerinin onlarla oynamaktan ne büyük zevkler duyacaklarını düşünerek bu oyuncaklara hayran hayran bakıyor!

Arite günü, koltuğunda gazeteleri, bir mağazaya girdi. Ve mühim bir müşieri vakarile: — Oyuncak istiyorum, dedi.

Kendisine hitap eylediği latübalı bir çırak:

— Gündüz gazete satıp gece oyuncakla mı oynayacaksın? diye sordu.

Haysiyetine dokunulan bir aile reisi ciddiyetle, Nurullah cevap verdi: — Kendime değil, küçük kardeşlerime alacağım. Ben oyuncak ne yapayım?

Sonra başka bir dükkândan da annesine yeni bir

TUHAF FIKRALAR :

Sağır ile Hasta

Sağırın biri hasta bir adamın hatrını sormağa gidiyormuş. Sağırılığını gizlemek için kendikendine bir mükâleme tertip etmiş :

Hastaya : Nasılsınız ? derim ; tabii eyiyim der.

Oh ! oh ! memnun oldum derim. Ne yiyorsunuz ? diye sorarım. Tabii bir şey diyecek ; ona da : Afiyet olsun, derim. Bir de doktorunun adını sorarım ve pek hazik bir adamdır diye lakırdıyı keser çıkarırım.

Sağır hastanın yanına girer. Hasta buhranlı bir haldedir. Mükâleme başlar.

— Nasılsınız, efendim ?

— Pek fenayım, ölüyorum.

— Oh ! oh ! memnun oldum.

Hasta kızar, fakat seslenmez.

— Ne yiyorsunuz ?

— Ziftin pekini !

— Afiyet olsun, efendim.

Hasta büsbütün kızar.

— Doktorunuz kim ?

— Ezrail.

— Pek hazik bir hekimdir

Hasta artık dayanamaz, sağırın boğazına atılır.

Açgözlü

Tabiat bilgisi dersinde :

Muallim — Oğlum, ne ile koku alırsın ?

Talebe — Burnumla, Efendim.

Muallim — Peki, ne ile bir şeyin tadına bakarsın ?

Talebe — Parmağımla, Efendim !

entarilik aldı. Akşam gazetelerini tekmiil satıp eve geldiği zaman, kardeşleri yatıp uyunmuşlardı. Nurullah, her akşam yaptığı gibi getirdiği paketleri elinden alan annesine :

— Bu senin için bayramlık entari, bu da küçüklere oyuncak ! dedi.

Fakat sonra birden, oyuncak paketini geri aldı. Annesine göstermek üzere kâğıtları çözerek oyuncakları birer birer meydana çıkardı, ortaya yaydı. Yavaş yavaş kendinden geçmişti. Derin, hudutsuz bir zevkle oynamaya başladı. Dalmıştı. Annesile hiç konuşmıyordu. Sıdika Hanım, bir az geride, kendilerine bakmak için çocukluğunun bütün zevklerinden nefsinin mahrum etmiş olan gayretli oğlunun bu oynayıpını, çocukluğa bu ani dönüşünü, gözlerinde yaşlarla seyrediyordu. Lâkin Nurul-

Küçük Bahçıvan

Küçük Nemika bir gün dadısı ile bahçede oynuyordu. Bir aralık çocuğun toprağa sıra ile toplu iğneler diktğini gören dadısı :

— Yavrum, bu iğneleri niçin dikiyorsun ?

Nemika cevap verdi :

— Büyüsün de parmaklık olsun diye, dadıcığım !

* *

Bir çocuk kendinden küçük diğer bir çocuğu bisiklete bindirmiş, kendi de bisikleti sımsıkı yakalamış, yürüyordu.

O sırada yoldan geçen bir adam yedekte giden çocuğa :

— Oğlum, der, arkadaşına bisiklete binme mi öğretiyorsun ?

— Evet, efendi amca.

— Aman yavrum, bari iyi tut da düşmesin !

— Merak etme, Efendi amca, bisiklet benim olduğu için sımsıkı yapıyorum !

* *

Küçük Hayrî büyük babasından para istemek için bin türlü vesileler icat eder. Bir sabah mektebe gitmeden evvel dedesinin elini öptükten sonra :

— Efendi baba, dedi, bu akşam rüyamda ne gördüm, biliyor musun ?

— Ne gördün, yavrum ?

— Allah hayırlara tebdil etsin (Hayrî bu sözü büyük babasından öğrenmişti), göya siz bana yirmi kuruş vermişsiniz !...

Büyük baba gülerek cevap verdi :

— O kadar vermeğe niyetim yoktu ama, mademki vermişim, var güle güle harca !...

lah birden kendine geldi. Çocuk gibi oyuncaklarla oynayıpından utandı. Sesi çok ciddi :

— Anne, paketlere sar da, yarın küçüklere veririz, dedi.

Sonra onların yataklarına gitti. Masumların ikisi de mışıl mışıl uyuyorlardı. Nurullah ikisini de bütün ruhile, mazideki ve istikbaldeki tekmiil mahrumiyetlerinin mükâfatını bu buselerde bularak öptü ; ve soyunup yatağına yattı. Birden bastırılmış yaz güneşinin ateşleri altında dolaşmaktan o kadar da yorgun düşmüştü ki, yatar yatmaz uykuya daldı.

Ve belki uykusunda melekler de onu alnından öptüler.

Ne Sihirdir Ne Keramet .

Bir Amerikalı mektep müdürü dikkatli çalışma sayesinde iki ayda nasıl musikişinas olduğunu anlatıyor

Ağzısı ve aklı tam bir insan her türlü hüner ve marifeti kazanabilir mi? Yoksa şu veya bu sanatı elde edebilmek için mutlaka hususî bir istigdat mı lâzımdır?

Nakleden: KÂMRAN ŞERİF

“İstigdadı var!,, “İstigdadım yok!,, gibi sözleri hergün hemen herkesin ağzından duyarsınız. New York Kollege müdürü Doktor Robinson bakınız, nasıl bir ididdaa bulunuyor.

KAZANILMIŞ BİR BAHİS!

Bu zatın fikrince bedenî teşekkülü ve fikrî melekeleri tabîî halde bulunan bir insanın elde edemeyeceği hiç bir san'at, hüner ve marifet yoktur.

Bir akşam, bir çok güzide musikişinasların ve ilim adamlarının hazır bulundukları bir mecliste Doktor Robinson bu fikrini söylediği zaman birçok iğtirazlar karşısında kalmış. O kanaatını hararetle müdafaa ettiğinden şiddetli bir münakaşa başlamış. Nihayet Doktor iddiasını bizzat ispata hazır olduğunu söylemiş. Zevcesi tarafından da tasdik edildiği üzere kendisi hiç musiki bilmezmiş. Musikişinaslardan biri:

— Pekâlâ, demiş, mademki öyledir, siz musiki öğreniniz de görelim.

Doktor Robinson bu teklifi pek tabîî bulmuş:

— Peki, demiş. İddiamı ispat için viyolonsel öğrenip size bir konser vereceğim! Yalnız bu iş bir günde olmaz... Hayatında eline viyolonsel almış bir adam olmadığım gibi daha notaları bile tanıyıyorum... Bana nekadarmühlet verirsiniz?

Musikişinaslar: «— Altı ay!» demişler.

Doktor Robinson gülmüş:

— Bir ay diyeceksiniz diye ödüm koptu. Hayır, altı ay fazladır. Size ilk konserimi iki ay sonra dinleteceğime bahse girerim!..

Kabul mu?.. Kabul!..

Doktor Robinsonun diğer meşguliyetleri bütün zamanını musikiye hasretmesine mani idi. Öyle olduğu halde bu vak'adan iki ay sonra Doktor, bahis tuttuğu musikişinaslara şu havaları çalmış, hem de iyi çalmıştır:

«Massne»nin «Eleji»si

«Mendel»in «Largo»su

«Mendelson»un «Bahar Şarkısı» vs.

VARAN İKİ!

Doktor Robinson, bir muddet sonra tanıdığı bir ressama portresini yaptırmış. Bir gün tesadüfen ressamın diğer bir arkadaşının atelyesine gitmişler. Bu zat aynı zamanda meşhur bir hakkâk imiş. Adamı misafirine bir cemile olmak üzere bir parça bakır almış, sathını yontmuş, üstünü işle karartmış. Bunun üzerine ince bir kalemtraşla kazıyarak bir resim yapmış. Sonra bu resmi hamızla muamele ederek hemen bir klişe yapmış ve bunun bir provasını çıkarıp Doktor Robinsona uzatmış.

Doktor bu sanatı çok beğendiği için eve gelince kendi kendine düşünmüş:

— Acaba bu işi nekadarm zamanda yapabilirim?

Üst tarafını kendisi şöyle hikâye ediyor:

Lâzımgelen aletleri aldım, yaz tatilini geçir-
mek üzere ormana giderken bunları da beraber götürdüm. Eylülde şehire döndüğüm zaman hakkâk olmuştum. Boş zamanlarımda şevk ve gayretle çalıştım, hattâ diyebilirim ki bütün kuvvetlerimi o cihe-
te sarf ve imale ettim. Haziranda, alay olsun diye

yaptığım klişelerden bir kısmını Bruklin sergisine gönderdim. Bunlardan ikisinin tecrübeli hakkâkların eserleriyle birlikte teşhir edildiğini gördüğüm zaman ne kadar şaşıtıldığını düşünün!

Bu da Doktor Robinsonun iddiasında haklı olduğunu ispat eden bir delildir. Kendisi diyor ki:

— *Evet, lâzımgelen mühlet verildiği takdirde insan her şeyi öğrenebilir. Sağlam bir bedene, tabii duygu uzuvlarına malik bir adam zekâsı ve akli kuvvetleriyle mütenasip olmak şartı ile intihap edeceği her hangi bir istikamette ileri gidebilir; elverir ki hedef ittihaz ettiği teşebbüste sebat edebilsin.*

«Demek istediğim şudur ki, başardığımız işler, gizli kabiliyetimize nazaran başarabilmeği kendikendimizden ummakta haklı olduğumuz şeylerin yanında hiç kalır. Çoğumuzun noksanı sâyi ve gayrettir, melekâtımızı teksif edebilmektir.

«Bu teksif ameliyesi hayatın en mühim mes'elesidir. Çünkü teksif için intihap lâzımdır. Bu da zihnimizi ve azmimizi bir veya bir kaç şey üzerine tevcih edip diğer bütün şeyleri bir dereceye kadar bertaraf edebilmektir.

«Fikrimce insanlar arasındaki fark, zayıf kavinin, ehemmiyetsizle büyüğün farkı hayatta diğerlerine tercih edilecek şeyi veya bir kaç şeyi intihapta isabet etmek, bunu veya bunları azim ve sebatla takip edebilmektir.

«Yalnız bu intihapta uzvi kabiliyetlerimizi dikkate almak mecburiyetindeyiz. Meselâ gözleri renkleri tefrik etmeyen bir adam ressam, kulağı seslerin perdelerini ayırt edemiyen bir kimse de musikişinas olamaz ...»

Doktor Robinson iddiasını ispat edecek misaller zikrettikten sonra kendisile hemfikir olan bazı büyük adamların sözlerini hatırlatıyor. Çok dikkate şayan bulduğumuz bu fikirleri aynen naklediyoruz:

«Takip ettiğim işe, sanki o sırada dünyada başka hiç bir şey yokmuş gibi sarılırım. Bütün zihinlerle çalışan ve muvaffak olan insanların sırrı işte bundan ibarettir.»

Charles Klingsley

En kavinin kuvvetini bir çok şeyler üzerine dağıtmak suretile yapmaktan acız ishar edeceği bir şeyi, en zayıf, bütün kuvvetlerini yalnız bir şey üzerine toplamak suretile yapmağa muvaffak olur.»

Karlyle

Meşhur İngiliz romancısı vücutte getirebildiği muazzam eserleri şahsî istigdat ve muhayyile ve kariha vusâtinden ziyade kuvvetini teksif edebilmekteki muvaffakiyetine atfetmiştir.

Maruf İngiliz müellif ve diplomatı Edward Bulwer-Lyttona, bir arkadaşı, resmî vazifesinden nasıl vakit bulup da bu kadar eser teğlif edebildiğini sormuş. Bu zat cevaben demis ki:

«Bu kadar çok şey yapmağa muvaffak oluşum aynı zamanda bir çok şeyler birden yapmağa teşebbüs etmeyişiğindendir. Bir insan iyi çalışmak isterse lüzumundan fazla çalışmamalıdır. Zira bugünkü fazla çalışmanın aksülâmeli yarın ancak pek

az iş yapılabilmesini intaç eder.

«Ciddi surette çalışmağa başlayışım Kolleji bitirdikten sonradır. Ondan sonra çok şey gördüm, çok yer gezdim, politika ve sair işlerle çok uğraştım. Böyle olmakla beraber 60 cilt eser vücutte getirdim ki bunlardan bir kaç ciddi tetkika muhtaçtı. Bütün bu eserler vücutte getirebilmek için günde kaç saat sarfettim, zannedersiniz? En fazla günde üç saat ... Hattâ parlamento açık olduğu zaman o kadar zaman bile tahsis edemiyordum. Ancak bu müddet zarfında bütün dikkatimi tetkik ettiğim mevzu üzerinde teksif ederdim.»

Muvaffak Olmuş Adamlardan :

Edward Bok

Edward Bok Amerika neşriyat sahasında en büyük bir muvaffakiyet elde etmiş bir adamdır. Uzun müddet başmuharrirliğini ifa etmiş olduğu «Ladies Home Journal» isimindeki aile mecmuasının tirajını iki milyona kadar yükseltmiştir. Edward Bok'un Holandalı bir muhacir çocuğu olarak Amerika'ya gelmiş olduğunu da ilâve edersek muvaffakiyetinin büyüklüğü bûsbütün kendini gösterir. Bu nushamızdan itibaren Edward Bok'un hayatını kendi eserinden alarak karilerimize hulâsatan nakledeceğiz.

Edward Bok'un kendi hayatı hakkında yazmış olduğu eser son seneler zarfında Amerika gençliği üzerinde en derin teğsirler yapmıştır. Filhalka bu hayat bütün münevver gençlik için dünyanın hiç bir mektebinde öğrenilmeyecek ameli hayat, muvaffakiyet ve seciye derslerini ihtiva etmektedir. Edward Bok'un henüz berhayat bu-

lunması ve işinde şimdiye kadar işitilmemiş bir muvaffakiyeti zamanımızın şeraiti dahilinde elde etmiş olması bu dersleri bilhassa kıymettar kılmaktadır.

Edward Bok Hollandanın ufak adalarından birisinde dünyaya gelmiş ve henüz küçük bir yaşta iken ailesiyle beraber Amerika'ya hicret etmiştir. Ailesi parasız olduğu için Amerikada mahrumiyetli bir hayat yaşamağa mahkûm olmuşlar ve Edward çocuk denecek bir yaşta iken hayata atılmağa mecbur olmuştur.

Muhbirlikle matbuat hayatına atılan Edward Bok Amerikanın en büyük adamlarının dostluklarını kazanmış, ve elyevm dünyanın en büyük aile mecmuası olan Ladies Home Journal mecmuasının başmuharrirliğine ka-

dar çıkarak bu mecmuaya şimdiye kadar hiç bir mevkuteye müyesser olmamış bir kari adedi teğmin etmiştir.

Bok'un kendi biyografisini yazmak hususunda kullandığı usul de şayanıdikkattir.

Eserinde Bok kendisinden üçüncü şahıs olarak yani (o) diye bahsediyor. Ve bu suretle kendi kendisini tam bir bitaraflıkla ve nufuzunazarla tetkik ve tenkit etmeğe muvaffak oluyor.

Edward Bok'un hayatını kitabının başında ki *İzah* ile nakle başlıyoruz:

BİR İZAH

Bu kitap 1914 te yazılmış olacaktı; o sıralarda fiğli başmuharrirlikten çekilmeğe niyet etmiş olduğum cihetle yazmağa vakit bulabileceğimi tahmin ediyordum. Fakat harp çıka geldi, bir takım tamamen yeni tarzda vazifeler kendilerini üstüme tahmil ettiler ve tasavvur bir tarafa bırakıldı.

Mamafi, kitabın ismi ve tarzı o zaman intihap olunmuştu. *Tarzı* demekle kastettiğim nokta üçüncü şahsın kullanılmasıdır. Ben daima otobi-yografi yazmak için en iyi usulün, muharriri zihnen mevzudan ayırmak suretile, teğmin edileceğini düşünmüştüm.

Bundan başka, bu usul, bu kitapta tesavvuruna çalıştığım gazeteci ve başmuharrir Edward Bok'tan bahsederken, bana çok tabii geldi, çünkü, bir çok hususlarda o benim asıl kendimden çok ayrı bir şahsiyetti ve şimdi de öyledir.

Ben çok kereler bu kitaptaki Edward Bok'u

çalışırken karşıdan büyük bir zevk ve merakla seyretmişimdir. Ve bu kitapta yaptığım gibi sırası geldikçe onu taktir veya tenkit etmişimdir.

Kendimi o Edward Bok'tan daha büyük, daha ihatalı bir adam addettiğim için değil, sadece o benden başka olduğu için... Onun zevkleri, görüşü, telâkkileri tamamen benimkilerden farklı idi. Filhakika, Edward Bok'un

«Ladies Home Journal» müdürlüğü esnasında çektiği en büyük sıkıntı başmuharrir şahsiyetinin arkasından asıl kendini gösterivermeğe maniğ olmağa çalışmaktır. Bu, müteaddit defalar oldu, ve her seferinde teğsirin başmuharrir Edward Bok'un kendine hakim olamadığı zamanlardan nakadar farklı olduğunu gördüm. Yavaş yavaş asıl kendime hakim olmağı, ve bütün idareyi başmuharririn eline bırakmağı öğrendim.

Fakat hayatımda hiç bir şey bana onun baş muharrirlikten çekilmeğe karar vermesi kadar geniş bir nefes aldırmamıştır. Onun bunu yaptığı

zaman hissettiğim bariz ve derin rahatlayışa ailem ve dostlarım şaşılar ve memnun oldular. Hissetmekte olduğum tam bir serbesti ve şükranın sebeplerini yalnız en yakınlarıma izah edebildim.

O zamandan beri hislerim bana meraklı bir tetkik sahası olmuştur. Artık iki şahsiyet kalmamıştır. Yazmış olduğum Edward Bok ben-

EDWARD BOK'UN Türk Gençliğine Selâmı

Kendisile bilvasıta muhabere ettiğimiz
bu zat bize bu satırları yazıyor :

**Türkiye gençliğini
hayatımın üzerinde
büyük bir teğsirl
olmuş bulunan şu
sözlerle selâmlarım:**

**“Çalışınız ki dünya,
Çiçinde yaşama-
nızla, biraz daha iyi,
biraz daha güzel ol-
sun.”**

Edward W. Bok

Büyük bir Âlim Çocuğunu Nasıl Yetiştiriyor

Amerikalı bir âlim çocuğunu terbiye hususunda tuttuğu yolu «iğtirafat» şeklinde anlatıyor.

Nakleden : ŞEFİKA MÜŞFİK

En eski ve en güç meslekten, babalık mesleğinden, samimî ve açık bir surette bahsetmek istiyorum. Çocuk yetiştirmek —elimize vahşî birer yavru hayvan gibi gelen ufak mahlûkları, terbiyeli birer bey veya hanım, birer filozof, faydalı birer vatandaş haline sokmak—bundan daha çetin, bundan daha müşkül bir vazife var mıdır?

Bu yazımda gayet şahsî olmak ve «ben» kelimesini sık sık kullanmak için karilerimin müsaadesini talep edeceğim; çünkü teklîf edeceğim neticeler çok mahdud bir tecrübenin mahsulüdür ve onları oldukları gibi—yağni bir ane ve bir babanın bir tek çocukla geçen sergüzeştleri olarak—göstermek isterim. En başta iğtiraf ederim ki ben burada bitarafane hüküm veremem.

Ben bu bir tek çocuğumla gülünç denecek kadar çok meşgulum. Onu her sabah mektebe götürüp köşe başından koşu koşu arkadaşlarına kavuştuğunu seyrettiğim zaman dünyanın keder ve sıkıntıları gözümde ehemmiyetlerini

kaybederler. Neş'e ile koşan bu küçük kız benim için her sırrı, her muammayı halleder, ve içimden taştan babalık zevki bana her şeyi, —her ıstırabı, hattâ ölümü— unutturur.

Tarafgir olduğum ve babalık meselelerini objektif bir sükûnetle münakaşa edemeyeceğim açıkça anlaşılıyor. Binaenaleyh bu yazıma bir trete değil, bir (*konfesyon*-iğtirafat) nazarile bakılmalıdır. Söyliyeceğim şeyler belki sadece benim ehliyesizliğimi meydana çıkaracak. Bu hususlarda metafizik bahslerinde olduğum kadar mütereddidim. Bununla beraber, kalbimin en gizli bir köşesinde benim bu fikirlerimin pek derin ve felsefî olduğuna dair kat'i bir kanaat var; bu fikirlerimin gelecek nesillere bir bahtiyarlık anahtarı olacağına inanıyorum. Ve arzu ediyorum ki başkaları da bu iğtirafatımda kendi babalık müşküllerini tenvir edecek bir hakikat bulsunlar.

İlk günündenberi biz kızımız Ethele bir vücut ve bir ruhtan müteşekkil bir varlık gibi bak-

lığimden sanki hiç orda değilmiş gibi silinip gitmiştir; ondan yalnız kütüphanemin rafları üzerindeki evrak ve dosyalar kalmıştır.

Binaenaleyh, ondan, başka bir adammış gibi bahsetmek benim için kolaydır: Hakkaten, ben onu başka türlü tasvir edemezdim. Ondaki bahsederken kendim imiş gibi birinci şahıs kullanamazdım? çünkü o (ben) değildi.

Her hayatın bir cazibesi ve manası vardır; fakat benimki belki hususi bir cazibe ve manayı haizdir. İşte küçük bir Hollandalı çocuk, meramını ifade etmekten, hattâ insanların söylediklerini anlatmaktan aciz bir halde, sessizce Amerikaya ayak basıyor; tahsili pek az, hemen yok gibi. Bununla beraber taliin garip bir cilvesi onun muharrir olmasını ve Amerikalı bir muharrir tarafından şimdiye kadar hi-

tap olunmuş en geniş bir kari kütlesine hitap etmesini mukadder kılmış,—neşrettiği mecmuanın satışı şimdiye kadar mecmuacılıkta işitilmemiş bir adede balığ oluyor. Üslûbu ve hattâ düzgün yazmak hususunda hiç iddiası yok; kendinin olmıyan bir lisanda, tabii görüleceği vecihle, grameri hatalı. Kökleri pek derine gitmiyor, çünkü, fikir toprağı bunların büyümelerine müsait değil; bununla beraber, iğtiraf olunmalı ki muvaffak oluyor.

Fakat bütün bunlar nasıl oluyor? mücadele etmeğe mecbur olduğu her türlü müşkülât karşısında böyle bir çocuk nasıl muvaffak oluyor? bunu bilmek meraklı ve bazı kimseler için de faydalıdır. Faydalı olmak ise bir kitabın yazılması için kâfi bir sebeptir.

Merion
Pensilvania 1920

EDWARD BOK

tık. Evvelâ vücudu doğdu, ruhu ise Ethel ilk gülümsediği gün doğdu. O dakikadan itibaren anladık ki el ile tutulamıyan manevî hayatı elimizdeki vücut ile alâkadardır. Taktir ettik ki, manevî hayatının bir şule gibi parlak olmasını tegmin etmek için, vücudu sağlam ve sıhhatli olmalıdır. Ethel on yaşına gelinceye kadar bütün dikkatimizi onun vücuduna sarfetmeğe ve bu kusursuz vücutta iyilik ve zekâ tohumlarını yetiştirmek için de tabiata güvenmeğe karar verdik. Fena ve akılsız hareketlerin arkasında hemen de daima bünyede maddi bir kusur olduğunu tahmin ettik; ve çocuğa ahlâk dersleri vereceğimize temiz hava aldirdik, kendisini iyi gıda ile besledik.

İlk üç ay pek fahiş bir hata işledik. Çocuğumuzun yeni icat edilmiş bir cins süt tozu için tecrübe tahtası olmasına müsaade ettik. Bu öyle bir cürüm ki uzun senelerin şefkat ve takayüdü bile onu hafızamızdan silemedi. Lâayık olmadığımız halde bir tali eseri hatamızı örttü: Ethel aldığı fena gıdaya rağmen büyüdü, kuvvetlendi. Bunun sebebi ancak teneffüs ettiği temiz havaya atfedebildik. O zamandan beri, temiz havayı her şeyden aktem tutmak evimizin başlıca kaidesi oldu. Her gece, mevsim ne olursa olsun, açık pencerelerden giren hava çocuğun yanaklarını ateş rengi güllere çevirmeğe hizmet eder.

Kaç defa tatlı, müşfik sözler, boynumuza istihamla dolanan kollar «biraz daha oturmak» müsaadesini alabilmek için bize rüşvet olarak tekliif edildi. Fakat biz, yaşı hangi saatte yatması-

nı icap ettiriyorsa, o saatte sükûnetle fakat kuvvetle ısrar ettik ve Etheli her akşam muğtat olan saatinde yatağına gönderdik. Bugün, on yaşında bir küçük hanım olduğu halde, her gece saat sekizi çeyrek geçe bize «güzel rüyalar ve rahat bir uyku» temenni eder, ve sekiz buçukta yatağında bulunur. Nadiren bu kaideyi bozmadık değil; meselâ, pek meşhur bir piyanistin evimizi şerefliendirdiği bir gün — fakat büyük bir ekseriyetle bu kaideye evimizde adeta mukaddes bir kanun gibi bakıldı.

* *

Temiz havadan sonra en mühim şey gıdayı addettik. Gördük ki çocuk *en çok bol zerzevat, bol süt, ve kepeği çıkarılmamış buğday ekmeğinden istifade ediyor.* Bunlara ilâveten haftada bir iki defa piliç eti verdik. Boyu uzadı, çocuk serpildi ve kuvvetlendi; inkişafı için lâzım olan her maddiyi verdiğimizize kanaî olduk.

Bir iki hastalık geçirmede değil: kızamuk, boğmaca, bademcik; bu çocuk hastalıkları kusursuz olan sıhhat tarihçesinde yegâne lekelerdir. Fakat hepsini de bir iki hafta içinde mağlûp etti. Bugün

bilmek istediği bir şey var: Karınağrısı nasıl olur?

* *

Hava ve gıdadan sonra oyun gelir. Oyun, bütün bu büyüyen adaleleri, bu uyanan duyguları, inkişaf eden azaları bir araya toplayıp onlara müttehit bir surette iş görmesini, intizamı, dikkati öğretir. İyi bir baba diğer mecl-

Dr. Durant Kızı ile

Dr. Durant diyor ki: "İyi baba olmanın sırrı, tekrar gençleşebilmek kabiliyetindedir. İyi baba, büyüklüğünü, meykini, unvanlarını bir tarafa atıp, çocuğu ile musavî bir seviyede oynatabilen adamdır." Kendisi bu nazariyesini çocuğunu büyütürken tatbik ediyor.

kelerile beraber, bir de çocuğunun her duygu ve azasını kuvvetlendirmeye yardım edecek oyuncakları intihap etmesini bilmelidir. *En iyi oyuncaklar hiç şüphesiz ki çevikliği, dikkati, ve bilhassa açık havada hareketi teşmin ve celb edenlerdir.* Tekerlekli patenler, ok ve yay takımları, atlamak için ipler, tennis ve baseball (bezbol) takımları işte bunlar tabiata yardım edecek, çocuktaki her kabiliyeti kullandıracak oyuncaklardır. Bunların arasında en iyileri patinaj ve gezmeektir ve benim fikrime kış ile yaz bu oyunlar için icad edilmiştir.

* *

Vücut her şeyden evel, demiştik. Fakat bir defa, bu temeli attıktan, hazım meseleleri kendilerini unutturacak kadar intizama girdikten sonra, ahlâk meseleleri, karmakarışık ve büyük bir kitle şeklinde karşımıza çıkıyor: Çocuk sofrada açgözlülük ediyor; oyuncaklarında hasislik ediyor; oyunda kavga ediyor; tavrında kendini beğenmişlik var; gevezelik ediyor; dürüst hareket etmiyor; sık sık abuşlaşıyor; yıkanmaktan hoşlanmıyor. Bunların hepsine nasıl çare bulalım?

Başta, sık sık yapma!... dememeli. Arada sırada yapma demek de lâzım; fakat bir doktor ispirtolu ilaçlarını nasıl teenni ile tavsiye ediyorsa, öylece bir baba da «yapma» larını mahdut zamanlarda kullanmalı. Benim fikrime göre kabıl olduğu zaman her şeye «evet, yap» demeliyiz. Tahakkümü sevenler zaif insanlardır. Brakalım çocuklarımız mes'ut olsun ve kendimizi ati için bugünü feda ediyoruz fikirleriyle kendimizi aldatmıyalım.

Bir çocuğa emirler vermek onda inat ve muhkavemet hisselerini uyandırmak demektir. Çocuğa karşı daima haksınas davranalım, onun muhabbet ve iğtimadını celbedelim, o zaman arzu ve tekliflerimiz emirlerimizden daha müesir olur.

Öğle vakti eve geldiği zaman ona sınıfta neler yaptığına dair bin bir sual sorar, kendisile meşgul olduğumuzu belli ederiz. Derslerine karşı gösterdiğimiz şevk ve alâka ona da sirayet eder.

Piyanoda da böyle oldu. Biz onu piyano

çalışmağa icbar etmedik. Sadece, arzu ederse piyano öğrenmek fırsatını kendisine vereceğimizi söyledik. Fakat bu teklifi yapmazdan evvel, haftalarca ona musikinin azametinden, piyano çalabilmenin ne büyük bir mazhariyet olduğundan bahsettik. Sonra, kasvetli, bitmez tükenmez gamlarla değil, basit fakat neş'eli küçük havalarla başlatacak bir hoca aradık ve bulduk. Biraz sonra evimiz küçük parmakların dikkatle çaldığı parçalarla çınladı. Biz büyükler işlerimizi görürken Ethelin çaldığı şarkıları söyliyorduk; o da bizim sevincimizi görüyor, memnun oluyordu.

Terakkisinde bir tevekkuf olduğu zaman, bile kuvvetimizi toplayıp an'ane ve müesses usûllerin çizdiği emir ve şiddet yolunu takip etmek için çareler araştırdık. Parçaları kendimiz çalarak, dört el ile çalınan havalar tedarik ederek eski şevkini geri getirmeye çalıştık. Ve kalbimizi ahenk ve nağme ile doldurduğu için kendisine ne kadar minnettar olduğumuzu ihsas ettik. Biraz sonra, piyano çalabilmenin, icap ettirdiği sıkıntılara değecek kadar büyük bir mazhariyet olduğunu idrak etti.

* *

Nümune o kadar kuvvetli bir terbiye amilidir ki, eğer verdiğimiz örnek iyi ise başka hiç bir şey lâzım değildir.

Çocuklara terbiyeli etvar ve harekât öğretmek ancak sabır ve iyi örnek ile kabildir. Bu güç bir şeydir ve kendimizin belki de her adetimizi değiştirmemiye mütevakıftır. İşte bu suretle biz çocuklarımızı terbiye ederken onlar bizi terbiye ederler.

Biz Etheldeki her temayüle faydalı bir mecra vermeğe çalıştık. Bir aralık Ethel paraya çok ehemmiyet vermeğe başladı. Bu meyline zararsız bir şekil vermek için ona aylık bir «maaş» tahsis ettik. Bu maaşının odasını temiz ve toplu tutmağa, yatağını yapmağa, çabuk kalkıp mektebe vaktinde gitmeğe ve vazifelerini iyi yapmağa bağlı olduğunu bildirdik. Arkadaşlarını benimle böyle maaş vererek Etheli fazla maddi düşünceli yapacağını iddia ettiler. Fakat netice onları haksız çıkardı, çünkü bu para ile Ethel daha çok değil, daha az taşmağkâr oldu,

Bahar Müjdesi

Bugün hava ne güzel,
Ne sıcak bu Mart günü!
Sanki sıhırlı bir el
Süsledi gök yüzünü...

Güller yüzü güneşin
Yayıldı nur saçları.
Bir fırça derin derin
Boyadı yamaçları...

Gökte ne sisten eser,
Ne de siyah buluttan.
Ufukta mavilikler
Kızarır zaman zaman...

Hafif esen rüzgârda
Bir bahar kokusu var...
Bak şu kuru dallarda
Belirmiş tomurcuklar.

Kuşların tatlı sesi
Yükseldi perde perde;
Sanki bahar müjdesi
Var bu şen nağmelerde.

Her çehrede sevinç var,
Her tarafta kahkaha...
Ne olurdu soğuklar
Gelmeseydi bir daha l...

Y. N.

Para meyline karşı yaptığımızı her fena huyu hakkında yaptık. Meselâ, gurur, fena bir şey olduğu halde, aynı zamanda da cesaretin, haysiyetin ve sağlam bir seciyenin başlıca unsurlarındandır. Gururunu da bu iyi inecralara sokmağa çalıştık.

Bir çocuğun şahsiyetini inkişaf ettirmek için taktır yerine taktir kullanmak kabil değil midir? Fena yapılan işleri görüp onlar için azarlar yağdıracağımıza, iyi yapılan işleri araştırıp onları taktir etmeğe çalışmalı değil miyiz? Ethel hesaptan geçmediği zaman, teessüf ediyoruz fakat azarlamıyoruz. Lâkin iyi numaralarla geldiği zaman, çocuk gibi seviniyor, zıplıyor, Etheli taktir ediyor ve muvaffakiyeti için bayram yapıyoruz.

Biz eminiz ki iyi nümune ve şefkat Etheli bize karşı daima dürüst davranmağa sevkedecektir. Bu hususta da Ethel bazan kusur ediyorsa sebebi muhakkak anababasının ona karşı her zaman dürüst davranmamış olmasıdır.

Dürüstlüğün en güç imtihanını çocuğun cinsî mesail hakkında sual sormağa başladığı zaman geçireceğiz. Fakat bu hususta da, her şeyde olduğu gibi, kendisine hakikati, bünyenin her hangi başka bir vazifesinden bahsedermiş gibi, tabii bir lisanla anlatacağız. Bu meselelerin kabil olduğu kadar geç meydana çıkmağını arzu

ederiz, fakat çıktıkları vakit cevaplarını vermek vazifesini zihni mütefessih bir mektep arkadaşına bırakmıyacağız. Yalan ve esrar ile muzir bir şekil alan bu meselelerin üstüne hakikatin zıyasını çevirip tenvir edeceğiz.

Evde gösterdiğimiz alâka ve yardımla Ethelin mektebine müzaheret etmeğe çalışıyoruz. Kitap seven her ailede akşamları toplanıp sıra ile güzel kitapları okumak en iyi eğlencelerden biri olabilir. Ve cazip bir şekilde gösterildiği zaman en sevmedikleri dersleri bile çocuklara öğretmek kabildir.

Çok arzu ederim ki Ethel hayatı sevmiyecek kadar okumuş bir kadın olmasın; çok isterim ki kitaplarını arkadaşlık, tabiat ve annelikten aktem tutmasın. Atide mesleği ne olursa olsun, bugün onu kendi seviyesinin fevkine çıkarmağa çalıştığım gibi o da yarın başka bir çocuğu kendi seviyesinin üstüne çıkarmağa çalışmazsa, onun hayatını tam ve mükemmel addetmiyeceğim. Fakat, onu serbest bırakacağım, hattâ beni inkisara uğratmağa bile serbest. Hiç kimse başkası için doğru yolu gösteremez. Ethel kendi yolunu kendi intihap edecek. Yalnız mevcudiyeti ve menşei meçhul, menzili karanlık bu hayata kahkahasının ve samimiyetinin verdiği saadet benim için kâfidir.

*Tayarecilik en cazip bir meslek oldu. Medenî mem-
leketlerde her gencin büyük aşkı tayareci olmaktır.
Para biriktirip tayarecilik derslerine devam eden kun-
dura boyacıları vardır.*

Tayarecilik Öğreniyorum

S A R R Y B R E N T

KAPININ elini çevirirken durdum: Ya doktor beni sıhhat ve bünye itibarile muvafık bulmazsa!

Senelerden beri, hayalimde kendimi tayyareler üzerinde bulutlarla yarışır, rüzgârlarla boyölçüşür görürdüm. Tayyarecilik derslerine devam edebilmek için mektepten çıkalı beri, çalışıp para biriktirmiştım. Tayyareciliğin benim için biçilmiş kaptan olduğuna annemi, babamı ikna etmişim. Aman yarabbi, o ne müşkül işti! Nihayet eğer doktor sıhhatça muvafık bulursa kabul edileceğime dair «Curtiss» tayyare şirketinden söz aldım.

Üç sene mütemadiyen tayyareci olmak için hayal kurup, oğraşıp para biriktirmiştım. Ya dok-

tor sıhhat ve bünye itibarile muvafık bulmazsa!

Acaba gözlerim sağlam mı? Kuvei bilmem-nem, kabiliyeti bilmemnem haddilâyıkında mı? Ben bunları nasıl bilirim? Fazla olarak, kurslara devam eden talebeden biri gözümü fena halde korkutmuştu: İlk girerken yapılan muayeneden beni yıldırılmıştı. Tayyarecilikte o senin bildiğin doktorlar değil, insanı İktisat Nezaretinin tayin ettiği doktorlar muayene ediyor. Koca New Yorkun içinde o ayarda beş doktor ya vardır ya yoktur. Muayene dehşettir dehşet! İnsanı türlü türlü aletlerle, edevatlarla ölçüp biçerler. «Her halde Allah muinin olsun!» demişti.

Kapının elini çevirirken, hakikaten muine

mühtaç bir halde idim: dizlerimin bağı çözülürdü; midem bulanır gibi oldu; çarpıntıdan kalbim göğsümü delegecek zannettim. Elim ayağım buz gibi olduğu halde buram buram ter döküyordum!

Bir masanın önünde genç bir hanım oturmuş, arkasındaki duvarda da meşhur tayyarecilerin el yazılarıyla imzalanmış fotoğrafları vardı. Bir gün gelip benim de resmim onlara iltihak edecek mi acaba! Tayyare merkezinden aldığım şu tezkereyi hanıma verdim:

New Yorkta, Madison Avenüsünde, 120 numarada Doktor William J. Francise

Taktim olunan. Sarry Brent
Taktim eden Curtiss Tayare Şirketi
Muracaatın sebebi Talebe olmak

Hanım tezkereyi okuduktan sonra: «Sizin randevunuz dört buçuktur, M. Brent. Bir dakikaya kadar Doktor Francisin işi biter, görüşürsünüz», dedi. Sonra birbiri arkasına sual yağdırmağa başladı.

İsim ve Şöhretiniz	Lawrence Arthur Brent
Daimi adres	Bridgeport, connectient
Doğduğunuz yer	Bridgeport
Doğduğunuz tarih	3 Mayıs, 1906
Önümüzdeki yaşgünüünüz-	
de yaşıınız	Yirmi üç
Siklet	72 kilo
Boy	1 metre 85 santim.

Oülerek: «Bütün tayyareciler uzun boylu oluyorlar. Gözleriniz mavi, saçınız da sarı, değil mi? Tahsil dereceniz nedir?» dedi.

Orta mektep mezunu olduğumu söyleyerek deminden beri doldurulan fişi imzaladım. Gözlerimi kaldırıncı karşımda kır saçlı, kurşunl gözlü gevşek bağlanmış siyah boyunbağlı bir adam gördüm. Yazıhanedeki hanım o zata hitaben: «Doktor, bu efendi Lawrence Brenttir. Tayyare talebesi muayenesine girmek için sizinle bir randevusu var».

Doktor elimi tuttu. Onun eli sıcacık ve kup kuru idi; kim bilir benimki ona nasıl buz gibi ve yapışkan yapışkan gelmiştir.

«Hiç tayyare idare ettiniz mi?»

«Hayır»

«Daha hiç tayyareye binmediniz mi?»

«Hayır, Efendim»

«Tayyareci olmasını niçin istiyorsunuz? Sergüzeşt için mi, heyecan için mi?»

«Hayır, çocukluğumdan beri tayyareci olmasını isterim.»

«Sakin Lindberg Parise uçalı beri olmasın.»

«Hayır, Efendim, daha on iki yaşında iken bile her yeni çıkan modelin küçük bir nümunesini yapardım. Bir defa, daha on yaşında iken, paraşüt niyetine şemsiye açarak büyükbabamın tarlasındaki ot yığınının tepesinden aşağı uçtum.»

«Bir yeriniz incindi mi?»

«Yeri oldukça sert buldum.»

Güldü. «Mektepten çıkaldan beri ne yapıyorsunuz?»

«Bir gazetede muhabirlik ettim.»

«Kazandığınız parayı biriktirdiniz mi?»

«Evet, Efendim, yirmi beş saatlik bir kursun ücretini ödeyecek kadar para topladım. Bu dersler bittikten sonra da tüccar aeroplanlarının birinde pilot olmağı ümit ediyorum.»

«O halde nakliyat muayenesine gireceksiniz.»

«Evet, Efendim.»

«Buyurun, beni takip edin.»

Bu defa kalbim eskisinden daha sert atmağa başladı. Küçük odadan büyük bir odaya geçtik. Burası doktor muayenehanesinden ziyade oturma odasına benziyordu. Bahsettikleri marifetli, alât ve edevatı, makinaları gözümle araştırdım, fakat yalnız bir tane, alelâcaip bir şey gördüm. Dört ayak üzerine kurulmuş, duvara dayalı mini mini bir tiyatro sahnesine benzer bir şey. Sanki idam sehпасına bakıyormuşum gibi yüreğime bir fenalık geldi. O alethin arkasındaki duvarda da göz doktorlarının muayenehanelerindeki lâvhalarından bir kaç tane vardı. Odanın öbür ucunda beyazlar giyinmiş bir kadın, bir mahun masanın önüne geçmiş, oturuyordu.

Kederli simalı, kara gözlü, otuzluk bir adam doktorun kulağına bir şeyler söyledikten sonra çıktı gitti. Meğer o da tayyareci olmak istemiş, kanının tazyiki fazla olduğundan kabul olunmamış. Birkaç defa tekrar tekrar gelmiş, fakat her defasında kanının fazla tazyikinden dolayı reddolunmuş. Doktor Francisin fikrinde bademciklerinde iltihap varmış da fazla kan tazyikini o yapıyormuş. Bu defa bademciklerini aldırıp gene gelecekmış.

Muayenem esnasında öğrendim ki reddolunanların Mekserisi tedavisi kabil bir illet yüzünden geri çevriliyormuş. Hastahklarını tedavi ettikten sonra, uçuş derslerine girmelerine doktor müsaade ediyormuş. Müracaat eden her yüz kişiden yalnız yirmi beşi doktor muayenesinde muvaffak oluyormuş; onların da ancak onda biri uçmasını öğrenebiliyormuş. Diğerlerinin mutlak bir kusuru: ya cesareti veya uçma hissi eksik oluyormuş. Hele bu «uçma hissi» denilen nesneyi hangi terazi tartabilir!

Bu rakkamlara nazaran Doktor Francise gelen her yüz kişiden ancak yedisi bir gün gelip tayya reci olabiliyor. Benim için de doksan üçe karşı topu topu yedi ihtimâl vardı. Telâşa düşmek için yerden göğe kadar hakkım vardı. «Şu iskemleye oturun.»

İskemle yazıhanenin yanında idi; oradaki beyazlı kadın da do'ctorun teknisyeni ve asistanı imiş.

«Numaranız 922 dir», diye başlayarak, asabımı yatıştırmağa çalışıyormuş gibi ağır ağır, tatlı bir sesle suallér soruyor ve hastahane fişinden daha uzun bir kâğıda cevaplarımı kaydediyordu.

Ömrümde hiç romatizma, nefes darlığı veya sıtma olmuş muyum? «Hayır.» Nekadar ispirotolu içki içmişim? Kokayın gibi morfin gibi ilâçlar kullanır mı imişim? muntazaman aldığım ilâçlar var mı imiş? «Hayır.» Yatakta yatacak derecede hasta olmadan ilâç kullanan insânların asabı kolaylıkla bozulurmuş; öyle insanlar uçmak halecanına tahammül edemezlermiş.

- Çocukken dilinizde rekâket var mı idi?
- Hayır.
- Başdönmeleri gelir midir?
- Hayır.

- Havâle gelir midir?
- Hayır.
- En son defa ne zaman bayıldınız?
- Ömrümde daha hiç bayılmadım.

Sonra görüşürken, «o sualleri neden sordunuz, tayyare kullanmakla bunların ne alâkası var?» dedim; meğer sar'ah olup olmadığımı anlamak içinmiş.

- Yüksek bir binanın kenarından aşağı bakarken ne hissedersiniz?

Bu sualde bir acaiplik hissederek, biraz tereddüt ettim, fakat, hakikati söyledim: «Başım döner.»

— Hemen de bütün tayyareciler öyledir. Hafızanız nasıldır?

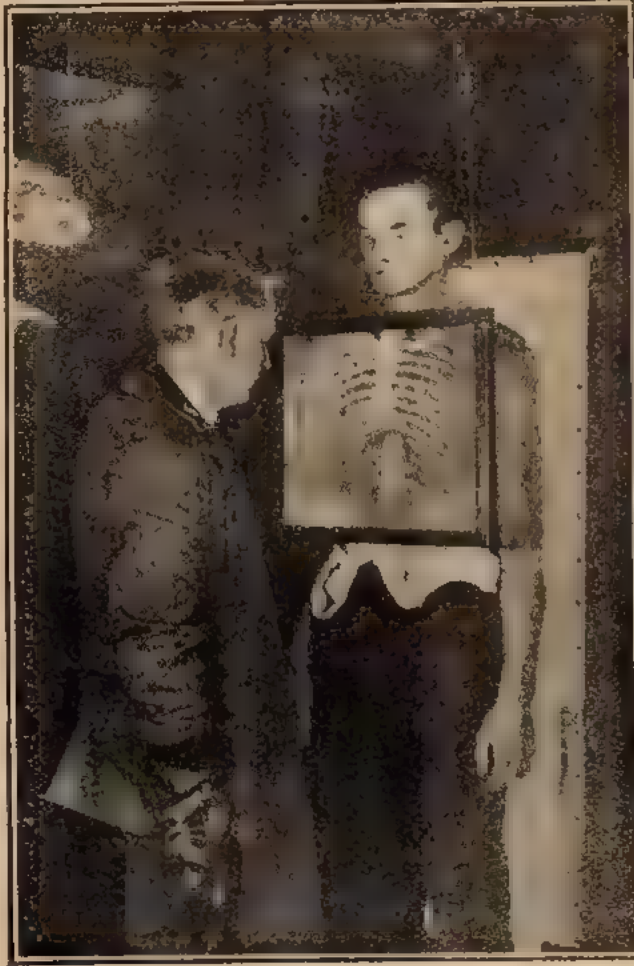
— Pek fena değildir. Simaları hatırlarım, fakat bazan isimleri unuturum.

— Kendinizi bir yerde bulup, oraya nasıl geldiğinize akıl erdiremediğiniz hiç vaki midir?

— Hayır, böyle bir hal başıma gelmedi.

Tasavvur edin, havada bir mil yükseldikten sonra, nasıl olup da oralarda bulunduğuna bir pilot akıl erdiremeyecek olursa, ne felâket olur.

Diğer daha sudan sualler de vardı; meselâ: Bir üzüntünüz uar mı? O dakikada, muayenenin neticesi için üzüldüğümü

Dr. Francis röntgen ile kalbimi ve ciyerlerimi muayene ederken.

söyledim.

«Müracaat edenlerin yüzde doksan dokuzu üzüntü ile sinirlenirler. Zaten hiç halecan hissetmeyen bir insan iyi bir tayyareci olamaz ki!» Ben daha bu cevabın manasını düşünürken, yıldırım sür'atle «Neden korkarsınız» dedi.

«Yıldandan» diye ağızımdan kaçırverdim.

Kahkaha ile güldü.

— Ne mizaçtasınız?

— Bilmem ki, Efendim.

— Bir dakika şen ve pürgaleyan, biraz sonra mağmum ve müteessir olur musunuz?

— Hayır, böyle şeyler basıma gelmez.

Doktorun da orada bulunduğundan haberim yoktu; kahkaha ile gülerek, bu suale o cevap verdi: «Mizacı: halim, selim diye yazınız» dedi. Meğer yalnız cevaplar değil, cevap verişimin tarzı da tetkik olunuyor ve ruhî muayenem de o suretle yapılmıyordu.

Doktor devam ederek: «Her tayareci senede iki defa buraya gelir, en meşhurları bile her gelişte sinirlenip, telâş ederler. Floyd Bennett göz muayenesinden korkar; halbuki sapsağlam gözleri var».

Muayeneye gelirken uzak, yakın, küçük, büyük ne kadar yazı görürse okumuş. Kendi kendini öyle sinirlendirir, öyle telâşa verirmiş ki, hiç bir şey göremediğini zannedermiş. Halbuki her gelişte de göz muayenesinde muvaffak olurmuş.

Tekrar muayene oldukları zaman reddolunanlar olup olmadığını sordum. «Hayır,» dedi, «tıbbî muayene henüz İktisat Nezaretinin idaresi altında değilken girmiş bazı eski tayarecilerin öyle bedenî kusurları vardır ki şimdi kabul olunmalarına manidir. Fakat bu adamlarda noksanlarına mukabil öyle kabiliyetler tenemmüv etmiştir ki, kusurlarını kapatıyor. Sicilleri iyi olursa İktisat Nezaretinden hususî ruhsat alıp uçmakta devam ediyorlar. «Lütfen ayak ayak üstüne atınız».

Dediği gibi yaptım. Doktor ucu lâstikli çekiç gibi bir alet alarak, tam dizkapağımın altına vurdu. Bacağım biraz zıpladı; öbür bacağım da öyle oldu. İnîkâsatı-adeliyem yolunda imiş!

«Ayağa kalkınız; ayaklarınızı bitişirin; ağırlığınızı sağ bacağınıza verip gözlerinizi kapatın.» Dediklerini yaptım, halecandan dizim tutmaz gibi oldu, fakat müvazenemi kaybetmedim.

«On beş saniye sayıncaya kadar öbür dizinizle aynını yapın.» Bu bittikten sonra kapalı gözle halının üzerinde beyaz bir hattın üstünde evvelâ ileri

sonra da geri geri yürüttü. «Eskiden fırladık iskemle denilen bir şey vardı; müvazene kabiliyetini onunla ölçerdik. Fakat demin yaptığımız tecrübelerle bu kabiliyet daha iyi anlaşılr. Murdariliğinizde hastalık olmadığını göstermek için o beyaz çizginin üzerinden kapalı gözle yürüyünüz. Kulağınızdaki dolaşık borular da iyi işliyormuş; inîkâsatı adeliyeniz normalmiş; «yarım dairelik» denilen dolaşık borular iç kulağın bir kısmıdır. İçlerinde bir mayı bulunur, dülgerlerin sutesviyesi vazifesini yaparlar. İnsan yaşlanınca o mayı koyulaşır ve müvazene hissi bozulur; onun için ihtiyarlar iyi tayyareci olamazlar. Müvazeneyi tadil edebilmek için inîkâsatı adeliyeleri fazla batidir. İskemlenizi döndürün, lütfen».

Öbür tarafa dününce bir gözümün üzerine siyah yuvarlak bir şey koyarak odanın ucundaki levhamın harflerini okumamı söyledi. Levha altı metre ileride idi; ben de her iki gözümle son satırdakilerden mada hepsini okuyabildim.

Doktor, teknisyenine: «Her iki göz için de altıya altı» dedi. Sonra bana dönüp: «Altı metrelik mesafeden okumanız ica-beden harfleri tam altı metreden okuyabiliyorsunuz. Gözleriniz iyi».

— «Nakliyat pilotu olabileceğiniz kadar iyi mi?»

— «Bakalım» diyerek beni odanın öbür ucuna götürdü.

Duvarda, üstü rakkamlı, pembe, kurşunî, yeşil benekli kartlar vardı. Bunların bazısı — meselâ yeşil zemin üzerine kırmızı rakkamlı kolaylıkla okunuyordu. Halbuki yeşilimtrak kurşunî üzerine açık kurşunî bir rakkam olursa güç okunuyordu. Doktor, «Yukarıdan başlayarak okuyabildiğiniz kadar okuyun,» dedi.

Hepsini okuyabiliyordum.

«**B**u kartlarla renk tefrik edip edemediğiniz anlaşılr. Buraya öyle adamlar gelir ki, bütün ömürlerinde bazı renklere karşı kör gibi imişler de haberleri bile yok. Bir gün, bir pilot namzedi be-

*Beni soyup kanımın tazyikini ölçtüler, nabzımı saydılar. Nabzım pek çok atıyordu, lecek kadar iyi mi?»
fakat muayeneye giren her kes
öyle olurmuş!*

nimle konuşurken masanın üzerindeki kahverengi sigara tablasının güzelliğinden bahsetmeğe başladı. Yeşil tablayı göstererek, bu mu, dedim. «Evet,» demesin mi, «tamam benim sevdiğim koyulukta kahverengi». Meğer yeşil onun gözüne kahverengi görünmüş. Bu renk muayenesini geçemeyen diğer bir namzet, «Çok şükür, şimdiye kadar anlayamadığım bir muammayı bugün anlıyorum», demiş. Bu adamcağız koyu kahverengi boyunbağı kullanmasını pek severmiş; ne zaman bir tane alıp boynuna bağlasa, arkadaşları kendisile alay ederler, «Hayrola, muradına mı erdin», derlermiş.

«Gelin bakalım, mesafe tayininde ne derece mahîrsiniz» diyerek odaya girdiğim zaman gördüğüm acaip tiyatro sahnesini gösterdi. «Tayareciliğin ilk zamanlarında insanın mesafe tayin etmek iktidarını ölçecek bir vasıta yoktu; ve en ziyade bu yüzden tayareci ölürdü. Şimdi şu gördüğünüz alet sizin derinlik tayin etmek iktidarınızın terazisi olacaktır.»

Makine, daha girdiğim zaman da tuhafıma gitmişti. Uzun deynekler üzerine kurulmuş bir tiyatro sahnesine pek benziyordu. Sahnenin üzerinde aktör yerine de yan yana duran yirmi santimetre uzunluğunda iki demir çubuk vardı. Bu çubukların biri sahneye raptedilmiş bir yiv dahilinde ileri geri gidebilen bir tahta parçasına mihlanmıştı. Doktor, odanın öbür ucundaki iskemleye oturup yüzümü sahne ile demir aktörlere çevirmemi söyledi. Ellerime birer ip verdiler. İplerin öbür ucu altı metre ötedeki sahneye kadar gidiyordu; iplerin biri çekilince tahta parçasına sokulmuş olan o kabilitahrik demir çubuk sahnenin ön tarafına geliyordu, diğeri çekilince sahnenin arka tarafına gidiyordu. İyice anlatabildim mi?

Doktor kabilitahrik çubuğu sahnenin üzerinde bir noktaya koyuyor, sonra siz, elinizdeki ipleri çekip gevşeterek onu sabit çubukla aynı hizaya getirmeğe çalışıyorsunuz. Bu iki deyneğin arasında milimetrelerce kadar taksim edilmiş bir cetvel var. Üç defa kabilitahrik deyneği sabit deyneğin hizasına getirmeğe çalışıyorsunuz. Bu üç tecrübeye yaptığınız hatanın vasatısı alınıyor. Eğer vasatı hatamız otuz milimetreden fazla ise tayareci olamıyorsunuz. Benim vasatım on iki milimetre çıkınca pek sevindim.

«Artık nasılsa en better muayeneler bitmiştir» dedim. Fakat nerede!... Sıra perimetre muayenesine geldi. Bu alet vasıtasile doktor hattıbasarım üzerinde olmayan eşyayı görmek kabiliyetine baktı. Ben, karşında bir aynaya gözümü dikmiş, bakarken, doktor siyah tavlâ pulu gibi bir şeyi aynaya doğru indiriyordu. Pulun bir tarafında kırmızı, diğer tarafında mavi birer benek vardı. Ben mütemadiyen aynaya bakıyor ve benek görünür görünmez rengini söyliyordum. Bir tayyareci için tam hattıbaşarısı üzerinde olmayan eşyayı da görebilmek lâzımdır, meselâ gözü tayin edeceği tarlaya dikilmişken, sağında, solunda, aşağısında, yukarısında başka bir aeroplan veya başka cisimleri de görmezse hali harap olur.

Bu bitince forometre muayenesi. Forometre, içinde pertavsızlar, menşurlar ve daha bir takım aklımın ermediği ıvır zıvır dolu, bir göz aletidir. Forometrenin içinden topluigne başı kadar bir ışığa bakmamı söylediler. Bir gözle deliği, diğerile deliğin içinden geçen ufkî bir ziya hattını gördüm. Sonra bir gözümün üzerine kırmızı bir pertavsız koydular, kırmızı iğnedeliği ile beyaz iğnedeliği aynı zamanda görünmez oluncaya kadar o bir gözümün önüne sıra sıra menşurlar dizdiler. Dr. Francisin deyişine göre göz adalelerini tecrübe ediyorlarmış. Tayareciler uzaktan yakına, ve yakından uzağa kolaylıkla gözlerini ayar edebilmelidirler. Uzaklarda bir konak veya işarete baktıktan sonra hemen önündeki makinayı da görebilmelidir. Tayareciler çilt rüyet ile de malûl olmamalıdır.

Bir kaç saat uçtuktan sonra bu sakatlığı olan bir tayyareci, bir cisme bakarken iki cisim görmeğe başlar, hattâ yorgunluk saikasıle gözleri şaşılı bile olabilir. Öyle bir pilot küçük bir tarlaya inerken Allah beni tayyaresinde yolcu yapmasın.

«Muayene ettiğim, tayyareciliğe çok hevesli bir adam eşyayı çift görüyordu. Bu hastalığın çaresi olup olmadığını sordu. Gözüne müvazene veren adalelerine bir ameliyat yaptırıp tekrar geldi, ve muayenede kolaylıkla muvaffak oldu. Şimdi iyi bir tayyarecidir. Sizin göz adaleleriniz sağlam!»

İşittiğime memnun oldum. Bu odaya müracaat eden her yüz kişiden yetmiş beşinin neden geri çevrildiğini anlamağa başladım. Uçmak için bu kadar çok şart olduğunu bilmiyordum.

Tayarecilige en elverişli kimler olduğunu sordum.

«Fikirler muhtelifdir. Bazıları iyi bir şoför iyi bir tayareci olur, diyor; bazıları parmakları hassas olduğu için viyolonistler, diyor. Kimi süvariler, diyor; diğerleri, gözleriyle adeli hareketi sıkı bir irtibat dahilinde olduğu için iyi temiz ayak topu oynayanlar, diyor. Bence usta bir bilardocu iyi bir pilot olabilir. Çünkü her ikisi için de, görüşte isabet, mesafe tayininde iktidar, ve daima sahiplerinin iradesine tabi bir cümleiasabiye, elzemdir.»

«Usta bir tayyareci olmuş hiç bir bilardo ustası
tanıyor musunuz?» dedim, fakat tanımıyormuş.

«Buraya muayene olmak için en çok ne cins insanlar gelir?»

Her cins. Zengini, fakiri; uzun, kısası; si-
nirli, soğukkanlı; şoförler, kâtipler, sporcular.
mekanisyenler. Bir defa aynı günde bir banka mü-
dürü ile bir ayakkabı boyacısını muayene etmiş-
tim. İşittiğime nazaran ayakkabı boyacısı uçuş-
derslerinde bankacıdan daha iyi imiş. Bir derslik
para kazanıncıya kadar ayakkabı boyuyor, dersini al-
dıktan sonra tekrar çalışıp para biriktiriyormuş. Onun
arzusu gece seferinde uçmakmış. Eminim, muvaffak
da olacak.

Aeroplan malzemesi ve yedek aksamı satan bir çok tüccarlar, ticarethanelerinin şöhretine faydası olur diye tayyareciliğe giriyorlar.

«Çok kadın geliyor mu?»

«Yirmi kişide bir tane. Fakat zannederim ki çoğu modadır diye geliyor. Geçenlerde bir Fransız şapkacı kadını muayene ettim. Evli, ve beş çocuğu varmış; sabahleyin saat sekizden akşam saat dörde kadar şapkacılık eder, haftada üç dört defa İngilizcesini ileriletmek için gece derslerine devam edermiş, sonra ne yapıp yapıp tayyarecilik dersi alabilecek kadar para ve vakit buluyormuş. Cesur bir kadındır. Cesur ve mert insanlar iyi tayareci olurlar. Şimdi kulağınızı muayene edelim. Orada durun.»

Francis odanın ucuna gitti, ve söylediğini tekrar etmemi tembih etti. Her söylediğini kolaylıkla işittim. Röntgen odasına giderken bir tayyareci için işitebilmenin görebilmek kadar mühim olmadığını söy-

ledi. Mamafî mekanisyenin emirlerini ve bazı uçularda kullanılan telsiz işaretlerini işitebilmelidir.

Röntgen odasında soyundum. Soyunduktan sonra doktor kanımın tazyikini ölçtü, ve nabzımı saydı. O aralık nabzım pek fazla atıyor diye üzüldüm. Hakikaten de öyle imiş, fakat muayeneye giren her kesinki fazla atarmış. Tabii nabız yetmiş iki kadar olduğu halde benimki seksen sekiz atıyormuş; fakat tek ayak üzerinde odanın etrafında dolaşınca tabii hale indi.

Türlü türlü aletler, cins cins ziyalarla gözlerimi, kulaklarımı, burnumu ve bütün vücudumu muayene ettikten sonra, doktor lambaları söndürdü, kalbim iyi, ciyerlerimde veremden eser yokmuş.

«Veremli bir insan pek ağıla tayyare kullanabilir, değil mi,» dedim.

«Bu muayenedeki maksat kazaya, vukuundan evvel mani olmaktır. Siz şimdi bir cins elekten geçtiniz sayılır. Muayenenizin neticesinden ben memnunum, tayyarenizi hurduhaş edecek, isminizi gazete sütunlarına geçirecek cinsten olmadığınıza dair raporumu gönderdiğim zaman İktisat Nezareti de memnun olacaktır. Gözleriniz sağlam. Cümlefasabiyeniz mütevazın ve uyanık. İletlerle bünyeniz zayıf düşmemiş. En buhranlı bir dakikada umulmadık sakatlıkları zuhur edecek bir adama tayyare teslim edemeyiz. Benim fikrimce sizin iyi bir pilot olmanıza hiç bir mani yoktur. Lütfen beni takip edin.»

O dakika hissettiğimi bir milyon dolara değişmem.

Bir saat evel ilk girdiğim odaya geldik. Yazı-makinasındaki kız gülerek: «Yeni bir Lindbergh mi?» dedi. Yüzümdeki sevinci görünce cevap beklemeden uzanıp bir kâğıt alıp makinasına geçirdi. Başına benim ismimi yazıp doktora imzalattı.

O mektupla iftihar ettiğim kadar, mektep diplomasıyla bile iftihar etmemiştim ; çünkü bu, ilk geldiğim zaman kapının tokmağını çevirirken durup, doktor sıhhat ve bünye itibarile beni muvafık bulacak mı acaba, diye kendi kendine sorduğum sorunun müjdesi idi.

Yarın sabah Curtis tayyâre meydanına gideceğim, kaydolacağım. Kim bilir, belki tayyareye de bindirirler.

BİR YAZ günü akşama kadar ekin biçtikten sonra dinlenirken akşam rüzgârı ile beraber bir yanık odun kokusu geldi. Ta ileride derenin kenarından duman sütunları nazlı nazlı yükseliyor, keskin, tannan bir sesin bir çocuğu azarladığı duyuluyordu. O koku ile o ses çadırlarda, kır ateşleri etrafında geçen gençlik gecelerimi hatırlattı. O zamanki yoldaşlarım başkalarının inildiyeceği zamanlarda oynayan, ağlayacağı zamanlarda şarkı söyleyen gürültücü, şen, yakışıklı insanlardı.

Ben çocukken Tuna boyundaki evimizin civarında her zaman çingene çergileri kurulurdu. Babam onlara dostça muamele eder, onlar da bizim eve kendilerininmiş gibi serbest serbest girip çıkarlardı. Çok defa kavgalarının hallini babama havalet ederlerdi. Ben kendim Katinka Anne isminde bir çingenenin südile beslendim. O kadının bana gösterdiği şefkati bir çok sahici annelerde görmüyorum. Beni kendi sütile besledi, çingene ninnileriyle uyuttu, çingene masallarıyla avuttu. On iki yaşında bir çingene kafilesine katılmağa karar verdiğim zaman mükemmel „calo“, çingenece, konuşurdum. Babam arzuma hiç maniğ olmadı; yalnız komşular baş sallayıp omuz silktiler. Soyumuzun aslı hakkında her zaman besledikleri şüphe teey-

yüt etmiş oldu ve; „Armut ağacından uzak düşmez,“ dediler.

Dağ, tepe, serazat dolaşmanın füsünuna dayanarak haftalarla, aylarla hattâ senelerle çingenelerle düşüp kalktım. İnsanın damarlarında çingene kanı bir tek damla bile olsa, kendini belli eder, diğer unsurları bastırır.

Bunca seneden sonra kapımın dibine gene çingeneler gelmiş! yorgunluğum, evim, barkım hepsi aklımdan silinerek görünmez, bilinmez bir kuvvet beni onlara cezbettiler. Dört araba, dört ocak ateş, dört küme insan, kadın, erkek, çocuk... yemek yiyor, hep bir ağızdan konuşuyor, gülüp şarkı söylüyordu.

Birinci ocağa yaklaşarak yüksek sesle „Sarassan!“ diyerek en ihtiyar kadına selâm verdim. Kadın bir taraftan beni tepeden tırnağa kadar süzüyor, bir taraftan da kocaman bir somundan gayet kalın bir dilim ekmek kesiyordu. Köpekler dizlerini kokluyor, genç kadınlar kat kat eteklerinin kıvrımlarını düzeltiyorlar, erkekler sinirli ellerinin tersile ağızlarını siliyor. Fakat „daya“ (ihtiyar kadın) söz söylemeden hiç biri cevap vermedi. Herkesin gözü „daya“ da! O ekmeğin kesilmesi amma da uzun sürdü! Nihayet, buruşuk yüzü, kurak top-

rak gibi çatlak elli kocakarı ekmeği bırakıp, gözle-
rinin içine giren ak saçlarını arkaya itti ve düğüm
düğüm gibi duran deyneğine dayanarak bana doğ-
ru ilerledi. Önüme gelir gelmez yay gibi doğrula-
rak gözleriyle gözlerimi delerek, „Sarassan Bre“
dedi. Ondan sonra ocaklar birleştirildi, o Ebülhevl
yüzlü çingeneler mektep kaçını çocuklar gibi
keyflendiler, şenlik yapılar.

New York'un yanıbaşında, rabıtalı, kerli ferli,
ağırbaşlı insanların mekânı olan New Jersey şeh-
rinde olduğumu unu-
tum; komşularımızın
iratlarından tutun da
bakkal çırağının ev-
lerimize günde kaçır
ekmek bıraktığına
kadar her şeyin
birbirimize malüm
olduğu medeni bir
yerde olduğumu
bilmez oldum; hele,
bal rengi yanaklı,
kara gözlü bir dilber
bana bakıp, sigara-
sını tütürerekge, al
mıntanlı, al çiçekli,
fidan boylu bir deli-
kanlıdan bahseden
bir şarkı söylemeğe
başlıyınca ertesi gün
7,59 trenine yetiş-
ceğim tamamen ak-
lımdan silindi.

Bunların ya Sırp ya
Bulgar çingenesi
oldukları selâm ve-
rişlerinden belli idi.
Eğer bu kafile İn-
giliz çingenesi olsa idi “San tu Rom?”, yağıni “Sen
çingene misin”, derlerdi. Çingeneler içinde bulun-
dukları memleketin ehalisine az çok benzerler:
İngiliz çingeneleri de azametli olur. Sırlar “yol-
daş”, diye hitap ederler. Romanyalılar dosta da
düşmana da “kardeş”, derler.

Kervanın ihtiyarı anlattı: Tunadan ayrılalı
sekiz sene oluyor. Şu gördüğün ihtiyar kadının
kızı bir kemancı ile evlendi, beraber Parise git-
tiler. Sonradan kadıncağızın kızını göreceği geldi

de hep beraber kızı bulmağa çıktık. Bir de Parise
geldik ki onlar İngiltereye geçmişler. İngiltereye
geçtiğimiz zaman öğrendik ki Amerikaya gitmiş-
ler. İşte biz de buraya geldik. Burası büyük bir
memleket, kızı kim bilir ne zaman buluruz.” Bu
sözleri ihtiyar öyle tabii bir sesle söylüyordu ki
sanki tek bir kadının keyfi için, kırk kişilik bir
kafile ile sekiz sene yabancı memleketlerde ya-
bancı yollarda dolaşmak en tabii bir şeymiş gibi!
Öyle ya! dere tepe aşmak için vesile lâzım!

KONRAD BERCOVİCİ

“Tanıyorum”, dedim. O zaman artık çehresi-
nin üzerinde gözyaşları koştu. Fakat hemen
“danza”, diye her taraftan emirler yağdı. Çocuklar
ateşi canlandırdılar, ihtiyar kadını ortaya alıp rica-
larla, nüvazişlerle oyun oynatıldılar; meğer gözyaşı
döktüğü için oyun oynamalıymış. Çalgı başladı;
kırk kişi şarkı söyledi; kırk çift elçırptı. Kırk
çift oyuna ayak uydurarak tepindi.

Sekiz sene kışın ayazında, yazın sıcağında
seril sefil dolaşmaktan ne çıkar, daima bulunduk-

Dağların tepelerinin
den ve denizlerin
dalgalarından geç-
rek memleketleri bi-
ribirinden ayıran göz-
le görülmez hudut
çizgilerine ancak be-
yaz insanlar inanır.
Fakat çingene böyle
hırafelere, aldanmaz
zaten muhafaza ede-
cek hiç bir mülkü ol-
madığı için bütün
dünya onun malikâ-
nesidir.

Çok geçmeden
kızı kemancıya va-
ran kadın yanıma
gelerek Dan isminde
bir kemancı tanıyıp
tanımadığımı sordu.
Dört kış evvel onu
New Yorkta gören
olmuş, fakat polisçe
bir ilişiği zuhur et-
tiğinden oradan çık-
mış gitmişmiş.

ları yerde, bulundukları anı yaşadıkları sonra! İhtiyar adam bana anlatıyordu: "Dünya gülenlerin, şarkı söyleyenlerin oynayanlarıdır. Bak şu ihtiyar kadına, hâlâ oynarken güzel oluyor. Onun oyununu seyreden delikanlıların akılları başlarından gider."

Derken oyuna ben de katıldım. 7.59 treni aklıma geldi. Ekinlerim, tahrir müdürüne vadettiğimi müsvetteler ne olacaktı. Ne isterlerse olsunlar! Çingenelerle yanık odun kokusu duyarak çubuk içip, şarkı söylüyüp serazat olmağı dünyada hiç bir şeye değişmem!...

Keyfimizin en şakrak bir anında, bir kaç kişiyle beraber bir polis içimize girdi. Elinde deyneği, bir taraftan köküyor bir taraftan da asayiş beldeyi ihlâl ettiğimiz için bizi hapisle tehdit ediyordu. Beni görünce yelkenleri biraz suya indi, fakat bu defa beni ayıplamaya başladı. Polisin arkasına dizilmiş rabitalı komşularımın ekşi yüzleri o aralık bana ne çirkin görüldüğünü tağrif edemem. Fakat içlerinden biri, bir banka kâtibinin karısı, polise tatlı tatlı: "Ne olur efendim, ilişmeyin, kimseye bir ziyanları yok, belki de düğünleri filan vardır", diye yalvardı. O zaman o bir hanımlar da çingenelere şefaatteler. Zaten her iyi kadında biraz çingene ruhu vardır. Bir kadına, "pırlanta bir yüzük mü yoksa bir seyahat mı istersin?", diye sorun da bakın, her zaman seyahatı tercih eder.

İhtiyar çingene kadını banka kâtibinin hareminin arkasından koşup falına baktı. "Senin kısmetin çok açık, inşallah büyük bir devlet kuşu başına konacak," dedi. (Bu vak'adan beri altı sene oluyor. O banka memuru da şimdi milyoner oldu. Haremi kâtiyen emin ki uğuru çingene kadını getirdi).

Fransada iken İspanyaya giden bir çingene kafilesine tesadüf etmiştim. Tahrandan geliyorlarmış, on dört seneden beri yolda imişler. Akrabalarından birinin kabrını bulmağa uğraşıyorlarmış. İngilterede Rus çingeneleri gördüm; orada ırktaşları olduğu kulaklarına çalınmış da tahkik etmeğe çıkmışlar. Meşhur İspanyol ressamı, Ignacio Zuloaga İspanyadan Hindistana yirmi beş senede gidip gelen bir kabile biliyormuş; Hindistanda diz ağrısına iyi bir ot var diye işitmişler de....

Bu kadar küçük sebepler için bu kadar uzun yollarda mütemadiyen dolaşan bu insanlar kimdir? nereden gelmişler, nereye gidiyorlar?

Hindistandan gelmişler. İki bin beş yüz sene kadar evvel ilk çingene kafilesi Ganj sahillerinden Acemistana doğru yola çıkmış. Çingeneler manda otlatıp at yetiştirirken, Hindistanın bazı yerleri uslu, akıllı, duraklı çiğcilerle dolmuş ve çingeneler orada barınamamış. Belki de benim New Jersey'de gördüğüm kabile gibi bir annenin kızını göreceği gelmiş de ondan.... kim bilir!

O zamandan beri çingeneler katile katile garba doğru akın etmişler. Şimdi her lisanı konuşurlar fakat hiç birini bilmezler. Çarıklarında bin bir yolun tozu, derin ciyerlerinde bin bir dağın rüzgârı, milyonlarla çingene, kabile kabile, kervan kervan dünyanın her tarafını dolaşırlar.

“Niçin dolaşırlar, niçin bir yerde yerleşmezler?”, diye bir çingeneye sorun. Size der ki:

“Sen niçin dolaşmazsın? Sen neden bir yere yerleşmiş durursun?”

Siz bedevilğin meşekkatını, bir evin rahatına neden tercih ettiklerini anlamazsınız. O da evin rahatsızlıklarını yolların güzelliğine sizin niçin tercih ettiğinize şaşar. Onun âdetleri size nakadar garip geliyorsa, sizinkiler de ona öyle gelir. Çingeneler der ki: ev rahatsız bir başın altında rahat bir yastıktır. Halbuki kırlar, ovalar sakın bir başın altında sert bir yastıktır.

İki bin beş yüz sene evvel çingeneler manda sürülerinin ayak izlerine basarak dağlarda geçit bularak, ormanlarda yol açarak, nehirler, ovalar aşarak garba doğru gelmişler. Aynı tarihte İskenderi Kebir aksi istikamette, Karadeniz havzasından Hindistana doğru akın etmemiş midir?

Milattan üç yüz sene evvel çingeneler eski Yunan imperatorluğunun kapularına kadar gelmişler. Şair Homer onlardan sitayişle bahsederken, demircilikteki mehareetlerinden dolayı “ateş ilahı, Volcan tarafından mergup bir kavmdırlar”, diyor.

O zaman çingeneler Hindistandan Yunanistana iki yüz senede gelebilmişler. Hicret edenlerin

bir kısmı Acemistanda, bir kısmı da Mısır ve Arabistanda kalmışlar. Fakat ekseriyeti fazla müteccessis olmayan, geniş fikirli, müsamahakâr Türk Imperatorluğunu geçerek Tuna sahillerinde, Tesalya dağlarında, Karpatların her iki tarafında, Romanya ve Macaristanda dinlenmişler. On beşinci asra gelinceye kadar garbî Avrupanın bu insanlardan haberi bile yoktu. Mısırdan geldiklerini iddia edecek ilk katile altı pullu elbiselerile Almanyada görüldü. Kıptî adı buradan galattır.

Az zamanda Almanyadan kovularak, İngiltere, Fransa, İtalya, İspanya ve bilahare Amerikaya yayıldılar. Çingeneler dolaşmazlarsa ölürler. Her ne zaman kanun onları yerleşmeğe mecbur ettise kâfeste beslenen ceylanlar gibi mahvolup gittiler. Onların kanında serserilik o kadar derindir ki beş bahn sonra bile gene meydana çıkar. Macaristan ve Romanya’da yerleşmeğe mecbur edilen kabilelerin hepsi öldü. Çingene çocuklarına iptidai tahsil mecburî olan yerlerde ölüm hepsini alır götürür; halbuki bedevî çingeneler arasında vefiyat her kavminden daha azdır. Pek çoğu yüz seneden fazla yaşarlar.

Ne zaman tanır, ne hudut bilirler. Bütün dünya çingenelerin zevküsefa bahçesidir. Onları yalnız bir şey mes’ut eder; o da daima yolda olmak, daima dolaşmak. Maksat muayyen bir yere gitmek değil, gayesiz, hedefsiz daima gitmektir.

Biz de öyle değil miyiz? Dünya kurulalıdan beri beşerin zekâsı daha çabuk ve daha iyi seyahat vasıtaları vücude getirmeğe uğraşmıyor mu?

Son yüz sene zarfında saatta ağzami on mil yapan yelkenli gemilerle atlı arabalar mevkilerini tayyare sür'atlarına terketmediler mi? Çingeneler Hindistandan Karadenize iki yüz senede gelmişler. Bu yol şimdi kırk sekiz saatta aşılabiliyor. Amerikanın seyahat vasıtaları —tren, vapur, otomobil, tayyare— için sarfettiği para memleketin mütebaki servetinden fazladır. Çingeneleri serseri diye tavsif ediyoruz; fakat hangi medenî insan alelâde bir çingeneden eksik yol aşar. Yalnız şu var ki biz yolların güzelliğini serseriliğin füsunu kaybederiz. Sür'at trenlerinin pencerelerinden gözümüzü uydurarak muhteşem dağları bir görür bir kaydederiz. Fakat çingene durur, çergisini kurar, ocağını yakar ve tabiatın güzelliklerini kana kana seyrederek.

Hepimizin kalbinde yolculuk arzusu vardır. Mes'ut anlarımızda da, bedbaht zamanlarımızda da seyahat etmek isteriz. En derin hislerimiz bizi bilmediğimiz, görmediğimiz diyarlara sevkeder. Balayı seyahatları, kederimizi avutmak için yapılan seyahatlar, keşif seyahatları, şarktan garba, garptan şarka doğru olan akınlar ister muzaffer bir ordunun başında olsun, ister seyyar satıcılıkta olsun hepsi dünyayı dolaşmak için birer vesiledir.

Hiç bir medenî kavim göcebe bir kavimla iyi geçinemez; çünkü ilk arazi sahipleri arsalarını ayırmak için hudut çizdikleri gün sonu gelmez muharebelerin temel taşını atmış oldular. Bir tohumdan yüz misli mahsul alındığını ilk keşfeden iğtinam ettiği toprağın esiri olmuştur. Kendikendine yol yürümiyen bir mahnız varsa, bilmiş olun ki siz ona değil o size temellük eder.

«New Jersey» de çingenelerle buluştuğum gecenin sabahı 7.59 trenine yetişmedim. Ben de onlara katılarak ihtiyar kadının kızını bulmağa çıktım. Altı ayda „Toledo“ya vasil olduk. Niçin oraya da başka yere değil, bilmem. Galiba kimse de bilmiyor, merak bile etmiyorlardı. Fakat yollarda o işittığım şarkılar, o dinlediğim masallar, alevlenen aşklar... Keylimizin istediği yerde çergi kurduk, kokulu odunlar yaktık; altı ayda dört düğün yaptık. Yalnız bir defa, ruhsuz, bir yerde on gün durduk, o da köpeklerin biri hastalanmıştı da ondan. Yolda bazan bize fena muamele edenler de oldu, fakat ekseriya onlar bizim kendilerinden nakadar daha mes'ut olduğumuzu görerek haset edenlerdi. Yolda başka kabileler de bize iltihak etti. „Toledo“ya vardığımız zamana kadar yüz altmış kişi olduk. İçimizde özbeöz çingene olmıyanlar da vardı. O ilk akşam şarkı söyleyen kara gözlü bal rengi yankılı kıza bir banka memuru aşık oldu. Fakat o da başı başına bir maceradır, geçelim...

Çingenecede „vazife“ ve „mal“ kelimelerinin mukabili yoktur. İşte bunun içindir ki halden bilmez, meram anlamaz insanların çıkardıkları bütün

müşkülata rağmen bu kavim şen yüzlü ve serazat olarak yer yüzünü dolaşır durur. Çingene vazife kelimesini bilmez fakat „anamı, babamı, çocuklarımı sevmek için benim kanuna ihtiyacım yoktur“ der. Büyüklerine karşı olan hürmetleri ve aile hayatındaki nezaketleri itibarile çingenelere benzer az kavim vardır.

Bir çok alimler: „Çingeneler kan itibarile yegâne katışıksız kavimdir,“ derler. Bu kadar fazla şumullü bir söze ben inanamıyorum. Şahsi müşahadatımla da biliyorum ki çingeneler her kavmin dükküntülerile karışmışlardır. Macaristan, Romanya, İspanya ve cenubî Fransa ehalsinin onda birinin damarlarında çingene kanı vardır. Meşhur Brezilyalı muharrir Prof. Morano iddia ediyor ki „içinde bir az olsun çingene kanı olmıyan hiç bir maruf Brezilyalı aile yoktur.“

Genişliyen bir nehir yolu üstünde nasıl her şeyi sürükliyerek giderse çingeneler de Hindistandan kopup gelirken yolda rasgeldikleri bir çok göcebe ehaliyi de beraber getirmişlerdir. İyice kökleşmiş olmıyan ehaliyi mıknaatı gibi kendilerine cebzettikleri için, Balkan hükümetleri çingeneleri istememişlerdir. Bir zamanlar İspanyada füsunları okadar nazı ki krallar tabaalarını bir çingene ile aynı sofraya oturmaktan meneden fermanlar ilân ettiler. Vaktile bir çingene çadırında bir gece kalan ığdam edilirdi.

Üç yüz sene evel İngiltereden kovulmalarına sebep İngiliz gençliğinin en mümtazlarının kendilerine olan tehalükü imiş. Fransa hükümdarları da serseri çingene hayatının tılsımına Fransa gençliğinin mukavemet edemiyişinden şikâyet etmişlerdir.

Gayet hayırhah olduklarına hiç şüphe olmıyan bazı kimseler, yanlış bir tarzıtefekür yüzünden, zannediyorlar ki iskân edilirlerse çingeneler daha mes'ut olurlar. Şikagoda çingene çocuklarına mahsus dans, resim ve musiki sınıfları açılmıştır. Bu hamiyetperverane faaliyetin yegâne neticesi çingeneler arasında vefiyat nispetinin artması olacaktır.

Asırlardan beri alıştıkları tarzı hayatı değiştirmeleri için çingeneleri ikna veya icbar etmek hem boş, hem vıhdansızlıktır. Geceleyin ovaları bir kaç ateş fazla aydınlatırsa dünya hiç bir şey kaybetmez. Bu maddiyetperver devirde hepimiz şiir ve san'at fıkaraşızız; halbuki çingeneler yeryüzünün yegâne romantik kavimidir. Akşama kadar didinip yorgun argın dinlenirken, uzakta kurulan çergileri ve orada tüten ocakları görerek bizim yapmak istediğimizi yapmağa kendilerinde cesaret gören bu insanlarla zihnen olsun biraz dolaşırsak, dünya ne kaybeder?

KONRAD BERCOVICI'den tercüme

Hiç bir şey

"Rosny Jeune", den nakleden: Y. N.

NESİLLERİN birbirini takip ettiğini, ve aynı hataların daima aynı şekilde tekerrür ettiğini gördükçe insan hayrete düşüyor. Dün, yirmi sene evel söylemek ahmaklığında bulunduğum sözlere o kadar benziyen şeyler işittim ki! Unutulmuş çehreleri tekrar muhayyelemde canlandırımdı: Evvelâ Belkıs, sonra Selma, kalbimde ve taliimde —kadınların daima malik oldukları— o büyük mevki işgal eden iki kadını düşündüm.

Belkısı çok asil bir aileye mensup Zeha Hanımefendinin evinde tanımıştım. Bu, genç kızların en şeni, en sevimlisi idi. Neşesi, yüzündeki hatların temizliği kendisini tanıyanlara: «İşte bir gül fidanının gül vermesi kadar tabii olarak etrafına saadet dağıtacak bir kız!» dedirten, bütün çehresine yayılmış bilmem nasıl bir canlılık beni derhal teshir etmişti.

İlk gençliğimi geçirmiştım. Otuz iki yaşında idim, o henüz on dokuzunda idi. Vaziyetimizi takdir ediyordum. Hayatımı bu sevgili çocuğun hayatı ile birleştirmek fikri kalbimi şiddetle çarptırıyordu. İnsan uzaktan mükemmel bir beldeye bakarken serin gölgeler, akar su-

lar, çimenler ve çiçekler içinde saadetini barındıracak küçük yuvayı böyle hasretle seyreder.

Çok geçmeden Belkısın da beni sevdiğini öğrendim. Genç kızlar dudaklarının itirafından çok daha evel gözleriyle teslim olurlar. Belkıs, bana karşı lâkayt olmadığını anlatan tatlı ve ısrarlı bakışlarından başka, kendisini olduğundan fazla göstermek, ahmakken zeki, kalpsizken hassas görünmek istemiyen her vakur ve şerefli insan gibi bana düşüncelerini tamamiye açtı.

Tabii bana anlattığı şeylerin bir Halit Ziya ve Yakup Kadri edebiatı ile hiç bir alakası yoktu. Fakat sözlerinden saf bir sevinç, görmeğe karşı sönmez bir şevk, düşüncesini en sadeliği içinde göstermekten çekinmiyen bir tevazu taşıyordu. Ve bütün bunlar insanın üzerinde çok güzel bir tesir yapıyordu. Tabii ben de bu zevki tadıyordum.

Fakat insan ne zaman kendine verilenle iktifa etmiş, ne zaman kendisinden saklanana arzu etmemiştir. Taliimi kendisine tereddütsüz emniyet edebileceğim, bu, hayatın bütün tezahuratına açık, dinç, mütenasip ve sevdiğim kızın bir arkadaşı vardı. Selma, iri ve muztarip gözlü, beyaz İspanyol tenli, hiç bir zaman gülmiyen, hiç söz söylemiyen bir kızdı. Fakat yüzünde, erkeklerin bakışlarını ve dü-

şüncelerini zaptetmek için tabiatın gerdığı bir örümcek ağı gibi hareketsiz, derin ve hulyalı bir mana taşıyordu.

Belkısın biraz büyükçe, geveze fakat sevimli ağzı yanında, Selmanın mükemmel şekilli dudakları, yalnız ihtiras ve muhabbet uçurumlarına inecek derin ve şairane sözler için yaratılmışa benziyordu. Fakat bu dudaklar bir Ebülhevl ağzı kadar kapalı duruyordu. Bu güzel ve sessiz kızın yanında bir türlü müsterih olamıyordum. Daima ona bilmeden bir keder verdiğimden bu uzun sükûtun altında bir serzenişin saklı olmasından endişe ediyordum. İçinden gelen bir sıtmayla yandığını hissediyordum. Esrarengiz hali beni çok alâkadar ediyordu. Muhayyelem onu bana zulmetler içinde parlayan «Othello» nun «Desdemona» sı gibi, içinde insaniyetin kalbi çarpan bir sırrı, büyük ve korkunç bir sırrı olduğu için susan bir kadın gösteriyordu.

Her zamankinden daha mütecessis olarak ona ne düşündüğünü sorduğum zaman cevap daima aynı idi:

— Hiç, hiç bir şey düşünmüyorum.

Fakat, derin bakışı doğru söylemediğini ifşa ediyordu. Kederini saklıyordu; şüphesiz bu bir aşktı, fakat ne büyük bir aşk! Muztarip gözbebekleri birer fedakârlık girdabını, dişi bir kurt gibi sessiz ve şikâyetsiz ölecek birinin şifasız yaralarını gizliyordu.

O nun yanında Belkıs, kâinattan yalnız güneş ve hararet istiyen, ve aldıklarını nefis çiçekler, leziz meyvalar şeklinde tabiata iade

eden bir nebata benziyordu. Evet, biliyordum ki ayrılmamızdan biraz müteessir olacaktı; fakat onun kederini Selmanınkile mukayese etmek kabilmiydi? Hayır, ikisinin duyduğu aşkları mukayese nasıl kabil değilse...

Nihayet kararımı verdim. Zehra Hanımefendiden yiğeni Belkıs değil, Selmayı ailesinden istedim. Muvafakat ettiler.

Derhal nişanlandık; düğünümüz baharın ağaç dallarına ilk yeşil yapraklarını serptiği zaman yapılacaktı.

Eğer Belkısın saf ve kederli hayretini içimde bir nedamet gibi taşımasaydım, nişan merasiminin bana verdiği saadet tam olacaktı. Hem şunu itirafa borçluyum ki perestiş ettiğim nişanım muvaffakiyetinden dolayı hiç bir taşkınlık göstermedi. Gene eskisi gibi sade ve sakin kalmıştı. Bittabi mesuttu, fakat saadetini beni teshir eden uzun ve esrarlı sükûtü içinde gizliyordu. Derinliklerini görmek istediğim çok berrak bir suyu bulandırmaktan korkar gibi, galiba taliimizin bizi büsbütün birbirimize bağlayacağı güne kadar sabretmeyi tercih ediyordu.

Başbaşa kaldığımız zamanlar:

— Selma, diyordum, beni seviyor musun? Ne düşünüyorsun?

Gözleri her zamankinden fazla girdaplaşarak:

— Hiç, Şakir, diyordu, hiç bir şey düşünmüyorum.

Sözlerine içimden gülüyordum. Mahcubiyeti içinde kendine bir yol açmağa çalışan hassas ve ince ruhunu düşünüyor, ve bir orman gibi sıklaşmış, girift olmuş hislerinin içinde

Bahri Muhiti Tayare ile Geçen

Kadın Tayareci «Mis irharl» Uçarken Ne His Ettiğini Anlatıyor.

Nakleden: ESMA ZAFİR

GEZİNTİ demek tenevuğ demektir. Bir mahal-
den öbür mahalle gitmek, yeni yeni insanları
görmek, beklenen vaziyetlerde bulunmak
kadar hoş giden bir şey yoktur. Seyahat vasıtası
ne olursa olsun, yağıni yaya gidilse, ata binilse ve
ya otomobille seyahat edilse teğsir gene aynıdır.
Amerikada bilhassa otomobille seyahat edenler çok.
Bunu son baharda tayare ile tedkik edebildim.
Beyaz ve kurşuni kurdeleler gibi görünen yollar
otomobillerle malâmal — kocaman yassı arılar şek-
linde ve çok yavaş kımıldamıyor gibi görünen oto-
mobiller (Havadan görünen sür'at pek gariptir. İn-
sana en seriğ trenler bile batı ve yavaş gelir.)

Bu satırları yazarken kâh havada uçuyorum, kâh
ufak bir şehirde istirahat ediyorum. Böyle avare
gezinti kadar hoşuma giden bir şey yoktur.

Tayarede uçmak beni yazı yazmaktan kurtarı-
yor. Bahrimuhiti ilk geçişimden sonra ilk kitabı-
mı yazmıştım. Bittabi o kitap seyahatıma dairdi.
Mağmâfi şunu itiraf ederim ki tayare ile seyahat,
kitabını yazmaktan kolaydı. Bahrimuhiti geçmek yat-

mız «20 saat 40 dakika»lık bir zaman tuttu, (ki-
tabımın ismi de öyle idi), fakat yazı bir aydan fazla
sürdü.

Avare gezintiye başladığımda Pittsburg, Dayton,
St. Lewis, Muskage, New Mexicoya kadar gittim.
En nihayet Pecosta karaya oturdum. Orada bir
kaç gün kalarak bu mekaleyi yazmağa koyuldum.
Aynı zamanda bozulmuş olan motorun tamirini
beklemekte idim.

Otomobilciler umumiyetle durakların fıkstanın-
dan şikâyet ederler; fakat asıl hava seyahatları için
bu eksiklik daha muhimdir. Bittabi tayare yavaşça
havadan yere indirilebilir, fakat tayarenin yere otur-
ması için açık ve düzgün bir saha lâzımdır.

İnsanların yaptığı hiç bir şey kusursuz olami-
yacağı için arada sırada tayareleri bozulup karaya
inmeleri vakîğ olur. Böyle olduğu zaman — her ne
kadar tayare levazimatile mucehez bir garaj hoş
giderse de hiç olmazsa yalnızca düz bir meydan
lâzımdır. Tayare bozulduğu zaman tayareci tayareyi
havada tamir edemeyeceği için yere inmesi lâzım-

aşkın sağtığı ışık hüzmelerini görür gibi ola-
yordum.

Kendi kendime:

«Hiç», diyordum, fakat içinde koca bir
cihan saklayan hiç!

Fakat Belkısı da unutamıyordum. Hastalana-
rak tebdili hava için İsviçreye gitmişti. Çok
muztarip olduğunu, kendisine işkence eden
hislerin sevimli yüzünde derin izler bıraktığını,
kederine ve benim ihanetime tahammül edeme-
diğini söylüyordu.

Daha sonraları mektuplarından biri elime
geçti. İçinde bütün hislerini anlatıyordu. İztı-
rapla, olgunlaşan, birden bire kemale eren ruhu
bana karşı hissettiği büyük aşkı ve hareketi-
min üzerinde bıraktığı tesirleri ne derin görüş-
lerle tahlil ediyordu. Fakat bütün bunlar, bu
kabına sığamıyarak taşan ızdırıp haykırıışları
tabii kederini içinde büyük bir sır gibi saklı-
yan, başkalarından kıskanan Selmanın hareketi
yanında nakadar beşerî kalıyordu.

Zaten bizi uzak ve meçhul bir yola götürü-
cek olan tali arabası artık hazırlanmıştı. O

bir defa hayvanlarını koştuktan sonra geri dön-
mek imkânsızdır. Nihayet evlendik... Hatır-
lıyorum ki o zaman bende bir ümit vardı:

Uzun süren bir kuraklıktan sonra taşkın bir
sel halinde boşanacak yağmuru bekleyenlerin
ümidi. Artık, yüzünü bu kadar sevdiğim mah-
lûkun bütün esrarını öğrenecek, bu hayal ve
ihtiras dünyasına nüfuz edebilecektim.

İlk gecemizin sabahında Selmanın uyan-
masını bekliyordum. İri ve muztarip gözlerini
donuk bir tebessümle ağır ağır açtı.

— Selma, diye yalvardım. En coşkum bir
saadetle geçen şu saatlerimiz esnasında ne dü-
şünüyordun?

Göz kapakları hayretle biraz daha açıldı.
Altın bir halkayla çevrilmiş kestane rengi ka-
difesi içinde gözbebeklerini bir korku dolastı.
Bir yorgunluk ve sabırsızlık ifadesi dudakları-
nın etrafına çizgiler çekti:

— Hiç bir şey düşünmüyorum, dedi. Ni-
çin bana her zaman aynı şeyi soruyorsun?

Ve doğrudur. Zavallı kız hakikaten hiç bir
şey düşünmüyordu!

dır. Otomobile öyle bir kaza olacak olsa bir garajda durabilir, fakat havada garaj yoktur. Eğer kazaların önünü almak isterse tayareci yavaşça inmeğe çalışmalıdır.

Bilhassa şehirlerin isimlerini gösteren yaftaların lüzumundan bahsetmek isterim. Her şehrin ismi iri sarı veya beyaz harflerle yassı bir dama asılmalıdır. Bir de tayarenin inebileceği en yakın saha

bir işaret vasıtasile gösterilmelidir. Otomobilciler için hiç böyle bir şey yağı şehrin ne olduğunu bilmemesi kabil midir? Uzak bir mesafeden bir şehri tanımağa çalışmak müşkülâtını düşünün! Bir takım ağaç, dam, tepe ve vadiler, ve belki coğrafya dersini müşkülleştiren — veya kolaylaştıran — bir de bir iki nehir katarsanız, iş tamam olur

Son baharda icima etmiş olan hava cemiyeti şehir isimlerinin yazılması meselesini ehemmiyetle tetkik etti; ve bazı şehirler böyle teşebbüste bulundu. Fakat bu son seyahatın esnasında yaftaların hepbirden adeta o'tun-naz bir dereceye var ı-ğın gördüm. Madem ki tayarelere yardım olsun diye yafta yapıştırılmak lûtfünde bulunmuş hiç olmazsa temiz tutulmağa gayret edilmeli değil midir?

Yazıları okumak için alçaktan uçuş tehlikelidir. Mamafî insan ekseriya öyle yapmağa mecbur olur. İhtimal ileride bu da nazaretibare alınır zira lâvha muayyen bir mahalde asılı olursa havadan daha kolaylıkla seçilebilir.

Hava seyahatları esnasında sisteı yolu şaşırmak ekseriya vakiğ olur. Bahrimuhiti geçerken böyle bir vak'a başına geldi, fakat sebebi sis değildi.

Bir gün hava çok rüzgârıydı. Havanın rüzgârlı olması tayareciyi çok sarıyar, bilhassa tayare küçük olursa; adeta bir sandalın dalgalı denizde sallanması gibidir.

Bu sarsıntılı uçuşta dümeni kontrol edeyim, aynı zamanda sıklet haznesine gaz koyayım ve puslayı tetkik edeyim falan derken hartayı kayıptım. Ekseriyetle hartayı dizime bir kanca-lı iğne ile iliştiririm, fakat bu müşkül zamanda haritayı unuttum, iliştirmedi; harita uçtu, gitti.

Havada biraz sakinleştiği zaman mevkiimi bildirecek hiç bir işaret bulamadım. Nihayet tağkip etmekte olduğum yolu tutmağa karar verdiğim sırada şimale bir çok otomobillerle dolu bir yokuşa geldim, ve o yolu tağkip etmeğe koyuldum. Böylece bir kaç ıssız şehirden geçtik, yolda otomobilden başka bir şey görünmüyordu, fakat Yeni Meksikoya geldiğimiz zaman arabaların her biri bir tarafa gitti ve yolumu şaşıarak yalnız kaldım.

Güneş batmağa başladı. Karnın da acıkmıştı. Bir Gazdan tayareye gaz lâzım gelecekti. Karanlık basmadan bir yere gelmek istiyordum.

İneceğim yeri muayene etmek üzere ihtiyatla aşağıdan uçmağa başladım. Caddenin birini en iyi

yer olduğuna kanaât getirince bir uca oturdum. Havanın az olduğu yükseklerden karaya inerken sür'atle inmek lâzımdır. Bunun için tayare ağzami sür'atle şehrin içine indi. O anda kim olduğunu anlamak için ehali üstüme üşüştü. Ben de şehrin ne olduğunu anlamak için etrafıma bakıyordum.

İlk tayaremin kanallarını düşürmeye bana yardım ettiler. Bende teligraflar keşide ettikten sonra «Baykuş Kahve»si denilen yere giderek yumurta ve kahve falan gibi şeyler yedim. Ondan sonra bir yataкта yatmak bahtiyarlığımı tasavvur ediniz!

Rüzgârlar cildimi haylice hırpalamıştı. Tayare başığı yanaklarımın muhafaza edilmiş kısmında beyaz bir işaret brakmıştı. Ondan sonra sıkı bir şap'ka kullanmağa başladım. Oözlülere gelince bunlar uzun seyahatlar için elzeindir.

Ertesi sabah tayareye bineceğimi emada kayış-lardan biri koptu. Tamir edilmeye kadar kahvaltımı ettim. Fakat tayarem ilk bozulduğu zaman 2000 kadem yükseklikten görebildiğim kadar bir takım çalı arasına inmeğe mecbur oldum. Yol yakındı, otomobiller de başıma üşüştü.

Bilhassa kadınlar beni çok merak etmişlerdi. Kadınların birer uçcube gibi bakılmayacakları gün acaba yakın mı? Ben inerken başka bir tayare de iniyordu. Nezaketle etrafımda dönerek ben yere oturduktan sonra o da indi. Tayareleri insan yükseklerde görmek istiyor. Yolda sürünmeleri hazin bir manzaradır.

Bir iki saat sonra gene yola çıktım. Yalnız bir şehre inerken ufak bir kaza oldu. Fakat aynı zamanda oraya gelmiş olan bir tayareci bana yardımında bulundu — tayarecilerin bir birlerine olan muavenetleri şayanıktıdır — ve ertesi günü gene yola çıktım.

Gazeteler: «Amelya İrhart bu kazaya kurban olacaktı! Serlevhaları o ehemiyetsiz vak'ayı izam ettiler. Bu gibi şeyler çok şayanteesüftür. Gönül isterki matbuat öyle ufak tefek tayare kazalarını alıp havadis diye dünyayı velveleye vermesin!

Bir iki sene sonra Bahrimuhiti tayare ile geçmek hadisesi en ehemiyetsiz bir vak'a gibi telâkki edilecektir, deniliyor. Bu muhtemeldir.

Evet, hava gezintilerinde meşakkat yok değil. Fakat bunun zevki bütün zahmeti unutturuyor. Yeni bir şehri yeni bir vasıta ile gezmek yeni yeni insanlarla tanışıp görüşmek kadar meserret verir.

Taliin Bir Cilvesi

Muharriri: NEZİHE MUHİTTİN

NACİ 55 yaşında müteakik bir memur.

ŞERİFE 50 yaşında zevcesi.

NECLÂ 20 yaşında kızı.

NAHİT 19 yaşında oğlu

HACİ HANIM 65 yaşında, ev sahibi,

İMAM

HACİZ MEMURLARI,

SALİH AĞA 45 yaşında, mahalle bekçisi

S a h n e

Fatihin dar sokaklarının birinde izbe bir evin odası. İki tarafta yırtık sedirler, kırıkları, kâğıtla kapatılmış solak perdeli pencereler... Zaman kış. Ortada paslı bir saç mangal üzerinde bir tencere. Sedirin birinde yırtık bir battaniye altında biri uyuklamaktadır. Neclâ bir kenarda dantele örmekte, Nahit masanın önünde ders çalışmakta, Şerife mangal başında sigara içmekle meşguldürler.

MECLİS I

Naci, Şerife, Neclâ, Nahit

NACİ. — [Bataniyeden başını çıkarıp Şerife'ye] Daha pişmedi mi?

ŞERİFE — Akşama kadar mangalın üstünde dursa nafile!...

NACİ. — Hele, eşele şu mangalı, canım...

ŞERİFE — İçinde külden başka bir şey yok! Neyi eşeliyim?... Maşallah!... Ne geniş yüreğin var, efendi!.. hâlâ uyuyabiliyorsun...

NACİ — Hangi uyku, a hanımcığım?! Ağ mide ile uyku tutar mı hiç!... Keşke içim geçirse de şu fani dünyanın dertlerini unutabilsem!...

ŞERİFE — O halde, yorgani başına kadar çekip ne yapıyorsun öyle?...

NACİ. — Ne yapayım? Geçmiş zaman olur ki hayali cihan değer... Ben de eski günlerimizi düşünerek bir âlem yapıyorum!...

ŞERİFE. — Yanmış konakla, yıkılmış hamamın hayalleri ne işimize yarar?... Bu ne olacak?...

NACİ. — Ben de onu düşünme düşünme işte bu hallere geldim ya!...

ŞERİFE. — Ya! okadar düşünmek de iyi bir şey değil... İnsan merak getirir!...

NACİ [acı acı gülererek] — Çıldırarak, bana hoş geliyor... Hiç olmazsa çaresiz düşüncelerden kurtulur insan!...

ŞERİFE [gözleri sulanarak] — Sus! allah irak etsin! sonra biz ne yaparız?

NECLÂ [parmaklarını üstleyerek] — Ellerim donuyor... artık bu işi yapamıyacağım!...

ŞERİFE. — Kızım, bir az gayret et,...

belki beş on para eder de bir işimize yarar.

NAHİT, (asabiyetle önündeki kitabı iterek) — Aman yarabbi imtihanlara üç gün kaldı!... Bu kıyafetle arkadaşların, müderrislerin yanına nasıl çıkacağım?...

(Yırtık dirseklerle, yamalı pantolonunu gösterir)

ŞERİFE (meyus) — Kalk, efendi, kalk! Başını battaniyelerde gizleyeceğine şu hallere bak.

NACİ — Görmemek yeğdir görüp divane olmaktan seni... Ben bu felâketi görmemek için başımı örtüyorum, hanım... (kalkıp oturarak) Üzülmeyin çocuklarım! Allah kerimdir, maaşın verilmesine şurada üç dört gün kaldı... Evet, çok bekliyecek değiliz!... Fakat alacağımız para... topu topu, otuz dokuz lira, yetmiş iki buçuk kuruştan ibaret... bakkalın borcu boğazımızı aştı, köşedeki kömürcü on üç lira ister... artık yarım ökka için canını rehin versen emniyet etmez... Nahit elbise ister... haklı!... Neclânın bir mantosu bile yok... zavallı yavru!.. benim dersiniz, üstüm başım çakallar paralamış gibi dökülüyor! Gel de şimdi hesabın içinden çık bakalım?...

ŞERİFE — Beni hesaba hiç dahil etmedin!... yoksa igrapta mahallim yok mu?

NACİ — Nasıl yok, hanımcığım?... Sen listenin en başındasın... sen de bir manto, bir iskarbin... bir terlik... daha neler neler istersin... Bak işin en can alacak noktasını unuttuk! ya evsahibi?...

ŞERİFE — Ah evsahibi... Ah evsahibi... nasıl meram anlatacağız?!

NACİ — Atlatması imkânsız azim bir berzah?...

NECLÂ — Evet baba, o, hepsinden daha şetli!

NAHİT — Yalnız dehşetli mi? feciğ.. efcag!

NACİ — Galiba bu gün gelecek...

ŞERİFE — Hangi gün başımız dan eksildiği var?..

NAHİT — Dağva etmiş, değil mi?..

NECLÂ — Hem de kazanmış!..

ŞERİFE — Kazanmaz olur mu? altı aydır on para vermedik!..

NACİ — Ne olur? sabretsin cadı! yu-kardaki bize biz de ona!.. Elbet Allah kerimdir!..

NAHİT — Her dakika Allahın kereminden bahsedersiniz ama galiba okadar cömert değil!

ŞERİFE — Evladım, sus... günaha girme, her şeyin bir hikmeti vardır!..

NAHİT — Ben o hikmetten vaz geçtim!..

NECLÂ — Ağbeyimden de halâ bir haber alamadık!

ŞERİFE — Zavallı yavrucuğum, o da kim bilir ne haldedir!..

NACİ — Mutlaka sermayeyi kediye yükletmiş olacak!.. zaten bir kedi yükü kadar sermayesi vardı.. Allah bana şöyle sivri akıllı bir evlat vermedi ki!.. hiç biri bana benzemedi ki!.. bana benzemedi...

ŞERİFE — Sana benzemediler de, bana mı benzediler?... Hazırdakileri yeyip bitirdikten sonra, şimdi hayal kurmaktan başka ne işe yaraya biliyorsun?

NACİ — O da bir san'at, bir felsefedir: İç bade, güzel sev var ise aklû şuurun!..

NAHİT — Ağbeyim giderken çok ümitli idi...

NECLÂ — Ah o ümitleri meydana gelseydi, ne me'sut olacaktım!.. tam iki sene evel bana kürklü bir manto vağdetmiştil.. kaç defa rüyasını görüyorum!..

ŞERİFE — Hayırdır işallah! Ama bana kalırsa, önümüz yazdır, kürklü manto yerine ipekli bir manto daha münasip olmaz mı?

NECLÂ — Hele açık eflatun bir dublür konulursa?..

ŞERİFE — Nar çiçeği daha güzel değil mi?

NAHİT — Ağbeyimin vağtlerine kalırsa, iskambil kâğıtlarından kâşaneler kurar oturursunuz... bana da bir lacivert kostüm vağdetmiştil!

ŞERİFE — Doğrusu benim, her şeyden evel, kehlibar gibi bir paket yenice tütünile dumanı üstünde Mısır Çarşısından alınmış taze bir kahve hatırıma geldikçe kendimden geçiyorum!..

NACİ — Bana da kalırsa, evela, şöyle canı, budu yerinde, şırıl şırıl tere yağında

kızarmış bir hindi dolması mis gibi gözümde tütüyor!..

ŞERİFE — Şimdi bu tatlı hayalleri bırakalım da evsahibini düşünelim...

NACİ — Bırak... şu menhus lakırdıyı, canım!... tatlı hülyamıza soğuk su dökmekte bir mana var mı?

ŞERİFE — Sokakta kalmamıza şurada yarım saat kalmadı..

NACİ — Evet haklısın... acı ama, bir hakikat!.. Haydi çocuklar düşünün bakalım.. şöyle bir kaç gün evinde barınacak bir akraba, ahpap evi hatırlamıyor musunuz?...

ŞERİFE — İlâhi, efendi... bizim halimizde bulunanların ne ahpabı olur ne de akraba-sı... bu kar kıyamette dört aç ve çıplağı kim evine alır?...

NACİ — Bak! bunda da haklısın doğrusu!.. ey... bir çadır falan da tedarik edemez miyiz?...

ŞERİFE — Çadırı da ne yapacaksın?

NACİ — Bir kenara kurar içine başımızı sokarız... hele bir kır ortasına kurup da yeşilliklere karşı bir de kahve içdin mi, değme keyfine!..

NECLÂ — Ah baba! hele Maltepe ile Bostancı arasında öyle hisli, öyle şiirli yerler var ki!..

NAHİT — Ya mehtaplı gecelerde deniz banyoları?

ŞERİFE — Vallâhi topunuzun çıldırması-na ramak kaldı!.. bu kar, bu tipide, hangi kır âleminden... hangi mehtaptan... hangi banyo-dan bahsediyorsunuz? Allah size akıllar versin!..

NACİ — Dur hele, hanım, tedbirlerimizi, fikirlerimizi şaşırtma, kuzum!..

ŞERİFE — Hangi fikir, hangi tedbir?... hepsi bir incir çekirdeğini doldurmaz!..

(Şiddetle kapı çalınır; hepsi korku ile kapıya bakarlar).

NECLÂ — Ah! kapı çalınıyor!

NAHİT — Eyvahl kapı çalınıyor!..

ŞERİFE — Geldiler a dostlar! şimdi ne-relere gideceğiz?

NACİ — Durun canım... telaş etmeyin... belki hayırlı haberdir!..

ŞERİFE — Böyle gecenin hayrumulurmu se-herinden?..

NACİ — Ne o hanım, sen de sairliğe baş-ladın?

ŞERİFE — Koca Şeyh Galibin mısra-

ını unuttun mu? Gülün yanında kalan kokusunu alır...

NACİ — Hay yaşa koca sultan! işte böyle ehlidil olmalı...

[Kapı tekrar hızla çalınır].

NECLÂ — Baba, kapıyı taşıyorlar galiba?

NACİ — Varsın sabaha kadar taşlasınlar!...

Atarlar aengi tağrizi dirahıtı meyvedar üzre...

[Tekrar kapının tokmağı vurulur].

ŞERİFE — Kadın kapıyı yıkacak, gidip açayım baril...

[Çıkar bir dakika sonra önde şişman, yeldirmeli, değnekli, çarpuk bacaklı bir koca karı, arkadan Şerife girerler].

MECLİS II

Evelkiler ve Evsahibi

EVSAHİBİ — Bir buçuk saattir kapının önünde beklemekten ayağıma kara sular indi!. hepinizin kulağına birden nüzül mü isabet etti ayol?!

NACİ — Sabah ezanında gene seni hangi horoz gagaladı, Hacı Hanım?...

EVSAHİBİ — Ben, elhamdülillah.. öğle namazı mı bile kıldım da öyle geldim... herkes sizin gibi beynamaz değil... üstümden irak olsun!

NACİ — Biz, daha çoluk çocuk, sabah uykusu kestiriyorduk...

EVSAHİBİ — Hah.. hah.. hah.. hayy!.. hangi sabah uykusu bu? Yoksa Yemliha efendimiz mi size misafir geldi? ama buraya öyle mübarek zatı şerifler gelmez... aptestleri bozulur, alim allah!.. Siz korkarım her şeyin hesabını unuttuğunuz gibi günlerin vakitlerini de değiştireceksiniz!.. herkesler kuşluk yiyeli iki saat oluyor ayol!..

NACİ — Çok lakırdı dinlemeğe vaktim yok!.. maksada gelelim!.. Maksada?..

EVSAHİBİ — Ben maksadı anlatalı tam altı ay oluyor ama, sizin kafanız vurdum duymaz.. ne yapayım?!.. İşte söyleyorum: pıhlıyı bıraktırıp arabanızı çekin bakalım!..

ŞERİFE — Nereye?!

EVSAHİBİ — Nereye olacak, kâğıthane sefasına!.. isterseniz Şişlideki apartımana!..

NACİ — Ne demek isteyorsun, hanım?!

EVSAHİBİ — Ne demek istediğimi şimdi anlarsınız!.. beş dakikaya kalmaz imam, bekci, mubaşir kapıya dayanacaklar...

NACİ — Ne işleri var burada!..

EVSAHİBİ — Ay şimdi çat diye orta ye-

rimden ayrılacağım, a dostlar!.. Ne vurdum duymaz insanlarsınız!.. bugün eşyanız mühürlenecek!.. siz de yallah.. kapı dışarı!.. kinaye söylemiyorum, düpedüz konuşuyorum...

NACİ — Hattine düşmemiş o iş senin!..

EVSAHİBİ — Elimde kos koca fermanım var! Bak! şimdi hoşafın yağı kesildi mi? kolay mı imiş bakayım, yılın oniki ayı, canım evlerde besbedava oturup keyif çatmak?!

NAHİT (atılarak) — Bu yayvan ağızlara lüzum yok, parana hükümün geçer, hanım!..

EVSAHİBİ — Haydi oradan çarliston züppesi!..

ŞERİFE — Bari, evim diye kıyamet kopardığın bir matah olsa?.. catıdan karlar üstümüze yağıyor?

EVSAHİBİ — Sen de mi öttün kısır tavuk!

ŞERİFE — Neden kısır tavuk olacaktımışım!

NECLÂ — Anneciğim, rica ederim mahalle kadınlarına uymal...

EVSAHİBİ — Ah, iki gözüm, yırtık papuolu hanım! haydi buradan düdük makarnası!..

NACİ — Kadın! beni günaha sokacaksın!

EVSAHİBİ — Sen günahı ne bilirsin? a çukur ayazmanın papazı!..

NACİ — Sen susacak mısın? yoksa susturayım mı?..

EVSAHİBİ — Amanın, yetişin a dostlar, beni boğuyorlar.. boğazımı sıkıyorlar, yetişin!.. Vallâhi bir nağra atarsam ümmü cihanı başınıza üşüştürürüm ha!!

[Bu esnada kapı vurulur evsahibi büsbüttün yagara yapar.]

MECLİS III

Evelkiler, İmam, Bekçi, Meğmur

EVSAHİBİ [baygın takliti yaparak] — İyi ki yetiştiniz!.. bunlar, beni boğazlamaya başladılar!.. kırk yıllık sözü söhbeti yerinde Hacı Hanımınız elden gidiyordu! O...h, mart içeri pire dışarı! haydi bakalım çekin arabayı!..

İMAM — Mahallemizin şerefini kırdınız.. kadının hem parasını vermiyorsunuz.. hem de.. üstüne hücum ettiniz ha?!

NACİ — Siz de bu kadının sözlerine uymayınız, Allah aşkına?!

İMAM — Zülcelâli ağzınıza almayınız!.. şurada.. dört buçuk senedir bir kere olsun mescide ayak basmadınız!.. Allah sizin gibilerin işine karışmaz!..

NACİ — Her koyun kendi bacağından ası-

lır... Allahla kulun arasına girilmez!... Siz aklı başında bir zata benziyorsunuz!...

İMAM — Şimdi mi aklınız başınıza geldi... maaş aldığınız zaman çöpçü tavuk kemikleri taşımakla bitiremez de bir defa olsun iftara mı çağırdınız beni?..

EVSAHİBİ — Söyle... söyle imam efendi.. hay dilin nurdan kopsun!.. içim yağ bağlıyor!..

BEKÇİ [söze karışarak] — Benim de diyeceklerim var: sabahlara kadar ayazlarda uyku durak haram, ha gezer dururum da on para bakış vermezler! Sanki paraları yok! külbastı kokusundan burnumun direğini sızlatırlar da çıkarıp beş kuruş vermezler... tam, efendime söyleyim, on sekiz aylık alacağım var, aha bunlardan; onardan hesabedin de bana da hakkımı verin, efendiler...

ŞERİFE — Aman yarabbi, ne aç mahalle bu? Allah kurtarsın!...

EVSAHİBİ — Dua etmeğe hacet yok, şerrinizden Allah kurtarıyor! mahallemizden çıkmanız için konu komşunun adakları vardı!...

MEĞMUR — Yetişir artık; lafın ardı kesilmiyor.. biz, vazifemize bakalım!...

NACİ — Rica ederim... bari siz insaf ediniz bu kış kıyamette çoluk çocuk nereye gideceğiz?...

MEĞMUR — Vazife, ihmal ve imhale sıgar mı, a efendi?

EVSAHİBİ — Aman meğmur bey! Sakın onların sözüne kanma!.. Yüzlerinde şeytan tüyü vardır onların!.. biz bitişik komşularda sabah kahvesinde karar verdik... Sabbek Hanım bir torba kum hazırladı bunlara.. Aman sevincimiz içimizde kalmasın, evlâdım!..

[Hızlı hızlı kapı çalınır. Nahit koşar, büyük bir sevinçle elinde bir telgrafta içeri girer]...

NAHİT [heyecanla]. — Telgraf... Sait ağbeyimden telgraf!... sevinin, oynayın... müjde müjde... olduk da olduk!...

ŞERİFE — Ay şimdi düşüp bayılacağım!.. Ne olduk? çabuk söyle! bundan beter daha ne oluruz?

NAHİT — Ağbeyim geliyor! hem de neler getiriyor!

ŞERİFE — Hayırlar işallah!

NACİ — Gördün mü sen evlâdı? benim oğlumdur o... gelirse elbet böyle gelir!...

NECLÂ — Okusana telgrafı, Nahit...

EVSAHİBİ [imama] — Büyülerine tavşan baş!

İMAM — Acele etme Hacı hanım, şeytan böylelerine yardım eder!

NAHİT [Telgrafı heyecanla okur] — Tayare piyankosunun otuz bin liralık ikramiyesi bana isabet etti.., geliyorum. Sait.

[Dördü bir arada sevinerek konuşurlar]

EVSAHİBİ — Mutlaka bu da bir düzendir!...

İMAM — Aman Hacı hanım! dilini kısa tut!.. seninkiler yağlandılar... elimizden kacırmaya gelmez ha!...

EVSAHİBİ — Benim bir şey söylediğim yok! nemelâzım!... kendi halinde insanlar!...

İMAM [Naci'ye] — Fesuphanallah!... kudretinden, kereminden sual olunmaz! Ayağımız uğur getirdi... Efendi hazretleri! tebrik ederim!...

NACİ [Gülerek] — Ha şöyle yola gelin bakayım!...

İMAM — Allah sizi inandırsın... bu hakkın hikmeti, bu gece âlemimağnamda dainize malûm olmuştu! haneîâlinizin çatısına bedir halinde bir ay doğmuştu!...

NACİ — Mutlaka evin haczine bir işareti samadanî idi!...

İMAM — Aman, efendim! artık onları kale almalıyım!... bu aptiaciz daima beş vakit duacınızdır... zaten mübarek ve mütevekkil veçhiniz Cenabı Hakkın sevgili kullarından olduğunuza şüphe bırakmaz!... Oyle değil mi Hacı Hanım? her zaman... arkalarından da söylemezmiyim?...

EVSAHİBİ — A! iki elim yanıma gelecek!... niçin yalan söyliyeyim? doğrusu helâl süt emmiş insanlardır!... konu komşu hep hoşnuduz... Allah razı olsun!...

[Kıracılar, sevinçli bir sükût ve mütehayyır nazarlarla imama ve evsahine bakarlardı]

NACİ — Deminki sözlerinizi nakadar kayıtsız dinledimse, bu sözlerinizi de aynı hisle dinliyorum!... isterseniz iltifatlarınız için size bir de teşekkür edeyim?... hiç bir şeyim eksilmez!...

İMAM — Estağfurullah, efendim... biz, sizden affimizi rica ederiz!... öyle değil mi Hacı Hanım? Daha fazla rahatsız etmiyelim!... Artık müsağdenizle gidelim?... [hep birden kalkarlar].

EVSAHİBİ [öne düşerek] — Ben zaten evin tağmiri için şöyle bir uğrayım demiştim!... söz sözü açtı... artık eksik söylendik... sabah tiryakiliği bu!... kusura bakmayın... şimdi bir dülger gönderirim... tağmire başlasın... Sefayı hatırla oturun!...

NACİ — Bir hafta için duanızı kabul ediyorum Hacı Hanım!...

İMAM — Aman efendim!.. mahallemiz si-

Sinemada Fennin Yeni Harikaları

Sesli Sinema—Renkli Sinema—Radyo ile Sinema

SİNEMA sanayii o kadar süratle tarakki ediyor ki evimizde rahatça oturduğumuz halde karışımızdaki perdede istediğimiz şeyi tamamiyle canlı imiş gibi seyredeceğimiz zaman çok uzak değildir diyebiliriz. Filhakika, bugün sinemanın radyoya tatpiki imkânı bulunmuş olduğu gibi sesli sinema da ticaret sahasına girmiş bulunuyor. Amerika'da Warner biraderler sinema şirketi kendi iğmal ettiği sesli filmleri muntazaman büyük bir muvaffakiyetle göstermektedir. Bu hadise sessiz film sanayiinde ansızın pathyan bir bomba teğsiri yapmıştır. Şimdi bütün sinema âleminde ve bilhassa «Holivut»ta müthiş bir telaş hüküm sürmektedir. Bu yeni icat önünde sessiz sinemacılık ne olacak? Zevale mi mahkûm? Bu işe yatırılmış olan milyarlar mahv mı olacak? Vücutlarının ve yüzlerinin güzel olmasından başka bir meziyyetleri olmıyan yıldızlar ne iş görecek? Sinemalarda çalgı çalmakla geçen binlerle kişi ne yapacak? vs. vs...

Sesli sinema nazariye itibarile yeni bir şey değildir. Bundan çok evvel Edison böyle bir şey düşünmüştü. Fakat bulduğu alet pek iptidai idi. Bundan sonra 1924-25 senelerine kadar bu sahada yeni bir şey yapılmadı. 1924 te balmumundan

plâklar üzerinde elektrikle müteharrik bir iğne vasıtasile sesin kaydedilmesi usulü bulunmuş ve bu ihtirağ fonograf sanayiinde büyük bir tekâmül husule getirilmesine sebep olmuştu. Bu ihtirağ, aynı zamanda, sinema mutahassıslarına da bir sinema makinasile bir fonograf makinasını aynı suretle işletmek suretile sesli sinemanın elde edilebileceğini ilham etti. Derhal bir çok sermayedarlar yeni ihtirağla alâkadar oldular, tetkikat yaptılar, fakat sesli sinemanın milyarlarca dolar sarfile vücade getirilmiş olan sessiz sinema sanayii için müthiş bir rakip olacağını anlayınca işten vazgeçtiler. Yalnız, Warner isminde üç kardeş vazgeçmedi. Ve, bunlar insandanüstün bir gayretle çalışarak nihayet işi başardılar, fakat bütün servetlerini sarfettikten mağda milyonlarca dolar da borca girdikten ve kardeşlerden biri de bu uğurda öldükten sonra.

Warner biraderlerin «Vitafon» ismini vermiş oldukları ihtirağları aynı zamanda, aynı süratle hareket eden bir sinema makinasile bir fonograf makinasının aldığı film ve plakları aynı suretle aks ve tekrar etmekten ibaretti. Warner biraderler bu ihtiralarile sahaya atıldılar ve 6 Ağustos 1925 akşamı ilk sesli filmlerini bir New York sinemasında gösterdiler. Bu hareketlerle 8.000.000.000dolar

zindir... şerefiikametinizle müftehir olur!...

MEĞMUR—Şerefiyab oldum efendim...ben-deniz de komşuluk şerefi ile mubahiyim! Çeşmenin sokağında ikamet ediyorum... nedense şimdiye kadar müşerref olmak için bir vesile bulamamıştım!...

NACİ — Sakın vazifenize mani olmuş olmıyalım? belki bir mesuliyet falan?...

MEĞMUR — Malûmualiniz meşru sebepler, vazifeyi, bir müddet imhal için müsaittir... Allaha ısmarladık, efendim!... [hepsi çıkarlar].

MECLİS IV

Naci, Şerife, Nahit ve Neclâ

NACİ — Gördünüz mü şu otuz bin liranın sihir ve kerametini?... Otuz bin lira bu, çocuklar, otuz bin lira!...

HEPSİ BİRDEN — Evet otuz bin lira! halbuki yarım saat evvel, otuz paramız yoktu!

ŞERİFE — Hızır tam zamanında yetişti... yaşasın taliimiz...

NACİ — Gelin çocuklar artık istediğiniz kadar tatlı hayallere dalalım!...

(Perde iner)

Duglas Ferbanks bir darülfününde sesli sinema hakkında konfrans veriyor.

Sesi balmumu plâğa kaydeden alet.

İlk tecrübede halka sesli sinema ile bir konfrans dinletildi. Seyirciler konfransçının perdede kendilerine doğru yürüdüğünü ve her zamanki tabii sesile kendilerine hitap ettiğini, ve sonra Nuyork'un en meşhur orkestre heyetinin mükemmel bir konserini dinlediler ve gördüler. Salonda büyük bir hayret sessizliği hüküm sürüyordu. Program biter bitmez bütün ağızlardan hayret, taktir, teşvik çığlıkları koptu.

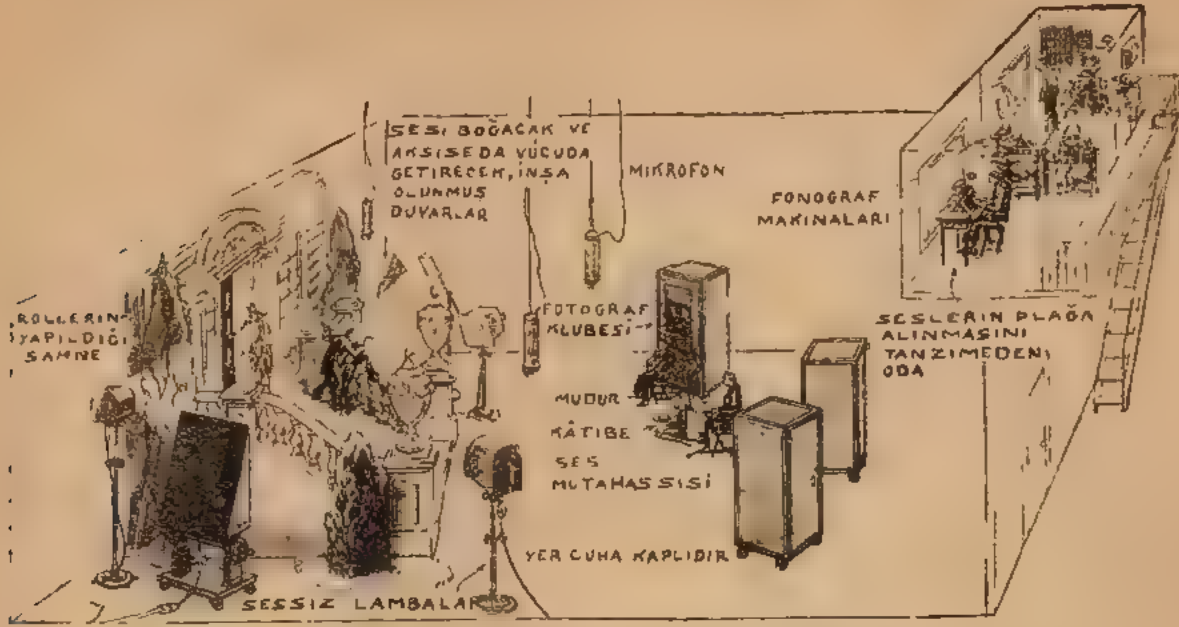
Sinema patronları gözlerine inanmıyarak bu hadiseyi büyük bir endişe ile seyrettiler. Korktukları şey, nihayet, olmuştu. Haber Holivut'ta bir bomba

lık Amerika sessiz sinema sanayiine meydana okumuş oluyordular. Yaptıkları iş bir kumardan ibaretti. Muvaffak olacakları şüpheli idi.

Sesli sinemada ses kadar sessizliğin de ehemmiyeti var. Katiyen lüzumsuz ses çıkmaması lâzım. Çünkü, her tarafta bulunan mikrofonlar en ufak bir gürültüyü büyülterek naklediyorlar. Bir kâğıt yırtılması bir gökgürültüsü teğsiri yapıyor. Bir sineğin vızıltısı 500.000 dolarlık bir filmi bozuyor. Bu sebeptendir ki sesli sinema üstüdyoları büyük bir iğtina ile, içeri hiç bir ses girmeyecek şekilde inşa olunuyor.

Film çekileceği zaman bütün bina dahil ve civarında ziller çalınarak herkes, her şey sukûta dağvet olunuyor; her tarafta bir ölüm sukûtu hakim oluyor. Üstüdyo dahilinde makinelerin bile sesi çıkmıyor; çünkü bunlar da hücreseler içinde kapalı. Yalnız aktörlerin hafif sesi işidiliyor. Aktörlerin en pes ve en tabii sesleriyle söyledikleri sözleri mikrofonlar ses hücresine naklediyorlar. Orada ses mutahası sesleri, lâzımgelen kuvveti verdikten sonra, plâğa veriyor.

gibi patladı. Sinirli yıldızlar ağladılar, bayıldılar. Güzelliğin piyasası hemen düştü. Çünkü sesli sinemada yüz ve vücut güzelliği kâfi değildir, ses, şive, lisan, telaffuz güzelliği ve iyi aktörlük lâzımdır. Derhal Holivut'ta yeni bir ticaret başgösterdi: ses, telaffuz, ve aktörlük mektepleri. Az zamanda görüldü ki sesli filmlerde oynamak kolay bir iş değil. Mekteple filan da olacağı benzemiyordu. Halk ise «Sesli sinema isteriz!» diye bağırıyordu. Mevcut artistler içinde vaktile aktörlük etmiş, sesinin güzelliği ile tanınmış olanlar vardı. *Polin Fredrik, Konrad Nagel ve Lionel Barimor* hemen bu iş için angaje edildiler. *Maryon Davis, Duglas, Ferbanks, Çarlı Çaplin*, bütün bu yıldızlar sönecekler mi?

Bir sessiz sinema atölyesi: Duvarlar ve yerler ses aksettirmemek için çuha kaplıdır, makineler ses geçmez höcereler içindedir.

Bu gibi şeyler ve günden güne meydana çıkan meseleler sesli sinemanın pek güç bir iş olduğunu gösteriyor. Evvelâ sinema makinesile fonografin tam aynı süratle işlemeleri lâzım; yoksa, söylenen söz ile ağzın hareketleri tetabuk etmiyor. Sonra aktörlerin söz söyleyecekleri zaman bir mikrofona tam altında bulunmaları şart; bir adım uzakta bulunurlarsa ses kuyudan gibi geliyor. Yürürken, elini bir yere sürerken gürültü etmemek, öksürmemek, hattâ şiddetli nefes almamak lâzım. Çünkü mikrofona kulağın güç işitebileceği sesleri bile gürültü şeklinde plâğa naklediyor. Filmde bir yanlışlık olursa bozulan yeri koparıp eklemek kabil, fakat balmumu plak ne yapılabilir? bütün filmi yeniden yapmaktan başka çâğre yok.

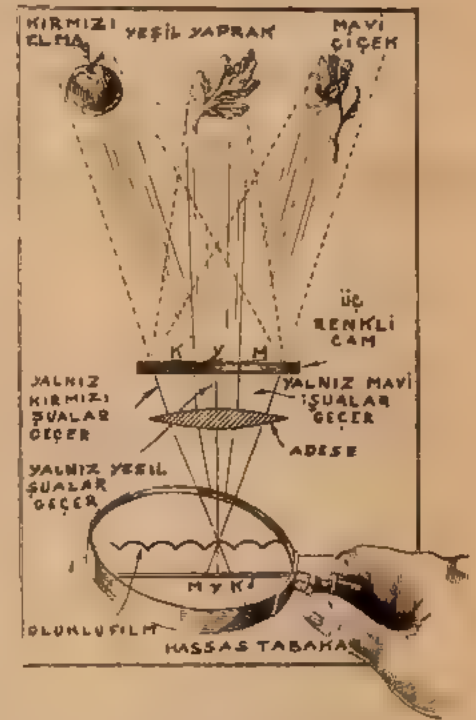
Çok büyük sinema salonlarında sesin ve ziyanın aynı sürate malik olmaması büyük bir güçlük teşkil ediyor. Projeksiyon höceresindeki plaktan sahnenin arkasındaki megafonlara ve oradan samiglere verilen ses uzaktaki seyircilere resimden daha geç varıyor. Ses resim konuşmağa başladıktan soğra geliyor ve resim sustuktan soğra devam ediyor.

Balmumu plâklar ancak bir iki kere kullanılabilir ve nakilleri çok güç, tehlikeli ve masraflı. Makinistin bir plâk bitir bitmez derhal ötekini koyabilmesi çok zor. Aynı zamanda makinelerin o kadar ince teferrüatı var ki işletilmeleri ve tağmirleri hakikî bir mühendise ihtiyaç gösteriyor.

Renkli filmin boyunca gayet ince nısıf üstüvane şeklinde yollar vardır. Bunlar minimini adeseler vazifesini görür. Asıl adsenin önünde bir tarafı kırmızı (K) ortası yeşil (Y) öbür tarafı mavi (M) bir cam vardır. Filmin alt kısmına hassas tabakanın arasını da mavi (M), yeşil (Y) ve kırmızı (K)

boya zehreleri işgal eder. Adsenin önünde camın renklerinden geçen eşya renkleri filmin üzerindeki nısıf üstüvaneler vasıtasile boya tabakası üzerinde kendilerine ait renkleri bulurlar.

Bütün güçlüklerine rağmen, şüphe yok ki, sesli sinema bir muvaffakiyettir ve süratle ilerleyecektir. Netekim Amerikada geçen senedenberi Warner biraderler muntazaman çok rağbet gören sesli filmler göstermektedirler.

Warner'lerin bu muvaffakiyetini gören başka sermayedarlar da bu işe girmeye teşebbüs etmişler, sesli film işlemi için yeni usuller bulmuşlardır. *Muvilon, fonoton, paraton* isiminde ağıletler için ihrağ berati alınmıştır. Bu usullerde istihfaf edilen nokta sesi plâğa kaydetmek yerine elektrik şeraresine kalbederek filmin kenarına kaydetmektir. Bu ihrağ kuvvetli olmakla beraber tekâ-

*Sine-radyo
ahize aleti*

müle çok mühtaçtır. Halbuki, fonograf usulü tekâmülünün gayesine vasil olmuş addolunabilir.

Fakat, ancak o usul tatpik sahasına girebildiği zamandır ki filmlerin uzak yerlere gönderilmesi kabil olacaktır. Mamafih filmlerin lisans İngilizce olacağı için biz istifade edemeyeceğiz.

Sinema sanayii hakkında son sözü söylemiş olmak için şunu da ilâve edelim ki renkli ve radyo ile sinema usulleri de keşfedilmiş bulunmaktadır.

Renkli sinemayı bulan fotograf makinesi mucidi George Eastman'dır. Şimdiye kadar yapılmakta olan renkli filmler sonradan boyanmakta idi. Halbuki Eastman'ın bulduğu usul eşyayı doğrudan doğruya tabii renklerle filme çekmektedir. Bu icat hakkında 546 ıncı sahifedeki resimde biraz izahat verilmiştir.

Son zamanlarda da Almanyada radyo ile sinema gönderen bir aletin tecrübeleri muvaffakiyetle yapılmıştır. Ahize aletinde telefonla konuşan bir adamın hareketleri vuzuhla görülmüştür.

Sine-radyo mürsile aleti

Bu son iki icat henüz tecrübe mahiyetinde olmakla beraber sinema sanayiindeki bu sūratle ticaret sahesine yakında girebilecekleri ümit olunabilir.

Şimdiki halde sinemacılıkta yapılamamış bir şey kalıyor: Steroskopik sinema, yaғni sinemadaki resimlere derinlik verebilmek. O da olduğu zaman sinemayı canlıdan farketmek kabil olmayacaktır.

Bakalım fen daha ne harikalar yapacak!

M. Eastman renkli sinema makinesile Edison'un resmini alıyor.

Ev Hanımı, Sahifesi

Pandispanya

- 1 bardak ince toz şeker 2 yemekkaşığı kabartıcı
3 yumurta toz (Baking Powder)
1 bardak un 2 çaykaşığı limon rendesi
4 yemekkaşığı sıcak su 2 Yemekkaşığı sadeyağ

Yumurtaların sarısını ayrı, beyazını ayrı iyice kabarttıktan sonra ikisini birleştiriniz ve tekrar kabartınız. Sonra ince toz şekerini ilâve edip kabartmakta devam ediniz. Kabartıcı tozu unla beraber bir kaç defa eleyiniz. Sıcak suyu, unla kabartıcı tozu, sadeyağ ve limon rendesini ilâve ediniz. Sıcak suyu koyduktan sonra elinizi çabuk tutmak lazımdır.

Bir taraftan derin bir kap veya kalıbı yağlayınız. Bu yağın ötesine berisine bir iki tutam un serpin. Yağlanmış tepsinin her tarafı unlanıncaya kadar kabı veya tepsiyi silkeleyin; bu suretle pasta içinde piştiği kaba yapışmaz.

Hazırladığınız pandispanya hamurunu hiç bekletmeden bu yağlanmış ve unlanmış kaba

boşalttıktan sonra hemen mutedil bir fırına koyup pişirin.

Fırından çıkıp iyice soğuduktan sonra pandispanyayı kabından çıkarın. Arasına ve üstüne şu kremayı koyun:

Limon Kreması

- 3 yumurta 6 yemekkaşığı tereyağ
3 limonun suyu 1 bardak şeker
3 limon rendesi

Yumurtaları biraz kabartın. Limonların suyunu ve rendesini, tereyağını ve şekerini karıştırıp hafif ateş üzerinde karıştırarak yoğurt koyuluğunda oluncuya kadar pişirin. Sonra pandispanyanın arasile üzerine sürün.

Keşkülüfıkara

- 1 okka süt 25 direm beyaz fıstık
100 direm iç badem 25 çiğ ve tuzsuz şamfıstığı
1 büyük hindistan cevizi şeker
1 yemek kaşığı ararot

Keşkülüfıkaranın sırrı bağdeminin yağ gibi oluncuya kadar döğütülmesindedir. Bunu

hazır bademezmesele de yapanlar vardır fakat bu suretle keşkölün ya şekerinin fazla veya bademinin eksik gelmesi zaruridir; onun için bu usulü kat'iyen tavsiye etmem.

Hindistancevizinin üzerinde üç koyu be-

Pandispanya

nek gibi üzeri tüysüz yerler vardır. Bunları büyücek bir çivi veya diğer sivri bir aletle delip bu deliklerden akacak suyu temiz bir kaba boşaltınız. İyi bir cevizden bir bardağa yakın su çıkar. Cevizin dış kabuğunu kırarak, iç derisini soyarak çıkartın. Meydana çıkan beyaz kısmını ince bir rende ile rendeleyin.

Beyazfıstığın yarısından fazlasını gayet ince döğün. Bu döğülmüş beyaz fıstığı, hindistancevizinin suyunu, yarım bardak soğuk suda ezilmiş arorotu ve yağ gibi oluncaya kadar döğülmüş bademi süte ilâve edip karıştıra karıştıra pişirin. Ateşten indirmeden biraz evvel mahallebi tatlılığında olacak kadar şeker ilâve ederek bir iki dakika daha kaynatın. Sonra ateşten indirip tabağa boşaltın. Soğuyup üstü ince bir kaymak tutmağa başlayınca, rendelenmiş hindistan cevizini üzerine dökün. Mütebaki beyaz fıstıkları uğuştura uğuştura yıkayıp kuruttuktan sonra hindistan cevizinin üzerine serpin. Şamfıstıklarının bir kısmını döğün, bir kısmını döğün, bir kısmını kırın bir kısmını da bütün muhafaza edin. Bunlarla keşkölün üstünü süsleyin.

Hindistancevizli Pötifur

1 Hindistancevizinin rendesi	2 çaykaşığı kabartıcı
100 Direm şeker	toz (Baking Powder)
1/2 Portakal rendesi	2 yumurta akı
1/4 Limon rendesi	

Yumurta aklarını gayet iyi, yağıni kullandığınız kabı baş aşağı çevirince aklar dökülmeyinceye kadar kabartınız. Hindistancevizi, şeker, kabartıcı toz, portakal ve limon rende-

lerini bir arada iyice karıştırdıktan sonra kabarmış yumurta aklarına ilâve ediniz. Hepsine bir arada ynmurta aklarını ezmiyecek surette hafif hafif karıştırdıktan sonra ceviz büyüklüğünde toplar yapıp yağlanmış bir tepsiye dizin. Hafif fırında biraz kızarıncıya kadar pişirin.

Ev Hanımına Kolaylıklar:

Geceleyin Çorap Tamir Etmek

Sun'î ışıkla koyu renk çorap tamir etmek gözleri çok yorar. Buna maniğ olmak için bir elektrik cep fenerini çorabın içine koyup ampul tarafını çorabın örülecek deliğinin altına gitirin. Hem elinizdeki işin üzerinde bol bol aydınlık olur hem de sert camın üzerinde işlemek ayrıca bir kolaktır.

İğrilmiş Örgü Şişlerini Düzletmek

Örgü örerken kullandığınız şişler ekseriya iğrilir. Böyle eğri iğnelerin üzerine bir az sıcak su akıtıp hemen elinizle düzelttikten sonra souk suya batırın. İğneler düm düz olur.

Renkli İşlemeler

Üzerinde renkli işleme olan bir kumaşı ütölemek için, ıslatıp sarınca, renkler ekseriya kumaşa geçer. Buna mani olmak için renkli işleme kısmının üzerine bir parça eski beyaz bez koyup öyle sarın. Bu suretle renkler yalnız araya koyduğunuz beze geçer.

Ütü Tahtası İçin

Ütü yaparken ütüyü sacayağının üzerine koyup tekrar oradan indirmek kolü nakadar yorar. Ütü tahtasının veya masasının sağ ucuna ütüden daha büyücek kalın bir amyanı parçasını çivilerseniz bu lüzumsuz yorgunluktan kurtulursunuz.

Hindistancevizi

Hindistancevizinin sert tahta gibi kabuğunu çıkarmak zahmetlice bir iş sayılır. Halbuki hindistan cevizi ni sert bir fırın içinde ve ya ateş üzerinde beş da-

kika kadar tutarsanız kabuk kendiliğinden çatlar, açılır.

ÇOCUK BAKIMI

Çocuklarımızı İtaate Alıştırmalı mıyız? Bu da Sorulur mu, Diyeceksiniz.

Elbette; her anne, her baba, her mürebbi, çocuklarla alâkadar olan herkes, çocukların itaatli olmalarını ister. Fakat, bakın, çocuk terbiyesi mütehassısları bu hususta bile tehalûf ediyorlar: Bir kısmına göre çocuğu itaate alıştırmak, onun idaresini kırmak, mağnen zayıf, seciyesiz bir hale sokmak demektir. Onların indinde inat, muhafazası en ehemmiyetli olan bir haslettir; çünkü, diyorlar, inat, azım ve iradenin en esaslı temelidir, ve annelerin kör körüne (dik kafalılık) diye tavsif ettikleri şey, sağlam bir şahsiyetin, yenilmez bir benliğin emaresidir.

Diğer taraftan, daha mutedil bağzı mütefekkirler itaatin çocuk terbiyesinde en esaslı temel olduğunu iddia ediyorlar, ve itaatsiz bir insanın, ne kadar parlak kabiliyetleri olursa olsun, cemiyet için muzur bir unsur olduğunu söylüyorlar.

Biz, çocuk anneleri, böyle mütenakız fikirler karşısında kaldığımız zaman, vaziyetimizi iyice tetkik ederek, kendi çocuklarımızın mizaç ve tabiatlarını öğrenerek müfrit nazariyelerin iyi taraflarını kabul ederek, kendimiz için bir usul tağyin etmeğe mecbur kalıyoruz.

Hiç şüphesiz ki eskiden bağzı mütehakkim annelerin ve bilhassa babaların tağkip ettikleri cebir ve şiddet usullerinin, keyfî emirler ve haksız muamelelerin yanlış olduğunu bugün hepimiz teslim etmişizdir. Bugün idrak ediyoruz ki çocuğun aile içinde yeri tıpkı bir büyüğünki kadar, hattâ ondan da çok fazla mühimdir; ve evin muntazam işlemesi için vazettiğimiz kaide ve kanunlar büyüklerin rahat ve sükûnuna hizmet ettiği kadar, küçüklerin de rahat

ve sükûnuna hizmet etmelidir. Meselâ, bugün biliyoruz ki, çocuğa: «Sus, gürültü etme!» demek hakkını kazanmak için evvelâ, çocuklara mahsus, serbestçe gürültü edip oynayabilecekleri bir yer teğmin etmek vazifemizdir. Eğer bunu teğmin edemiyorsak, eğer çocuklarımızın kendilerinin bildiği bir odaları, bir köşeleri yoksa, biz de onların gürültülerine katlanmağa mecbur olmalıyız demektir.,

Bütün bunları bilmekle beraber, gene serbest terbiye taraftarlarının fikirlerini tetkik ettiğimiz zaman görüyoruz ki onların da hakkı yok değil. Hakikaten, fazla tahakküm altında, hareketlerinin sebebini araştırmadan, her söze tebeiyet ederek yetişen çocuklar da şekilsiz, seciyesiz, iradesiz insanlar oluyorlar. Evet, inkâr edemeyiz ki inat azım ve iradenin ham madde-sidir. Fakat bu müfrit mütefekkirler de teslim etmeliler ki ham madde işlenmeden bir işe yaramaz. İnat kıymetli bir şeydir, fakat ancak işlenmemiş bir elmas parçasının olduğu kadar kıymetlidir. Ondan ağzami derecede istifade edebilmek için onu işlemek, kesmek, yontmak lâzımdır. İnat da böyle, itaat ve disiplinin kalemi altında işlenip yontulduğu, ve ancak o zaman kıymetli ve faydalı olabilir, o zaman azım ve irade şekline girmiş olur. Bu kaide yalnız inada değil diğer zihnî melekelerin hepsine şamdır. Meselâ, zekâ disiplinsiz tenmiye ve inkişaf ettirilirse, faydalı değil, muzur bir unsur olabilir. Bir çok hırsızların hareketlerinde bunu görüyoruz. Onlar zekâlarını iradelerinin doğru gösterdiği başka vadilerde kullanmağa alışmış olsaydılar, cemiyet için belki de çok fai-

deli birer fert olabilirlerdi. Onun gibi, inat da, disiplinsiz tenmiye edilirse, iradenin yanlış olarak gösterdiği bir şeyi bir insan sırf inat saikile yapmağa kalkışırsa, o insanın kabiliyeti muzur vadilerde sarf ediliyor, faydası değil, zararı dokunuyor demektir.

Demek oluyor ki biz anneler iki tehlikeli usulün arasında kalıyoruz: Birisi, çocuklarımızı fazla itaata alıştırmak şahsiyetlerini ezmek, diğeri de fazla serbest bırakarak kabiliyetlerini muzur bir şekilde inkişaf ettirmek. Bu müşkül vaziyetin içinden nasıl çıkacağız? Nasıl, her iki usulün kararını bulup, her iki tarafın da ifratına gitmeden ortadaki doğru yolu takip edeceğiz?

Bunun çaresini araştırırken, çocuk terbiyesine ait bir çok hususatta olduğu gibi, görüyoruz ki, bunun da çaresi gene bizde, yağı, çocuk annelerinin, mürebbilerinin elindedir. Çocuk terbiyesindeki kusurların menşei araştırıldığı zaman o kadar çoğu gene bize, büyüklerle dayanıyor ki, asrî çocuk terbiyesi hakikatte anneleri terbiye etmek manasını alıyor. Diyebiliriz ki çocuklarımız bizi terbiye ediyorlar.

Benim fikrimce annelerin gayesi, çocuklarını haricî emirlere değil, derunî kanaatlerle itaate alıştırmak olmalıdır. Bir çocuğa iyilik ve fenalık etmekle o terbiye olunmaz; çocuklarımıza doğruluk ve sakinlik hakkında sağlam ve sarsılmaz bir kanaat verebilirsek; ve o kanaate itaat etmesini teğmin edebilirsek, hareketlerinin istikametini biz değil, kendi kanaatleri tağyin ederse, işte o zaman bizim rehberliğimizden mahrum kaldıkları zaman bile doğru yoldan şaşmazlar. Bu yüksek gayeye irişebilmek için, demin de söylediğimiz gibi, evvelâ kendimizi terbiye etmekle işe başlamalıyız.

En evvel hatırımızda tutmalıyız ki çocuklarımızla münasebatımızı teğmin eden rabitaların en mühimi çocuklarımızın bize karşı besledikleri iğtimat hissidir. Eğer bir çocuğun annesine iğtimadi tam ise, o anne çocuğunu iyi terbiye etmek için lâzım olan en mühim vasıtayı elinde tutuyor demektir. Bu iğtimat hissini o

kadar kıymetli addetmeliyiz, muhafazasına o kadar çok çalışmalıyız ki bunu teğmin etmek için sarfedeceğimiz gayrete, ne kadar müşkül de olsa, yerine sarfedilmiş nazarile bakmalıyız.

Çocuklar en küçük yaşta, fitreten bize iğtimat beslerler. Çünkü biz onların küçücük âleminin ilâhlarıyız; ancak bizim sonraki hare-

ketlerimiz bu itimadı ya haklı gösterir, ya kırar. Bu iğtimadı kırmamak çocuklarımıza iyi bir maksatla bile olsa, katgiyen yalan söylemeyeğe ahtetmeliyiz. Çocukların söz dinlemesini teğmin etmek için korkutmak, umacı, arap, polis, hırsız gelir diye yalanlar söylemek ya çocuğu sahidenden korkutur, yahut da bizim yalan söylediğimize hükmettirir. Her iki netice de aynı derecede vahimdir. Çocuk bir defa bizim yalan söylediğimize hükmederse, ona mağnen yaklaşmak, teğsir etmek çaresini elimizden kıldık demektir.

Gene aynı sebepten dolayı, çocuklarımıza bir şey vağdederken yapamıyacağımız veya yapmağa niyetimiz olmıyan şeyleri vağdetmemeliyiz. Çocuklarımız bize «her vağdını yerine getirir» nazariyle bakabilmeli. Her hangi bir sebepten dolayı, vağdettiğimiz bir şeyi yapamazsak, tıp kı büyük bir insana söyliyeceğimiz gibi ne için yapamadığımızı çocuğa anlatmalı, affini dilemeliyiz. Çocuğun bu suretle hem itimadını hem de hürmetini muhafaza etmiş oluruz.

İğtimadını muhafaza etmek için bir üçüncü çare de çocuğa bir şey yapmasını söylediğimiz zaman, onun haksız, veya lüzumsuz görebileceği bir şey ise, ona bu istediğimiz şeyin sebeplerini anlatmaktır. Çocuk, tecrübe ile, bizim daima haklı ve mağkul şeyler istediğimizi bilirse, sözlerimizi dinletmek çok daha kolay olur; hem böylelikle, çocuğu muhakemesini kullanmağa alıştıırarak gaye edindiğimiz doğru, yanlış, iyi ve fena hakkında vicdanî kanaati vermeğe başlamış oluruz.

Bir defa, bu tedbirleri tatbik ederek çocuğun itimadını kazandıktan sonra, söz dinletmek hususunda kendimizi en büyük adımı atmış addetmeğe hakkımız olur.

Bundan başka, çocuklarımızla aramız o kadar yakın olmalı ki her zaman kendimizi onların yerine koyup, her şeye onların gözleri ile bakıp, hareketlerinin hakikî sebeplerini anlayabilmeliyiz. Çocuk bir gün yanlış bir harekette bulunursa, azarlamadan evel sebebini iyice anlamağa çalışmalıyız. Tanıdığımız bir

küçük kız, su ile oynamanın memnuğ olduğunu bildiği halde, bir gün mutpakta sırlı sıkılam bulunmuş ve cezalandırılmıştı, halbuki sonra anlaşıldı ki çocukçağız annesine yardım etmek fikrile, onun gibi kapıları silmek için su almağa çalışırken su kabını üstüne devirmiş. Bir çok defalar itaatsizliklerin arkasında böyle sırf iyi bir maksat olabilir ve bizim sert muamelemiz çocuğun zihnine iyilik etmenin, yardımda bulunmanın fena bir şey olduğu ve cezalandırıldığı kanaatı gelebilir.

Gene kendimizi onların yerine koyarak onlardan istediğimiz şeylerin kabil, mantiki ve haklı olup olmadığını araştırmalıyız; hareketlerini fazla fazla tashih etmemeye, fazla emirler vermeyeğe çalışmalıyız, çünkü çocuklar da tıpkı bizim gibi tahakkümden nefret ederler. Sonra, bilhassa dikkat edeceğimiz bir nokta daha, bir gün müsağde ettiğimiz bir şeyi ertesi gün menetmemektir. Çocuk hangi hareketlerinin memnuğ, hangilerinin cağız olduğunu her seferinde biz söylemeden bilmelidir.

İşte bu tedbirleri göz önünde tutarak, yağni asıl çocuklarımızı değil kendimizi terbiye ederek, itaatli, fakat aynı zamanda iradeli çocuklar yetiştirebiliriz.

Fransa krallarından biri çocukları için yeni tuttuğu bir mürebbiğe tağımat verirken demiş ki:

— Her şeyden evel, çocukları öyle idare ediniz ki, mümkün olduğu kadar az bir zamanda size ihtiyaçları kalmasın.

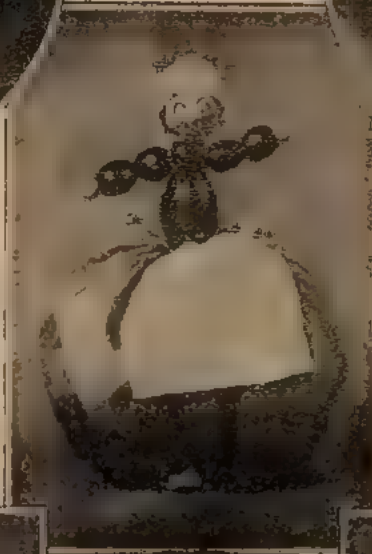
Kral bu sözleri ile çocuklarının derslerinin çabuk bitmesini kasteitmiyordu, çünkü öğrenmenin bitmiyeceğini elbet kral da bilirdi. Fakat burada demek istediği şey çocukların mümkün olduğu kadar kendi iradelerile ve kendi muhakemelerile kendilerini idare etmeleridir.

Biz anneler de kralın fikrini kendimize düstur edinip, çocuklarımızı öyle yetiştirmeliyiz ki, onlara hareketlerini idare edecek öyle sağlam, vicdanî kanaatlar vermeliyiz ki, kabil olduğu kadar küçük bir yaşta bizim himaye ve rehberliğimizden müstağni olsunlar, müteşebbis ve sağlam şeciyeli insanlar olarak yetişsinler.

FATMA

E
L
İ
Ş
L
E
R
İÇİÇEK
POMPON
ÇANTA

Bu çiçeği yapmak için açık koyu yeşil parçalar kullanılmıştır. Evvelâ, beş tane çiçek yaprağı biçiminde parçalar kesiniz. Astar olarak, dik durmasını tegmin etmek için taftadan aynı şekilde parçalar kesip, yüzü ve astarı üst üste koyup dikişsiz. Etrafına da, üstüne fibrilim sarılmış ince tel geçirip aynı renkten fibrilimle sıkı dikişsiz.

Bu yapma menekşeler-açıklı koyula mor yün parçalarla yapılır. Yünlü kalınca bir kalem üstüne dolayınız, sonra kalemin üstünde böylelikle hasıl olacak halkaların içinden bir yün parçası geçirip, kalemi sıyırp çıkarınız. Halkaları yün parçasının üstünde büzünüz. Bir çok menekşe yaptıktan sonra bir buket yapınız. Bunlar bir manto yakasında kullanılabilir.

Bu beyaz başlı, beyaz yakalı, siyah elbiseli Piyero hakikatte bir pudra pomponudur. Pamuktan baş biçiminde bir top yapıp pomponun sapına geçiriniz. Üstüne beyaz ipekli parçası geçirip beyaz yerini sıkı sıkı bağlayınız. Ensiz beyaz tafta kurdele parçasını büzüp yaka yapınız. Siyah taftadan bir torba yapıp; üstüne beyaz taftadan güller yapınız.

Bu pompon, Piyero gibi torbasına girdiği zaman bir bebek oluyor. Bebeğin vücudu ve kolları tahta boncuklardan yapılmıştır. Baş, Piyeronunki gibi üstüne beyaz ipekli geçmiş bir pamuk parçasıdır.

Bu güzel el çantası muhtelif renklerde kurdeleri basır örgüsü şeklinde işleyip altına ipekli harçlı kumaştan astar geçirerek yapılıyor.

7 santimetrelk bir kurdelenin üstüne kanaya ile işleyip, kenarlarını battaniye iğnesiyle işleyerek kapaklı bir ufak çanta yapılıyor.

Bahar Modelleri Yazın

Yazın modanın ne şekil alacağını bu bahar aylarının modelleri tayin ettiği için, şimdi bütün büyük terzilerin en mühim elbiselerini teşhir ettikleri mevsimde bulunuyoruz. Fransız terzilerinin koleksiyonlarından seçilmiş olan bu elbiseler gerek sokak, gerek çay, gerekse gece elbiselerinde görülen yeni hatlar hakkında doğru bir fikir verebilir.

Soldaki elbisede görüldüğü gibi emprime kumaşlar bu yaz da çok rağbet görecektir, ve elbisenin kumaşından astar geçirilmiş düz bir manito ile itimam edilecek.

Yukardaki elbisede görüldüğü gibi, çay elbiselerinin eteklerine kloş volanlarla seyyal bir bolluk verilmekte, ve etekten daha uzun kerner uçları ile gece elbiselerinin gayrimuntazam etekleri taklit edilmektedir.

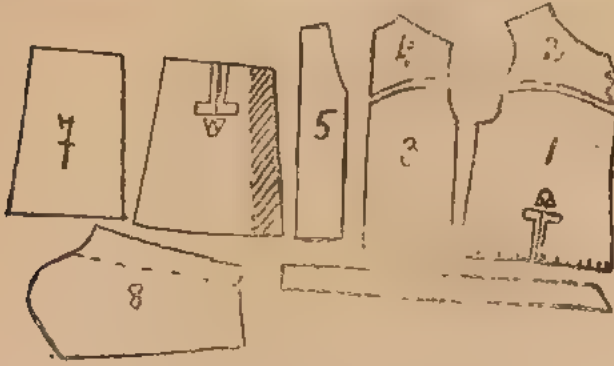
Cereyanını Gösteriyor

Yukardaki model de gösteriyor ki bir tuvalet tamam olmak için muhakkak uygun renkten bir manto ile beraber giyilmelidir. Bu kostümün elbisesi bej krepdöşündendir, yakanın etrafı siyah ile çevrilmiştir. Manto yakasızdır ve hafif bir bej yünüden yapılmıştır.

Gece elbiselerinin üstüne aynı kumaştan bir jaket geçirerek onlara iki vazife gördürmek kabil oluyor. Soldaki modelde siyah şifon üstüne beyaz, siyah, kırmızı renklerle papatyalar işlenmiştir. Jacketin papatyaları boncuklarla süslenmiştir. Resmî bir akşam çayından sonra, jaket çıkarılırsa, içindeki kolsuz elbise gece için kullanılır.

Şapkalar, bu yaz da, kulaklar üstüne meyleden hatları muhafaza ediyor. Bu modellerde görüldüğü gibi hasır ve fötr en çok kullanılıyor.

Elbise Kalıbının Tarifi

Kalıp sekiz parçadan mürekkeptir. Kemer ve yakadaki bağın kalıbı verilmiştir. 1 ön beden, 3 arka beden, 2 ön roba, 4 arka roba kalıbıdır; 5 plastron, 6,7 etek, 8 kol kalıbıdır. Her parçayı iki kat kumaş üstüne biçiniz. İpekli kumaştan 3,5, yünlü kumaştan 3 metre lâzım olacaktır.

Simdi tam baharın ortası olduğu için her kadının yaz elbiselerini düşünmeğe başladığı mevsimdeyiz. Bunu taktir eden Muhit, karieleri için bu ay intihap ettiği elbise kalıbının mevsimin esaslı hatlarını gösteren zarif, şık, fakat kullanışlı bir elbise kalıbı olmasına bilhassa iğtina etmiştir.

Bu elbise, bu sene en çok kullanılan kloş eteği ve beldé bağlanan ve yakada tekerrür eden bağları ile, cep yerinde cep taklit eden ufak, renkli işlemelerile, gayet zarif bir elbisedir. Modelde kavun içine yakın bir bej krep maroken kullanılmış, ve cep taklit eden işlemeleri lácivert ve kırmızı ile işlenmiştir.

Bu kalıbı kullanarak her kadın yaz için hazırlıyacağı elbiselerin en esaslısını hazırlıyabilir. Model krep marokenden yapılmıştır. Fakat, tabii elbisenin kumaşını giyecek hanımın ihtiyacı tağyin eder. Eğer biraz «habillée», yağni, nim resmî, bir çay elbisesine mühtaç iseniz, siz de yerli krep marokenlerden açıkça bir renk intihap edersiniz. Fakat eğer sokak elbisesi istiyorsanız aynı kalıbı kullanarak, fakat yerli ince yünlülerden ve daha koyuca renklerden bir renk intihap edersiniz.

Yerli kumaşları, bu elbiseye elverişli kumaş bulmak maksadile araştıran bir muharririmiz, bir çok renkleri bulunan krep maroken ve krep damurlar, krep birmanlar bulmuştur. Bu kumaşların Avrupa kumaşları ile kıyas edildiği zaman, cins iğtibarile hiç de aşağı olmadığı halde, fiyet iğtibarile pek ehven olduğu görülmüştür. İnce yünlülerden de, bu elbise için elverişli pek çok kumaşlar bulmuştur. Binaenaleyh, bu elbiseyi yapmak için hem yerli malı kullanır, hem de kendimiz dikersek, iki cihetten memnun olmağa hak kazanırız, çünkü böylelikle hem vatanî vazifemizi yapmış, hem de kendi elimizle bir eser meydana çıkarmış oluruz.

Kumaşınızı kesmezden evel, fena salâşpur üstüne biçip prova ediniz, ve kendiniz için lâzım olan tağdilâtı yapınız.

Kalıplarda dikiş payı yoktur.

Dikiş payını tağyin etmek için evvelâ dikiş sabunu ile kalıbı kumaşın üstüne çiziniz.

YENİ NEŞRİYAT:

«Türk San'atı»

CELÂL ESAT, Sahife 229, Fiyeti 150 kr.

Neşreden : Türk Ocakları Merkez Heyeti

Celâl Esat Bey bu eseri yazmakla, Türk Ocakları Merkezi Heyeti de neşretmekle Türk harsına mühim ve cidden kıymetli bir hizmet ita etmiş oluyorlar. Muharririn de mukkadimede söylediği gibi mevzu çok daha fazla vüsatê, tetkike ve izaha müsaittir. Fakat millî sanatımızın en büyük hususiyetlerini tam bir vuzuhla göstermekte eser muvaffak olmuştur. Harsî neşriyatımızda çok büyük bir boşluğu doldurmak yolunda atıkları adım için Celâl Esat Beyi ve Türk Ocakları Merkezi Heyetini tebrik ederiz.

«Tarihi Kadim»

Tevfik Fikret'in Tarihi Kadimi Hasan Ali Beyin bir mukademesi ve bir şiirle İkbal Kütüphanesi tarafından neşrolunmuş bulunmaktadır. Fiyeti 25 kuruştur.

İki küçük kitap

«Bir Yudum Su»

Muharriri : KENAN HULÜSİ, Naşiri : Muallim Halit Kitaphanesi, Sahife : 16

Yedi mes'alenin yegâne naşiri Kenan Hulusi Beyin yeni bir hikâyesi bu atla neşredildi. Hikâye güzel, lisan renkli, imaj kuvvetli, şiir mebzuldür. Güzel bir istikbal vadeden genç muharrir neşredileceğini bildirdiği diğ'er bir kaç hikâyesini bir arada toplasaydı şüphesiz karilerini daha ziyade doyummuş olurdu.

«Nal Sesleri»

Muharriri: AHMET RAUF, Naşiri A. HALİT Kitaphanesi, S. 16,

Yedi mes'aleci gençler Serveti Fünunu terkettikten sonra orada yazı yazmağa başhyan Ahmet Rauf B. şiirlerini bu namda topladı. Büyük bir inkişat vadeden şairden bir kaç misf'eg okuyalım :

Vurdu kayalara bir kamçı gibi
Uzaktan yükselen bu nal sesleri,
Titretti tarladan dönen her kalbi
Derinlerden gelen bu nal sesleri.

Lisan güzel, fikir ve şiir olgunluğa müsteaittir. Eser yeni harflerle basılan ilk şiir mecmuası olmak şerefini kazanmıştır.

“Muhit,, Kupası Kır Koşusu

Her sene Nisanın son cuma'sı yapılacaktır. Bu sene 26 Nisan cuma günü yapılmıştır. Neticesi gelecek nüshamızda.

Ya Tüccar, ya Memur, ya Muharrir
veya Talebesiniz !

O halde bir **Mürekkepli Kaleme**
mutlaka **İhtiyacınız vardır.**

Şimdiye kadar her kaleme bir kusur bulmuş olabilirsiniz,

Fakat

“DORA,,

Mürekkepli Kalemi **sizi temamile**
memnun edecektir.

Kâatçı ve Tuhafiyeci Mağazalarında bulunur !

Istanbulda Bahar

(492 inci sahifeden devam)

— Yüz lira fazla veririm, daha konforu yerinde, tertipli bir köşk bulurum. Yazı Adada geçirdiğine de değer!

Gaynihtiyari Şadiye aklıma gelmişti... Yarın sabah hasta ciğerlerine reçine kokularından şifa umulup sedye ile Adaya getirilecek olan Şadiyeyi düşünüyordum!..

Eğlenenler, eğlenecek, bahardan, hayattan kâm alacak olanlar gözümde silindi.

Şairin tahassurunu, hicranını andım:

«Gelmiş mi gene bahar, heyhat?

«Bir ömrü hazine yâr olaydı.

«Birkaç gece gamkûsar olaydı!»

Çamlıca Eteklerinde...

Hünkârımamından Çamlıcaya giden yolun nemli topraklarını, hafif sert rüzgâr toza, kum kasırgasına döndüremiyor.

Karacaahmede bakan çayırı geçtikten sonra köşkler seyrekleşmişti. Yeni sürülmüş tarlalarda beyaz, pembe çiçekli şeftali, erik ağaçları, tabiatın insanlara hediye ettiği birer buket gibi göze çarpıyordu.

Yol aldıkça rüzgâr titizleşip, hırçınlaşıyor. Pardesümün yakasını kaldırdım, sırtımda, omuzlarımda hafif ürpermeler başladı.

Dolu fiçileri yüklemiş bir sucu arabası, tekerlekleri gıcidiyarak sallantılı bir ahenkle Kadıköye dönüyor. Ellerinde çantalar, sepetler, gramofonlarla kırlara dökülenler nerede?

Tavlansın diye çayıra salıverilmiş tüyü dökük bir merkebin yanı başında kalem bacaklı, körpe ağızlı bir tayda otluyor... Boyunduruktan çıkarılmış iki manda geviş getiriyor, vakit vakit inler gibi böğürüyorlar! Bir aksiseda uğultusuna benziyen bir vapur düdüğüne, bir lokomotifin yorgun ışığı cevap veriyor! Yük arabalarından, göçlerden eser yok...

Mekteplere Meccanen Filmler

1. Çocuk Hıfzısıhhası
2. Diş Hıfzısıhhası
3. İzçiler
4. Sinek
5. «Atri Çanı» (Zeki bir atın hikâyesi)

Bu terbiyevî filmler mekteplerde gösterilmek üzere Muhit idarehanesinden meccanen alınabilir.

Bahçe ortalarında, bağlar arasındaki köşklere hazırlıklar var. Karayelin söktüğü saçaklar, lodos fırtınasının kopardığı pancurlar, karların yıktığı parmaklıklar, çitler tağmir ediliyor...

Bu yanda bir bağ budanıyor, o yanda iskele kurulmuş bir köşke raspa vuruluyor... Şurada bir tavuk, kaz, hindi sürüsü... Burada bomboş bir mine, gelincik, papatya tarlası...

Rüzgâr önleyip yolumu kesemeyeydi tepeye çıkacak, Adaları, marmarayı, İstanbulu, Beyoğlunu, boğaziçini, aylardanberi çektiğim bir hayret ve meftuniyetle, yorulmadan, doya doya seyredecektim...

Kurbağalıya inerken pardesü ağırlık veriyordu. Dere boyunca, ıslak, yumuşak çimenleri eze çiğneye yürüyordum.

Kurbağalar uzun, birbirine takılı zincir gibi vıgıltılarla karadan suya, sudan karaya atıyorlar...

İncecik kürk vücutlu, uzun, havai mavi kanatlı susinekleri, kurbağaların muttasıl bulandırdıkları sular üstünde, tatlı kıvrılışlarla uçuşuyorlar... Güneş kuytu köşelerden elini, eteğini yavaş yavaş çekiyor... Akşam başlıyor...

Böyle bahar akşamı mı olur? Tozlu esmer gölgeler, yorgun kanatlar gibi basık, karada evleri mateme boğuyor...

Kadıköyünde, akşamın yaklaştığı hiss olunuyor... Güneş dar sokaklara bile gülümsüyor...

Beyoğlunda...

Bahar, gözümde bütün sihrini, füsununu kaybediverdi...

Kaldırımlarda, köşe başlarında, dükkân kepenkleri kenarına sıra sıra dizilmiş yayvan sepetler içinde, küçük küçük demetler yapılmış fulyalar, mor, beyaz zümbüller, kır menekşeleri, lâleler...

İşte şehirde bahar!..

KADIN HASTALIKLARI MUTAHASSISI

Dr. HADİ İHSAN BEY

Almanyanın Laypzig Darülfünundan
meğzun

Muayenehanesi: Cağaloglu,

Sihhi Apartıman

Karielerimizin suallerine hususî
mektupla cevap verecektir.

Bayker
Radyo
Kulaklıkları
2000 om
350 kuruş

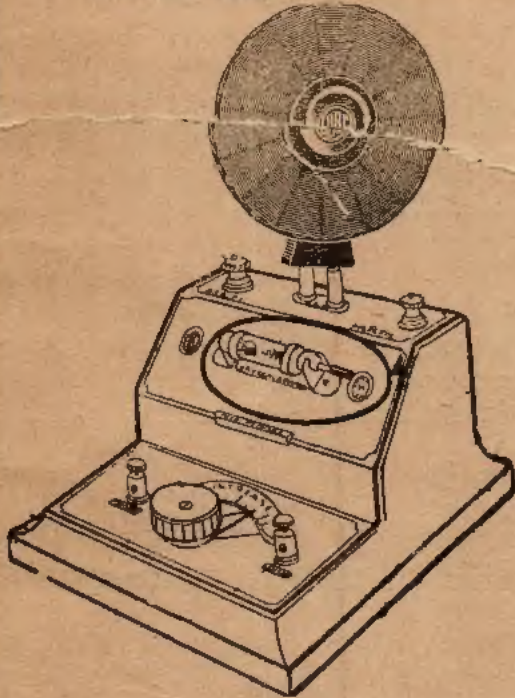
Bayker
Radyo
Hoparlörleri
2000 om
1500 kuruş

BAYKER RADYO

İstiklâl Caddesi No. 306—308

Bu mağazada satılan eşya garantilidir.
İlk taksitin tediyesinde intihap edilen makine bilâücret enstale edilir. Makineye tecrübe müddeti bir haftadır, ve bu müddet hitamında iade edilebilir. İade halinde mağaza aleti kabul ve taksiti tamamen tesviye eder. Bugün tavsiye ettiğimiz cihazlar:

«Gülenli (Brownie) Ahizesi»

20 Türk lirası. 2 şer liradan 12- aylık taksitle de tediye edilebilir. Kulaklıklar, anten ve Radyo musaadeside buna dahildir.

«Super Baby»

200 Türk lirası. 18 er liradan 12 aylık taksitle de tediye edilebilir. Bu 6 lambalı bir cihazdır, tek mil olarak satılır. Radyo musadesi de beraberdir.

Evropa konserleri garantili ve işletmesi gayet basittir.

Bayker Radyo. Hususi "Anod Bataryaları".

Her hafta yeni mal gelir.

(110) volt. 6 Türk lirası

ABONE ŞERAİTİ

(Posta ticreti dahil)

Türkiye için:

Seneliği 6 lira

Altı aylığı 3 lira

Ecnebi Memleketler

için:

Seneliği 4 dolar

MUHİT

Resimli Aylık Aile mecmuası

Adres: *Dilsizzade Hanı No. 1—2*Telefon: *İstanbul, 4118*

Her nüshada: bir
formalık bir edebî
ilâve, bir elbise
kalıbı veya metin
harici renkli bir tab-
lo bulunacaktır.

Fihrist

Muharriri

Sahife

Muharriri

Sahife

Memlekete Dair:

Büyük Türk İnkılabına Dair	Ahmet Cevat	482
İstanbulda Bahar	Mahmut Yesari	488
Türk Kadınlarının İctimai Faaliyeti	Efzayiş Suat	493

Makaleler:

Milletler Harp İstemiyor	Ahmet Cevat	481
Verecek Kurtuluyoruz (2)	Nusret Kemal	485
Çiçekler	Kâzım Şerif	511
Ne Sihirdir ne Keramet (3)	Kâmrân Şerif	516
Büyük Bir Âlim Çocuğunu nasıl yetiştiriyor (3)	Şefika Müşfik	520
Çingeneler (3)	Konrad Bercovici	530
Bahrimuhiti Tayyare ile Geçen Kadın(3)	Esmâ Zafir	537

Hikâyeler:

Küçük Muallim	Reşat Nuri	502
Cürmlümeşhut	Hasan Fehmi	504
Beyaz Güller	Kenan Hulâsi	509
Küçük Nurullah	Nahit Sirri	513
Hiç Bir Şey	Rosni Jeune'den Y. N.	535

Tiyatro:

Tatlı Bir Cilvesi (Bir perdelik komedi)	Nezihe Muhittin	540
---	-----------------	-----

Şiirler:

Kafes	Faruk Nafiz	492
Fener	Necip Fazıl	540

Yedi Kapı	Yaşar Nabi	505
Bahar Müjdesi	Y. N.	523

Muvaafak Olmuş Adamlardan:

Edward Bok	Nusret Kemal	518
------------	--------------	-----

Fen Âleminde:

Sihhatlerinin Muhafazası İçin İstirahat		
Ettirilen Nebatat (5)	Hikmet Hayri	497
Nebatat Âleminin Şerlok Holms'u (3)		506
Tayyarecilik Öğreniyorum (5)		524
Sinemada Fennin Yeni Harikaları	Nusret Kemal	544

Evi:

Güzel, Ucuz, Silhatlı Ev	Samih Saim	498
--------------------------	------------	-----

Kadına ve Kadınlığa Muteallik:

Ev Hanımı Sahifesi		448
Çocuk Bakımı	Fatma	450
Elişleri (4)		453
Moda (4)		454
Elbise Kalıbının Tağrifi		456

Mutefenlik:

Meşhur Adamlar ve Anneleri(1)		508
Tuhaf Fıkralar		515
Yeni Neşriyat		557

(1) Die Woche, (2) Scherl's Magazin, (3) American, (4) Woman's Home Companion, (5) Popular Science,

İmtiyaz Sahibi ve
Mes'ul Müdür } AHMET CEVAT

Selâmet Matbaası